

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ปยุตต์รัตน์ มณีบุตร

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา

เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ปีการศึกษา 2547

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

ISBN 974-09-1620-1

FACTORS INFLUENCING DECISION TO REVISIT PHUKET
OF THAI TOURISTS

PUNNARAT MANEEBUT

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF ECONOMICS

2004

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ISBN 974-09-1620-1

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ชื่อผู้เขียน นายปยุตต์ มณีบุตร

คณะ เศรษฐศาสตร์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

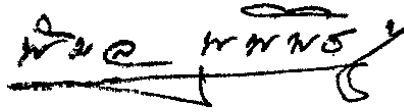
รองศาสตราจารย์อัมรินทร์ นัทรากม

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์สุณี นัทรากม

รองศาสตราจารย์อดิ ไทยานันท์

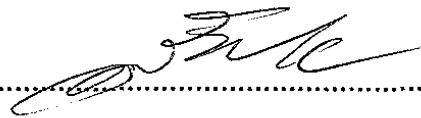
มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

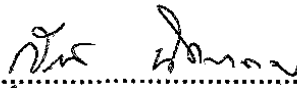
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิธ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

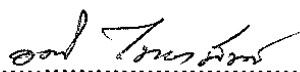
..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์อัมรินทร์ นัทรากม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สุณี นัทรากม)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์อดิ ไทยานันท์)

การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตจากการบอกเล่าปากต่อปาก ส่วนใหญ่ไม่มีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวไว้ เป็นการเดินทางท่องเที่ยวร่วมกับเพื่อน ใช้รถส่วนตัวในการเดินทางเข้าสู่จังหวัดภูเก็ต โดยมีสถานที่พักแรมคือ โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท มีระยะเวลาในการพำนักเฉลี่ย 1-3 วัน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวน้อยกว่า 1,500 บาท/คน/วัน นักท่องเที่ยวมีแบบแผนการใช้จ่ายเงิน (ประเภทสินค้า/ของที่ระลึก/ของฝาก) โดยเลือกซื้อสินค้าบริโภคเป็นส่วนใหญ่ สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวนิยมไปคือ แหลมพรหมเทพ สำหรับสิ่งนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประทับใจ ในจังหวัดภูเก็ตคือ สภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตนั้นพบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่แพง สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่คือ ค่าใช้จ่ายสูง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตอีกครั้ง

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้สมการถดถอยโลจิสติก (Binomial Logit Model) ผลการวิเคราะห์สรุปได้ว่า อายุ ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออก และภาคใต้ ระดับการศึกษา โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี และรายได้ เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางบวก ในส่วนของอาชีพ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็น นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยว จะมีผลต่อการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางลบ สำหรับตัวแปรอื่น ๆ พบว่าไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย

Phuket for the first time in 2004, their purposes were to travel and take a rest, they got information regarding Phuket tourist attraction from spreading of word from mouth to mouth, and they did not set aside budget for touring purpose. Most tourists travel with friends by private cars and stay at hotels, bungalows, or resorts with average staying time of 1-3 days. Their spending were less than 1,500 Baht per person per day and most of the spending were for consumer's goods. The most attractive site for tourist in Phuket was Promthep cape while most tourists impressed in the beautiful tourist sites and environment. Lastly, most samples wanted to revisit Phuket in the near future although the expenditures were rather high.

2. The analysis of factors influencing decision of Thai tourists to revisit Phuket by using the binomial logit model revealed that factors that positively affected the decision were age, resident site, and educational level of the tourists. On the other hand, factors that negatively affected the decision to revisit Phuket were occupation and budget of the tourists.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความกรุณาและความอนุเคราะห์จากบุคคล และหน่วยงานหลายฝ่าย นับตั้งแต่คณาจารย์คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางเศรษฐศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งรองศาสตราจารย์ อัมภินพพงศ์ ฉัตราคม ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาและ คำแนะนำที่มีคุณประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์ รวมทั้งรองศาสตราจารย์ สุณี ฉัตราคม และรองศาสตราจารย์อดิ ไทยานันท์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ ให้คำปรึกษา ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ถูกต้องตามหลัก วิชาการ และสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และหน่วยงานต่าง ๆ ที่กรุณาเอื้อเฟื้อ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณ คุณคมกฤช โสติ คุณอัคนี ชาตะนาวิน คุณจุฬาลักษณ์ ธนัตวรานนท์ และเพื่อน ๆ ที่ช่วยเก็บแบบสอบถามทุกคน ตลอดจนเพื่อน ๆ นักศึกษาปริญญาโทคณะ เศรษฐศาสตร์รุ่นที่ 15 ที่ให้ความช่วยเหลือและคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ พร้อมกับ กำลังใจที่มีให้มาโดยตลอด

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และน้องสาว ที่ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจมาโดยตลอดระยะเวลาของการศึกษา

ข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นจากการใช้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ก็ขอให้ เป็น ทาน แก่ผู้เขียน คุณค่าและประโยชน์อันพึงมีที่ทำให้เกิดความรอบรู้ขึ้นนั้น ก็ขอให้ เป็น กุศล แก่ผู้ศึกษา โดยทั่วกัน

ปุลณรัตน์ มณีบุตร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญตาราง	(11)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	11
สมมุติฐานของการศึกษา	11
ขอบเขตของการศึกษา	11
วิธีการศึกษา	12
นิยามศัพท์เฉพาะ	13
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	14
2 ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	15
ทฤษฎีอุปสงค์	15
อุปสงค์การท่องเที่ยว	16
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	20
3 สภาพพื้นฐานและภาวะการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต	38
สภาพทั่วไปของจังหวัดภูเก็ต	38
โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ	43
อุปทานทางการท่องเที่ยว	45
อุปสงค์ทางการท่องเที่ยว	56

บทที่	หน้า
4 วิธีการศึกษาและผลการศึกษา	66
วิธีการศึกษา	66
ผลการศึกษา	77
5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	94
สรุปผลการศึกษา	94
ข้อเสนอแนะ	97
ภาคผนวก	
ก ค่าสถิติที่ได้จากการประมวลผล	99
ข แบบสอบถาม	102
ค แผนที่ท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต	106
บรรณานุกรม	108
ประวัติผู้เขียน	112

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2525-2545	2
2 คุณภาพท่องเที่ยวของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2532-2545	3
3 การกระจายตัวเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวจำแนกตามภูมิภาคปี พ.ศ. 2545	7
4 การกระจายตัวเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยและรายได้จากการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2545 ภาคใต้	9
5 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตระหว่างปี พ.ศ. 2535-2545	10
6 ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ของจังหวัดภูเก็ต ณ ราคาตลาด จำแนกตามสาขาการผลิตระหว่างปี พ.ศ. 2541-2545	44
7 จำนวนโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตจำแนกตามสถานที่ตั้งระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546	55
8 จำนวนห้องพักของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตจำแนกตามสถานที่ตั้งระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546	55
9 จำนวนผู้ที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตปี พ.ศ. 2546	57
10 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำแนกตามถิ่นที่อยู่ปี พ.ศ. 2546	58
11 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำแนกตามถิ่นที่อยู่ปี พ.ศ. 2546	59

12	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางสู่จังหวัดภูเก็ตจำแนกตามพาหนะเดินทาง ปี พ.ศ. 2546	60
13	จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำแนกตามประเภทที่พัก ปี พ.ศ. 2546	61
14	ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546	61
15	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำแนกตาม หมวดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2546	63
16	จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ต ในรอบ 1 ปี ปี พ.ศ. 2546	64
17	รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546	65
18	ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย	78
19	ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย	82
20	ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต	85
21	สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในจังหวัดภูเก็ต	86
22	ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด ภูเก็ต	87
23	ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต	88
24	ผลการประเมินค่าแบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว ในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย	89

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (tourism industry) เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ กล่าวคือเป็นช่องทางในการนำเงินตราเข้าประเทศ ซึ่งอยู่ในรูปของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว มีผลในการสร้างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นตัวเร่งให้เกิดการพัฒนาธุรกิจ ในสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง รายได้จากการท่องเที่ยวจึงเหมือนกับรายได้ที่เกิดจากการส่งออก เพียงแต่ในกรณีนี้ผู้ซื้อได้เดินทางมาซื้อที่ประเทศไทย การท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจไทย เช่นเดียวกับการผลิตสินค้าเพื่อการส่งออก ดังนั้นผลกระทบทางเศรษฐกิจประการแรกที่จะเห็นได้จากการท่องเที่ยวคือ การช่วยเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศหรือ GDP นั้นเอง จนเป็นที่ยอมรับกันว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือเอนกประสงค์ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์โดยตรงต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

ตลอดระยะเวลา 20 ปีที่ผ่านมา จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยในปี 2525 มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยจำนวน 2,218,429 คน สร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นเงิน 23,879 ล้านบาท จนกระทั่งปี 2545 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศได้เพิ่มขึ้นเป็น 10,799,067 คน และสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศเป็นเงินถึง 323,484 ล้านบาท (ตาราง 1)

ตาราง 1

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาประเทศไทยและรายได้
จากการท่องเที่ยวระหว่างปี พ.ศ. 2525-2545

ปี	จำนวนนักท่องเที่ยว (คน)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
2525	2,218,429	23,879
2526	2,191,003	25,050
2527	2,346,709	27,317
2528	2,438,270	31,768
2529	2,818,092	37,321
2530	3,482,958	50,024
2531	4,230,737	78,859
2532	4,809,508	96,386
2533	5,298,860	110,572
2534	5,086,899	100,004
2535	5,136,443	123,135
2536	5,760,533	127,802
2537	6,166,496	145,211
2538	6,951,566	190,765
2539	7,192,145	219,364
2540	7,221,345	220,754
2541	7,764,930	242,177
2542	8,580,332	253,018
2543	9,508,623	285,272
2544	10,061,950	299,047
2545	10,799,067	323,484

ที่มา: จาก “รายงานสถิติประจำปี 2545,” (หน้า 4), โดยกองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย, 2545 ข, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

การปรับตัวเพิ่มขึ้นของรายได้จากการท่องเที่ยวในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา มีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 10.87 ต่อปี ซึ่งมีอัตราการขยายตัวสูงกว่าการขยายตัวของรายจ่ายจากการท่องเที่ยว ซึ่งขยายตัวในอัตราร้อยละ 8.03 ต่อปี ขณะที่ดุลทางการท่องเที่ยวนั้นมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ย 12.60 ต่อปี โดยในช่วง 5 ปีแรกมีอัตราการขยายตัวอยู่ในระดับสูงถึงร้อยละ 21.37 ต่อปี ซึ่งสูงกว่าการขยายตัวในช่วง 5 ปีหลังมีอัตราการขยายตัวต่อปีเพียงร้อยละ 4.30 เท่านั้น (ตาราง 2)

ตาราง 2

ดุลการท่องเที่ยงของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2532-2545

หน่วย: ล้านบาท

ปี	รายได้จากการท่องเที่ยว	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	รายจ่ายจากการท่องเที่ยว	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	ดุลการท่องเที่ยง	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2532	96,386	+22.23	19,293	+26.85	77,093	+21.12
2533	110,572	+14.72	21,822	+13.11	88,750	+15.12
2534	100,005	-9.56	32,278	+47.91	67,726	-23.69
2535	123,135	+23.13	40,556	+25.65	82,579	+21.93
2536	127,802	+3.79	53,315	+31.46	74,484	-9.80
2537	145,211	+13.26	73,234	+37.36	71,977	-3.37
2538	190,765	+31.37	83,948	+14.63	106,817	+48.40
2539	219,364	+14.99	105,621	+25.82	113,744	+6.42
2540	220,754	+0.63	59,125	-44.02	161,630	+42.10
2541	242,177	+9.70	59,073	-0.09	183,104	+13.29
2542	253,018	+4.48	69,649	+17.90	183,370	+0.15
2543	285,272	+12.75	82,838	+18.94	202,434	+10.40
2544	299,047	+4.83	96,797	+16.85	202,250	-0.09
2545	323,484	+8.17	106,825	+10.36	216,659	+7.12

ที่มา: จาก “โครงการสำรวจค่าใช้จ่ายนักท่องเที่ยวปี 2545,” (หน้า 191), โดยกองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยงแห่งประเทศไทย, 2545 ก, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

หากพิจารณาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในช่วงระยะ 10 ปี ทิศทางการเปลี่ยนแปลงของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังคงขึ้นอยู่กับรายจ่ายของนักท่องเที่ยวหากนักท่องเที่ยวคนไทยเดินทางออกเพิ่มขึ้นและมีแนวโน้มการใช้จ่ายเพิ่มขึ้น จะส่งผลให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีแนวโน้มลดลง ดังเช่น การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วง 3 ปีก่อนหน้านี้ คือนับตั้งแต่ปี 2542-2545 ที่ประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มของรายได้จากการท่องเที่ยวในอัตราที่ต่ำกว่ารายจ่ายที่เกิดจากการท่องเที่ยว (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย [ททท.], กองสถิติและวิจัย, 2545 ก, หน้า 190)

สำหรับประเทศที่พัฒนาแล้ว จำนวนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวภายในประเทศ ซึ่งประมาณร้อยละ 70-80 ของกิจกรรมการท่องเที่ยวเกิดจากนักท่องเที่ยวที่เราเรียกว่านักท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้วางเป้าหมายทางการตลาดการท่องเที่ยวในปี 2547 สำหรับตลาดในประเทศไว้ที่จำนวน 67.12 ล้านคน-ครั้ง ซึ่งจะมีรายได้ประมาณ 362,000 ล้านบาท (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2546, หน้า 64) จากการขยายตัวของรายได้ที่ได้จากการท่องเที่ยวแสดงให้เห็นว่าคนเริ่มมีความรู้สึกว่าการเดินทางท่องเที่ยว หรือการพักผ่อนเป็นรางวัลส่วนหนึ่งของชีวิตมากกว่าที่จะคิดว่าเป็นสิ่งฟุ่มเฟือย ดังที่เคยคิดกันมาในอดีต

รัฐบาลไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ตระหนักดีในปรากฏการณ์ดังกล่าวจึงได้หันมาสนใจตลาดภายในประเทศมากขึ้น โดยได้ส่งเสริมให้คนไทยลดการเดินทางออกไปเที่ยวต่างประเทศลงและส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศมากขึ้น กำหนดให้การท่องเที่ยวภายในประเทศ (domestic tourism) เป็นนโยบายเศรษฐกิจสังคมของรัฐเป็นบริการและสวัสดิการทางสังคมที่รัฐพึงส่งเสริมและจัดให้กับประชาชนเป็นสิทธิมนุษยชนที่รัฐควรสนับสนุนตามแนวนโยบายด้านการท่องเที่ยวขององค์การสหประชาชาติและเห็นว่าหากได้ดำเนินการ การท่องเที่ยวภายในประเทศโดยเหมาะสมจะเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาที่ช่วยพัฒนาโลกทัศน์ ภูมิปัญญาเป็นการยกระดับความคิด จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อแผ่นดินเกิด สร้างความภาคภูมิใจ รักหวงแหนในทรัพยากรและสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ (ณัฐกานต์ โรจนนุตมะ, 2542, หน้า 6)

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศเริ่มปรากฏแน่ชัดตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ซึ่งนับเป็นครั้งแรกที่มีการบรรจุเรื่องการท่องเที่ยวไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเรื่อยมาจนกระทั่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ซึ่งหนึ่งในแนวทางการดำเนินงานด้านแผนการตลาดการท่องเที่ยวคือ ส่งเสริมไทยเที่ยวไทย เพื่อให้เกิดการกระจายรายได้และเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจในภาพรวม และล่าสุดได้จัดทำโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ซึ่งได้มีการพยากรณ์แนวโน้มนักท่องเที่ยวไทยรายจังหวัดในปี พ.ศ. 2549 โดยคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวภายในประเทศประมาณ 54 ล้านคน-ครั้ง และมีรายรับจากการท่องเที่ยวภายในประเทศประมาณ 534,415 ล้านบาท แต่การศึกษาครั้งนี้ได้ใช้เฉพาะจำนวนนักท่องเที่ยวเป็นฐานในการพยากรณ์ดังนั้นค่าพยากรณ์ที่ได้จึงเป็นตัวเลขของนักท่องเที่ยวเท่านั้น ซึ่งจะแตกต่างจากค่าประมาณของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2544, หน้า 116) จากนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศดังกล่าวได้ปรากฏอยู่ในจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรมที่ดำเนินการโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เช่น กิจกรรมปีการท่องเที่ยวไทยครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2523 และครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2530 การจัดกิจกรรมปีศิลปหัตถกรรมในปี พ.ศ. 2531-2532 รวมทั้งกิจกรรมปีการท่องเที่ยวไทย 2541-2542 หรือ Amazing Thailand 1998-1999 ในปี พ.ศ. 2545 ได้มีโครงการเที่ยวทั่วไทย ไปได้ทุกเดือน โดยได้จัดกิจกรรมย่อย ๆ ในแต่ละเดือนทั้ง 12 เดือน และต่อมาในปี พ.ศ. 2546-2547 ได้จัดกิจกรรมในโครงการ Unseen in Thailand (Unseen Thailand I และ Unseen Thailand II) เพื่อสร้างกระแสให้คนไทยเที่ยวเมืองไทย สำหรับแคมเปญส่งเสริมการขายในปี 2547 นี้จะแบ่งตามกลุ่มเป้าหมายเป็นหลักประกอบไปด้วย 3 ส่วนคือ (1) Elite Card โดยจะเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวคุณภาพ (2) กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปจะใช้แคมเปญ Unseen Treasures และแคมเปญ From Distance to Harmony โดยให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของเอเชีย มาเมืองไทยไปได้ทุกที่ และ (3) กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยการใช้แคมเปญ Unseen in Thailand เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศโดยจะมี 6 กิจกรรมย่อย ได้แก่ Unseen Paradise โครงการวัน

ธรรมดาที่ไม่ธรรมดา โครงการ Unseen Consumer Fair โครงการ Unseen Rally และโครงการนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่ใส่ใจสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดกลยุทธ์ในปี 2547 สำหรับตลาดในประเทศ โดยมีแนวทางส่งเสริมการตลาดสำหรับตลาดในประเทศไว้ดังนี้ (1) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยเพิ่มความถี่ในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ภายใต้แคมเปญ Unseen in Thailand เพื่อสร้างกระแสการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศ (2) การส่งเสริมการขาย เช่นส่งเสริมให้คนไทยขับรถท่องเที่ยวและซื้อหนังสือ คู่มือการท่องเที่ยว (3) นำเสนอสินค้าและกิจกรรมท่องเที่ยว เพื่อสร้างสีสันและมูลค่าเพิ่มของการเดินทาง เช่นกิจกรรม Thailand Grand Festival 2003 โดยใช้สื่อสนับสนุนในการสร้างกระแสการท่องเที่ยว เช่น สื่อโทรทัศน์ นิตยสาร และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายหลักคือกลุ่มผู้ที่นิยมเดินทางไปกลุ่มต่างประเทศ กลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางถึงสูง กลุ่มข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มครอบครัว (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2546, หน้า 65-71) และอีกหนึ่งในโครงการภายใต้กลยุทธ์ส่งเสริมและขยายบริการด้านการท่องเที่ยวตามโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ก็ได้ประกาศให้ช่วงแผนฯ 9 เป็นช่วงการท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตสำหรับครอบครัวไทย โดยเน้นการท่องเที่ยวเพื่อกระชับความสัมพันธ์ในครอบครัว (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2544, หน้า 388)

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นจะพบว่า นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้น ได้หันมาให้ความสนใจตลาดภายในประเทศมากขึ้น ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลทำให้การกระจายตัวเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย (นักท่องเที่ยว) จำแนกตามภูมิภาคปี พ.ศ. 2545 มีอัตราการขยายตัวถึงร้อยละ 3.96 โดยการกระจายตัวส่วนใหญ่จะอยู่ในกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือ ขณะที่ภาคใต้นั้นมีส่วนแบ่งการกระจายตัวไม่สูงเมื่อเทียบกับกรุงเทพมหานคร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

และภาคเหนือ แต่กลับมีแนวโน้มการเติบโตค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นรองแก่เพียง กรุงเทพมหานครและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเท่านั้น โดยจะเห็นได้จากร้อยละของการเปลี่ยนแปลงเมื่อเทียบกับปี พ.ศ. 2544 คือร้อยละ 4.52 และมีรายได้จากนักท่องเที่ยวประมาณ 29,846 ล้านบาท (ตาราง 3)

ตาราง 3

การกระจายตัวเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยและรายได้จากการท่องเที่ยว
จำแนกตามภูมิภาคปี พ.ศ.2545

ภูมิภาค	จำนวนนักท่องเที่ยว ชาวไทย (คน-ครั้ง)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
ภาคเหนือ	6,686,293	+1.08	31,727.46	-2.18
กรุงเทพมหานคร	10,386,526	+7.02	98,576.15	+7.57
ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพ ฯ)	5,987,913	-3.88	12,322.10	-3.55
ภาคตะวันออก	4,689,323	+0.24	15,121.22	+3.53
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	9,960,589	+9.77	19,653.44	+11.71
ภาคใต้	5,241,215	+4.52	29,846.78	+5.11
รวม	42,951,859	+3.96	207,247.15	+4.96

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2545 ภาคใต้,” (หน้า 7, 18), โดย
กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 ค, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวจำนวนมาก ซึ่งแตกต่างกันไปในแต่ละภาค อันเนื่องมาจากสภาพภูมิประเทศ สภาพภูมิอากาศ ประวัติศาสตร์ ตลอดจน ศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรม ซึ่งหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของภาคใต้ที่นักท่องเที่ยวชาวไทย และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศรู้จักเป็นอย่างดี ในด้านความสวยงามของทิวทัศน์ หาดทราย และน้ำทะเลสีฟ้าใส ก็คือจังหวัดภูเก็ต

ภูเก็ตเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ชายฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทยในทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย ภูเก็ตเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น โรงแรมขนาดใหญ่ สนามบินนานาชาติ จึงทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในย่านทะเลอันดามัน และมีฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ถึงฐานะนี้ ปี ค.ศ. 1998 ภูเก็ตได้รับการคัดเลือกจาก นิตยสาร Global ประเทศเยอรมันให้เป็น Dream Island ในปี ค.ศ. 1999 นิตยสาร Travel Awards จากประเทศอังกฤษ ได้ตัดสินให้เป็น Winner World's Best Island และในปีเดียวกันนี้ ในงาน Conde Nest Traveler Magazing Awards ณ กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ โดยจังหวัดภูเก็ตได้อันดับหนึ่งจาก Top 20 Island in the World และได้รับเลือกให้เป็น The Most Idyllic Island in the World มาในปี ค.ศ. 2002 จากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ใช้บริการเว็บไซต์ www.worldtravelawards.com จังหวัดภูเก็ตได้รับรางวัล Asia/Pacific's Leading Destination โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมสูงสุด และจากที่กล่าวมาส่งผลทำให้มีนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวต่างประเทศเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้น หากพิจารณาเฉพาะการกระจายตัวการเดินทางภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยในปี พ.ศ. 2545 ของภาคใต้แล้วจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากที่สุดและสามารถสร้างรายได้ให้กับจังหวัดภูเก็ตถึง 11,257 ล้านบาท (ตาราง 4)

หากพิจารณาจากจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตในช่วง 10 ปีที่ผ่านมาโดยรวมจะมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น โดยตลอด นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย 406,114 คน จนมาปี พ.ศ. 2545 มีนักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้นเป็น 1,087,704 คน โดยมีอัตราการขยายตัวเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2544 ร้อยละ 8.53 (ตาราง 5) จะเห็นได้ว่าจังหวัดภูเก็ตมีบทบาทที่สำคัญยิ่งในเรื่องการนำนักท่องเที่ยวและการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดภูเก็ตและประเทศในส่วนรวม ถึงแม้ว่าจังหวัดภูเก็ตจะมีนักท่องเที่ยวชาวไทยมากเป็นอันดับต้น ๆ อย่างไรก็ตาม ตลาดหลักของการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตคาดว่าประมาณร้อยละ 70 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดก็ยังคงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอยู่

ตาราง 4

การกระจายตัวเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย และรายได้
จากการท่องเที่ยวปี พ.ศ. 2545 ภาคใต้

แหล่งท่องเที่ยว	จำนวนนักท่องเที่ยว ชาวไทย (คน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
กระบี่	478,822	-3.28	3,819.70	-3.40
ตรัง	340,702	+8.83	1,732.63	+10.34
นครศรีธรรมราช	614,508	+4.02	1,677.18	+4.81
สุโขทัย	173,524	+16.20	748.82	+16.48
ภูเก็ต	1,087,704	+8.53	11,257.69	+9.38
หาดใหญ่	1,067,589	-2.39	5,638.23	-1.20
เกาะสมุย	119,134	+2.50	731.53	+0.13
ชุมพร	355,966	+5.91	1,071.95	+2.61
ระนอง	240,123	+19.94	789.56	+4.98
พังงา	247,093	+13.73	1,191.46	+16.50
เบตง	64,856	-1.23	141.26	-1.96
พัทลุง	100,115	-0.58	175.06	-1.51
ปัตตานี	116,296	+4.76	308.96	-10.07
สตูล	234,783	+5.15	562.75	+35.86
รวม	5,241,215	+4.52	29,846.78	+5.11

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2545 ภาคใต้,” (หน้า 78, 85), โดย
กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 ค, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 5

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตระหว่าง
ปี พ.ศ. 2535-2545

ปี	นักท่องเที่ยวชาวไทย (คน)	เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2535	406,144	-28.38
2536	770,065	+89.62
2537	505,298	-34.38
2538	664,350	+31.48
2539	644,670	-2.96
2540	717,846	+11.35
2541	750,922	+4.61
2542	846,463	+12.72
2543	890,742	+5.23
2544	1,002,186	+12.51
2545	1,087,704	+8.53

ที่มา: จาก “สถานการณ์ท่องเที่ยวในประเทศไทยปี 2545 (รายปี),” (หน้า 141-144), โดย
กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2545 ง, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ดังนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น ประกอบ
กับเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ
จึงควรได้มีการส่งเสริมการวิจัย ตลอดจนการประเมินผล รวมทั้งมีการเก็บรวบรวม
ข้อมูลสถิติต่าง ๆ อันเป็นตัวชี้วัดให้ได้ทราบถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวภายในประเทศ
เป็นระยะ ๆ โดยต่อเนื่อง โดยงานวิจัยฉบับนี้จะเป็นการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ
อุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งการศึกษาด้านอุปสงค์
นี้เป็นเรื่องสำคัญที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายจะต้องศึกษาและทำความเข้าใจ ข้อมูลที่ได้จะเป็น
ประโยชน์ในการจัดหาสินค้าและบริการมาตอบสนองนักท่องเที่ยว ได้อย่างเหมาะสม
และเป็นประโยชน์ในการวางนโยบาย มาตรการและแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการ
ท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด เชื่อถือได้และตรงตามสภาพการณ์
ของการท่องเที่ยวที่เป็นมา ดำรงอยู่ และจะเปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย

สมมุติฐานของการศึกษา

1. อุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับ อายุ สถานภาพสมรส (โสด และหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่) ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว (กรุงเทพมหานคร และภาคใต้) ระดับการศึกษา อาชีพ (ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา) รายได้ จำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี และการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยว

2. อุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ สถานภาพสมรส (แต่งงาน) ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว (ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก) และอาชีพ (อาชีพประกอบกิจการส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ)

ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งจะมีรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะทั่ว ๆ ไป ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตเนื้อหาที่ทำการศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและการศึกษา ข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่

เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ตลอดจนรูปแบบของ การท่องเที่ยว และทัศนคติหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยว

2. ขอบเขตพื้นที่ทำการศึกษาคือ จะสำรวจโดยการออกแบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง จากแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดภูเก็ต 5 แห่ง ได้แก่ หาดป่าตอง แหลมพรหมเทพ หาดกะตะ หาดกะรน และวัดฉลอง (วัดไชยธาราราม)

3. ขอบเขตระยะเวลาในการเก็บข้อมูล โดยการออกแบบสอบถามนักท่องเที่ยว ชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ช่วงเวลาที่จัดเก็บคือช่วงเดือนธันวาคมปี พ.ศ. 2547

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของ นักท่องเที่ยวชาวไทยโดยวิธีการศึกษาจะแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) จะได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการ ออกแบบสอบถาม ซึ่งจะมีลักษณะเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (cross section data) และ สุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) โดยใช้วิธีเลือก ตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมา ท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต โดยกำหนดขนาดตัวอย่างขั้นต่ำจากสูตรของ Taro Yamane จำนวน 400 ตัวอย่าง และแบ่งการเก็บข้อมูลจากสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตดังนี้ หาดป่าตอง 80 ชุด แหลมพรหมเทพ 80 ชุด หาดกะตะ 80 ชุด หาดกะรน 80 ชุด และ วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) 80 ชุด

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ ข้อมูลทางด้านอุตสาหกรรม ท่องเที่ยวสถิติและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ งานวิจัย เอกสาร และสิ่งพิมพ์ ของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและสำนักงานคณะกรรมการ พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นต้น เพื่อนำมากำหนดกรอบทฤษฎีและ แนวความคิดในการกำหนดแบบสอบถาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และข้อมูลทัศนคติที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากหนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาอธิบายโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่าเฉลี่ย

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเพื่อทดสอบสมมติฐานในการศึกษา โดยการศึกษาครั้งนี้ต้องการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้ Logistic Regression (Binomial Logit Model) และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation: MLE) โดยใช้โปรแกรม Eviews

นิยามศัพท์เฉพาะ

การท่องเที่ยว (tourism) หมายถึง กิจกรรมใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวของการเดินทางของบุคคลจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เพื่อวัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อการหารายได้หรือทำงานประจำ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวก่อให้เกิดปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่เดินทางกับธุรกิจในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผลิตสินค้าและบริการเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ภาควิชาการตลาดที่ดูแลการท่องเที่ยว และชุมชนในพื้นที่ท่องเที่ยว (สุวัฒน์ จูชากรณ์ และจรรยา เจริญสุขใส, 2544, หน้า 72)

อุปสงค์การท่องเที่ยว (tourism demand) หมายถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการซื้อสินค้ายังสถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวโดยนักท่องเที่ยวจะต้องมีความต้องการ มีความสามารถและเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดได้ในระยะเวลานั้น ๆ

นักท่องเที่ยว (tourist) หมายถึง ผู้ที่เดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์ต่าง ๆ อาทิ เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อธุรกิจ เพื่อสุขภาพ เพื่อการประชุมหรือสัมมนา เพื่อทัศนศึกษา เพื่อเยี่ยมญาติ/มิตร เพื่อกิจกรรมทางศาสนา เพื่อการกีฬา ฯลฯ แต่มิใช่เพื่อการประกอบอาชีพหรือหารายได้ ณ สถานที่นั้นและจะต้องใช้เวลาในสถานที่ที่ไปเยือนอย่างน้อย 24 ชั่วโมงและ/หรือมีการพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 90 วัน (หากเป็นการเดินทางไปกลับในวันเดียว จะเรียกว่านักท่องเที่ยว)

นักทัศนจร (excursionist) หมายถึงผู้ที่เดินทางมาชั่วคราว โดยพักอยู่ ณ สถานที่นั้นน้อยกว่า 24 ชั่วโมง และไม่ได้พักค้างคืน

ผู้เยี่ยมชม (visitor) หมายถึงนักท่องเที่ยวและนักทัศนจร

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถที่จะนำข้อมูลและผลที่ได้จากการศึกษาได้แก่ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย และลักษณะของการท่องเที่ยวตลอดจนปัญหาต่าง ๆ จากการท่องเที่ยว มาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจลงทุน หรือดำเนินงานทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสำหรับผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังนำผลการศึกษาไปใช้ในการวางแผนเพื่อจัดหาสินค้าและบริการ มาตอบสนองต่อนักท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

บทที่ 2

ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ ทฤษฎีอุปสงค์ และอุปสงค์การท่องเที่ยว

ทฤษฎีอุปสงค์ (Theory of Demand)

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์โดยทั่ว ๆ ไป อุปสงค์ (demand) หมายถึง จำนวนสินค้าหรือบริการที่ผู้บริโภค (1) ปรารถนาหรือต้องการสินค้านั้น (2) พร้อมมีความสามารถจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและ (3) เต็มใจจ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าหรือบริการนั้น ณ ระดับราคาต่าง ๆ กัน ของสินค้าหรือบริการนั้น ๆ ภายในระยะเวลาที่กำหนดให้ ซึ่งในการศึกษาอุปสงค์ที่ผู้บริโภคมีต่อสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งจะมีปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อปริมาณความต้องการสินค้าหรือบริการสินค้านั้นมากมาย เช่น ราคาของสินค้าหรือบริการชนิดนั้น รสนิยมของผู้บริโภค รายได้ของผู้บริโภคหรืออำนาจซื้อ ราคาของสินค้าที่เกี่ยวข้อง ทั้งราคาสินค้าที่ใช้ทดแทนกันและสินค้าที่ใช้ประกอบกัน การคาดคะเนของผู้บริโภคที่มีต่อราคาสินค้าในอนาคตและต่อระดับรายได้ และปัจจัยอื่น ๆ ทั้งหมดซึ่งอาจจะมีอิทธิพลต่อปริมาณความต้องการสินค้าซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะมีอิทธิพลต่อความต้องการเกือบทุกชนิดแต่ผลกระทบของปัจจัยแต่ละตัวจะแตกต่างกันออกไปตามชนิดของสินค้า และจากที่กล่าวมาข้างต้นเราสามารถนำมาเขียนเป็นฟังก์ชันอุปสงค์ได้ ซึ่งจะแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณความต้องการสินค้า ชนิดหนึ่งกับตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อความต้องการของสินค้านั้น ถึงแม้ว่าฟังก์ชันอุปสงค์จะแสดงให้เห็นว่าปริมาณความต้องการซื้อสินค้าชนิดหนึ่งจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ อย่างประกอบกัน แต่เนื่องจากการอธิบายไม่สามารถที่จะแสดงให้เห็นพร้อม ๆ กันได้ว่าปัจจัยแต่ละตัวมีส่วนในการ

กำหนดปริมาณซื้ออย่างน้อยเพียงใด ดังนั้นในการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์จึงมักจะอธิบายความสัมพันธ์ของตัวแปรเพียง 2 ตัว และสมมติให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่ เช่น อุปสงค์ต่อราคา (price demand) อุปสงค์ต่อรายได้ (income demand) และอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น หรืออุปสงค์ไขว้ (cross demand)

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ (elasticity of demand) คืออัตราการเปลี่ยนแปลงของปริมาณสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการซื้อในขณะใดขณะหนึ่ง เพื่อตอบสนองต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรอื่น ๆ ที่เป็นตัวกำหนดปริมาณซื้อ และเนื่องจากเรื่องของอุปสงค์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้นมี 3 ประการด้วยกัน ดังนั้นความยืดหยุ่นของอุปสงค์จึงแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ด้วยกันคือ ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคา (price elasticity of demand) ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อรายได้ (income elasticity of demand) และความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่อราคาสินค้าชนิดอื่น (cross elasticity of demand)

อุปสงค์การท่องเที่ยว (Tourism Demand)

อุปสงค์การท่องเที่ยว (สาวิตรี แก่นพลอย, 2546, หน้า 10-15) หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการซื้อสินค้ายังสถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมีความต้องการมีความสามารถและเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดได้ในเวลานั้น ๆ ด้วย โดยอุปสงค์ของการท่องเที่ยวจะประกอบไปด้วย

1. ฤดูกาลท่องเที่ยวได้แก่ ลักษณะของภูมิอากาศ ภูมิประเทศ หรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อความดึงดูดใจทางกายภาพ ที่มีความเอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีผลต่อการออกเดินทางของนักท่องเที่ยว และแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งจะสวยงามหรือน่าสนใจในเฉพาะบางฤดูเท่านั้น นอกจากความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรมก็จำเป็นต้องผนวกกับความพร้อมของผู้เดินทาง คือมีวันหยุดประจำปี หรือวันหยุดภาคเรียน ดังนั้นรัฐบาลจึงได้กำหนดให้มีวันหยุดอันยาวนานในช่วงเทศกาลสำคัญ เช่นวันขึ้นปีใหม่ วันสงกรานต์

เป็นต้น อุปสงค์ในการออกเดินทางท่องเที่ยวในช่วงนี้ก็เพิ่มมากกว่าฤดูกาลในช่วงดังกล่าวได้

2. ระยะเวลาพัก ความต้องการที่พักเป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของอุปสงค์การท่องเที่ยวและเป็นส่วนประกอบที่สำคัญที่จะมีบทบาทในการกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์อื่น ๆ ตามมา เช่น การซื้ออาหาร การใช้บริการอื่น ๆ เป็นต้น

3. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เนื่องจากความต้องการเดินทางอาจจะเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในแง่เพิ่มลดเมื่อมีปัจจัยบางประการมากระทบ เช่น สถานการณ์เศรษฐกิจผันผวน เกิดภาวะการว่างงาน ภาวะวิกฤติการณ์น้ำมันขึ้นราคา สถานการณ์ความไม่มั่นคงทางการเมืองและความปลอดภัย เป็นต้น นอกจากนี้ความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงยังอาจเกิดจากปัจจัยภายในตัวของนักท่องเที่ยวเอง เช่น มีความจำเป็นต้องใช้เงินที่เก็บไว้เพื่อใช้ในการท่องเที่ยวไปใช้จ่ายอย่างอื่นที่จำเป็นกว่าหรือมีฐานะหน้าที่การงานต้องรับผิดชอบกะทันหัน หรือแม้แต่ว่ารายรับรายจ่ายของครอบครัวเปลี่ยนแปลงก็จะส่งผลกระทบต่อการขยายหรือหดตัวของอุปสงค์ด้วย เนื่องจากรายได้เปลี่ยนแปลงไปจะมีส่วนทำให้ความต้องการซื้อเปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยเฉพาะเมื่อราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้น ทำให้อำนาจในการซื้อลดลง ดังนั้นการใช้จ่ายสิ่งแรกที่จะถูกตัดทอนไปคือการท่องเที่ยวในทางตรงกันข้ามเมื่อคนมีรายได้สูงขึ้นจะไปกระตุ้นให้ อุปสงค์การท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

4. ความรู้สึกพึงพอใจ เนื่องจากสินค้าและบริการของการท่องเที่ยวเป็นสินค้าและบริการที่ไร้รูปแบบ (intangible goods) ตัวสินค้าจะปรากฏในรูปแบบของความรู้สึก ความพึงพอใจ ความสนุกสนานตื่นเต้นซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสามารถหาได้จากสินค้าชนิดอื่น หรือแม้แต่การเปลี่ยนแปลงจุดหมายปลายทางไปเที่ยวที่อื่นแทน ก็ล้วนมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ได้ทั้งสิ้น

5. สมัยนิยม จำนวนผู้เดินทางไปยังแต่ละจุดหมายแต่ละสถานที่อาจเพิ่มหรือลดลงอย่างมากทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสถานที่นั้น ๆ อยู่ในสมัยนิยมของผู้คนในยุคนั้นมากน้อยเพียงใด ซึ่งความต้องการเดินทางท่องเที่ยวไม่ว่าจะต้องการไปที่ใดก็ตาม มีส่วนเกิดจากทัศนคติและค่านิยมต่อสถานที่นั้น ๆ โดยจะเห็นได้ว่าแต่ละยุคแต่ละสมัยมีแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจะแตกต่างกันไป ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งอาจมีความ

รุ่งเรืองในอดีตแต่ปัจจุบันอาจจะซบเซาลงไป ในขณะที่เดียวกันก็จะมีแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เกิดขึ้น เป็นต้น

6. รูปแบบของพาหนะเดินทาง ได้แก่ ชนิดและประเภทของยานพาหนะ โดยจะนำนักท่องเที่ยวจากจุดเริ่มต้นมายังจุดหมายปลายทางซึ่งเป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอุปสงค์การท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยนิยมเดินทางโดยรถยนต์ส่วนตัวและรถโดยสารประจำทาง

นอกจากปัจจัยต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องในการทำให้ผู้บริโภคนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ใดที่หนึ่งดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นนั้น ก็อาจจะมีปัจจัยอื่น ๆ อีกหลายประการที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยว

อลิสเตอร์ แมทเธียสัน และจอฟเฟอรี วอลล์ ได้จำแนกลักษณะของอุปสงค์การท่องเที่ยวไว้เป็น 3 ประเภทด้วยกันคือ (Mathieson & Wall อ้างถึงใน ฌัฐกานต์ โรจนุตมะ, 2542, หน้า 15)

1. อุปสงค์การท่องเที่ยวที่แท้จริง (actual demand) หมายถึงจำนวนประชากรหรือผู้คนที่เดินทางไปท่องเที่ยว ณ จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวได้จริง เป็นอุปสงค์ที่มีความครบถ้วนตามความหมายของอุปสงค์ คือมีความต้องการ มีความพร้อมและความเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในขณะนั้น

2. อุปสงค์การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ (potential demand) ได้แก่ จำนวนประชากรหรือนักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่จะเดินทางโดยมีองค์ประกอบของอุปสงค์ด้านความต้องการแล้ว แต่ยังขาดองค์ประกอบด้านการเงิน เวลาและ/หรือการจัดการเพื่อการเดินทาง อุปสงค์การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอาจเปลี่ยนเป็นอุปสงค์ที่แท้จริงได้ หากกระบวนการตลาดให้ความสำคัญและเข้ามาแก้ปัญหาเรื่องของการให้เครดิต การจัดการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง

3. อุปสงค์การท่องเที่ยวที่อาจคล้อยตามได้ (deferred demand) เป็นอุปสงค์ที่อาจกลายเป็นอุปสงค์ชนิดที่ 1 และชนิดที่ 2 ได้ ภายใต้สมมติฐานว่ามนุษย์มีความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวอยู่ อุปสงค์ประเภทที่สามนี้จะเป็นอุปสงค์ที่ยังไม่มีความรู้และความต้องการที่จะเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางที่ใดที่หนึ่ง เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวนั้น รวมทั้งบางครั้งขาดปัจจัยสนับสนุนให้กลายเป็นอุปสงค์การ

ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้วย (เงิน เวลา การจัดการ) อุปสงค์ชนิดนี้หากใช้ระบบช่องทางการขาย การโฆษณาให้ถูกต้อง แล้วกระตุ้นให้กลายเป็นอุปสงค์การท่องเที่ยวที่มีศักยภาพได้ไม่ยาก

ความยืดหยุ่นของอุปสงค์การท่องเที่ยว (elasticity of tourism demand) หมายถึง ลักษณะความยืดหยุ่นของปริมาณความต้องการที่อาจเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็วและมีขนาดกว้าง โดยลักษณะนี้อาจเกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระดับราคาหรือภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจของการตลาด ทำให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงความต้องการซื้อสินค้าและบริการ ซึ่งโดยทั่วไปอุปสงค์การท่องเที่ยวจะมีความยืดหยุ่นสูง (high elasticity) เนื่องจาก

1. ความสามารถทดแทนได้ของสินค้าอื่น หรือแม้แต่สินค้าการท่องเที่ยวชนิดเดียวกันต่อตัวสินค้าการท่องเที่ยว (the possibility to be substituted) หากสินค้าการท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่ไม่สามารถหาสินค้าอื่นทดแทนได้แล้ว ผู้บริโภคก็จะต้องบริโภคสินค้าการท่องเที่ยวโดยไม่มีสิทธิเลือก แต่ในข้อเท็จจริงแล้ว สินค้าและบริการการท่องเที่ยวเป็นสินค้าและบริการไร้รูป (intangible goods) ตัวสินค้าจะอยู่ในรูปของความรู้สึก ความพึงพอใจ ความสนุกสนานตื่นเต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสามารถหาได้จากสินค้าชนิดอื่น

2. ขนาดของความจำเป็นที่จะแข่งขันกับสินค้าตัวอื่น ถึงแม้ว่าความต้องการที่จะอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการการท่องเที่ยวในปัจจุบันจะมีแนวโน้มที่จะเป็นที่ยอมรับมากขึ้น เนื่องจากสภาพของสิ่งแวดล้อมบีบบังคับ แต่สินค้าและบริการนี้ยังไม่อาจจัดเป็นสินค้าและบริการที่จำเป็น เช่นสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ดังนั้นสินค้าและบริการการท่องเที่ยวจึงอยู่ในภาวะที่สามารถแข่งขันกับสินค้าตัวอื่นได้ นักท่องเที่ยวที่จะใช้เงินเพื่อการท่องเที่ยวอาจเปลี่ยนใจไม่เดินทาง หากมีความจำเป็นที่ต้องใช้เงินด้านอื่น

3. การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจซึ่งเกิดจากความผันผวนทำให้รายรับรายจ่ายเปลี่ยนไปส่งผลกระทบต่อการขายหรือหดตัวของอุปสงค์ หรือส่งผลให้ความต้องการซื้อเปลี่ยนตามไปด้วย โดยเฉพาะในภาวะที่ราคาสินค้าเพิ่มขึ้นเป็นผลทำให้ค่าของเงินลดลง รายการค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวเป็นรายการแรกที่จะถูกตัดทอน หรือในทางตรงกันข้าม เมื่อคนมีรายได้มากขึ้น อุปสงค์การท่องเที่ยวก็อาจขยายออกได้มากเช่นกัน

4. ความต้องการเดินทางขึ้นอยู่กับสมัณิยม จำนวนผู้เดินทาง ไปยังแต่ละจุดหมาย แต่ละสถานที่อาจเพิ่มหรือลดลงอย่างมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสถานที่นั้น ๆ อยู่ในสมัณนิยมของผู้คนในยุคนั้นมากน้อยเพียงใด

อย่างไรก็ตาม สาเหตุของความยืดหยุ่นทั้ง 4 ประการ อาจก่อให้เกิดความยืดหยุ่นในอุปสงค์เป็นสองลักษณะด้วยกันคือ การลดลงของอุปสงค์เชิงคุณภาพ แต่อุปสงค์เชิงปริมาณเท่าเดิมหรือมากขึ้น เช่น เปลี่ยนจากไปเที่ยวต่างประเทศปีละครั้ง เป็นไปเที่ยวในประเทศปีละหลายครั้ง หรือเปลี่ยนจากการเดินทางโดยสารเครื่องบินเป็นการเดินทางโดยรถไฟ ส่วนอีกลักษณะนั้นคือการลดอุปสงค์ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งทั้งสองลักษณะจะส่งผลต่อความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่างกัน ไป

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาทางด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว

จุฑาทพร สุรเชษฐคมสัน (2532) ได้ทำการศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือเพื่อทราบถึง โครงสร้างของอุปสงค์และสภาพการท่องเที่ยวภายในจังหวัดภูเก็ตและศึกษาถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ รวมทั้งการพยากรณ์อุปสงค์ของการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในอนาคต โดยใช้ข้อมูล ทศตวรรษระหว่างปี พ.ศ. 2520-2530 และใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงซ้อนเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับอุปสงค์หรือจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งแบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 10 สัญชาติ ได้แก่ ฮองกง เยอรมัน ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักร สิงคโปร์ อิตาลี ออสเตรเลีย อเมริกา มาเลเซีย และญี่ปุ่น รวมทั้งการพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดระหว่างปี พ.ศ. 2531-2534 โดยมีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$NT_p = f(CPI_p, NHR_p, NF_p, NB_p, D_p)$$

2. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$NT_{\text{ท}} = g(RPGNP_p, POP_p, CPI_p, NHRT_p, NHRB_p, D_p)$$

3. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$NT_{jp} = h (GNP_j/GDP_j, RPGNP_j, POP_j, RPI, REX, NHR_p, NHRT_p, NHRB_p, NF_p, CPI_p, CPI_j, D_j)$$

4. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในอนาคต

$$NT_p^f = i (NHR_p^f, NF_p^f, NB_p^f, D_j)$$

โดยที่

NT_p = จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

NT_p^f = ค่าพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

NT_{tp} = จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย (t) ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

NT_{jp} = จำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ j ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

GNP_j = มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นของประเทศ j

GDP_j = ผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศเบื้องต้นของประเทศ j

$RPGNP_t$ = มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อหัวที่แท้จริงของประเทศไทย

CPI_j = ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคประเทศ j

$RPGNP_j$ = มูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อหัวที่แท้จริงของประเทศ j

CPI_p = ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภคจังหวัดภูเก็ต

RPI = ดัชนีราคาเปรียบเทียบ

REX = อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเปรียบเทียบ

NHR_p = จำนวนห้องพักของโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต

NHR_p^f = ค่าพยากรณ์จำนวนห้องพักของโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต

$NHRT_p$ = จำนวนห้องพักของโรงแรมในตัวเมืองจังหวัดภูเก็ต

$NHRB_p$ = จำนวนห้องพักของโรงแรมและบังกะโลบริเวณชายหาดจังหวัดภูเก็ต

NF_p = จำนวนเที่ยวบินที่เสนอบริการ ณ ท่าอากาศยานสากลจังหวัดภูเก็ต

NF_p^f = ค่าพยากรณ์จำนวนเที่ยวบินที่เสนอบริการ ณ ท่าอากาศยานสากลจังหวัดภูเก็ต

NB_p = จำนวนเที่ยวบริการของรถโดยสารระหว่างจังหวัด ณ สถานีขนส่ง
จังหวัดภูเก็ต

NB_p^f = ค่าพยากรณ์จำนวนเที่ยวบริการของรถโดยสารระหว่างจังหวัด ณ สถานี
ขนส่งจังหวัดภูเก็ต

D_i = ตัวแปรหุ่นที่แสดงเหตุการณ์พิเศษ

$i = 0$ ถ้าเป็นปีที่ไม่มี การส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$= 1$ ถ้าเป็นปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

ผลการวิเคราะห์

1. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_p = 3.1734 + 1.1143 \text{ LOG NHR}_p + 0.6307 \text{ LOG NF}_p$$

(3.679)* (2.634)*

$$- 0.9649 \text{ LOG NB}_p + 0.1649 D$$

(-2.085)* (2.837)*

$$R^2 = 0.9860 \quad R^2 = 0.9769 \quad F = 105.571 \quad D.W. = 2.9269$$

2. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{tp} = - 7.4697 + 11.9793 \text{ LOG POP}_t - 1.0654 \text{ LOG CPI}_p$$

(2.622)* (-2.997)*

$$+ 1.2276 \text{ LOG NHRT}_p - 0.1943 \text{ LOG NHRB}_p$$

(4.183)* (-0.868)

$$R^2 = 0.9755 \quad R^2 = 0.9591 \quad F = 59.620 \quad D.W. = 1.6756$$

3. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวฮ่องกงที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{ht} = - 7.2681 + 13.7073 \text{ LOG GDP}_h - 6.206 \text{ NHR}_p + 0.1585 \text{ LOG NF}_p$$

(4.959)* (-2.642)* (0.437)

$$R^2 = 0.9785 \quad R^2 = 0.9570 \quad F = 45.548 \quad D.W. = 2.8175$$

4. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวเยอรมันที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{gp} = - 0.4775 - 1.5087 \text{ LOG CPI}_p + 4.8078 \text{ LOG POP}_g$$

(-18.633)* (18.710)*

$$-0.0981 \text{ LOG NHRT}_p + 0.7339 \text{ LOG NHRB}_p + 0.0496 \text{ D}$$

(-2.065) (73.391)* (93.423)*

$$R^2 = 1.0000 \quad R^{-2} = 1.0000 \quad F = 27449.656 \quad \text{D.W.} = 2.4860$$

5. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวฝรั่งเศสที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{fp} = -16.6687 + 5.5054 \text{ LOG GDP}_f + 2.3823 \text{ LOG REX} + 0.3442 \text{ D}$$

(3.129)* (4.999)* (3.717)*

$$R^2 = 0.9894 \quad R^{-2} = 0.9787 \quad F = 93.003 \quad \text{D.W.} = 2.8460$$

6. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวสหราชอาณาจักรที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{ukp} = 34.9655 + 20.5411 \text{ LOG RPGNP}_{uk} + 4.0373 \text{ LOG NHRT}_p$$

(16.490)* (10.501)*

$$+ 0.1705 \text{ LOG NHRB}_p - 2.1404 \text{ LOG NF}$$

(1.037) (-6.684)*

$$R^2 = 0.9992 \quad R^{-2} = 0.9977 \quad F = 657.523 \quad \text{D.W.} = 3.0934$$

7. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวสิงคโปร์ที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{sp} = -26.4681 - 16.5037 \text{ LOG RPGNP}_s + 11.4606 \text{ LOG REX}$$

(-4.362)* (9.446)*

$$+ 15.2845 \text{ LOG NHRT}_p + 1.1831 \text{ LOG NHRB}_p + 1.2607 \text{ D}$$

(5.577)* (5.600)* (6.157)*

$$R^2 = 0.9991 \quad R^{-2} = 0.9948 \quad F = 229.722 \quad \text{D.W.} = 2.6743$$

8. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวอิตาลีที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{ip} = -26.1852 + 8.8621 \text{ LOG GNP}_i + 5.3989 \text{ LOG REX}$$

(4.430)* (4.714)*

$$- 3.4552 \text{ LOG NHRB}_p$$

(-3.149)*

$$R^2 = 0.9925 \quad R^{-2} = 0.9849 \quad F = 131.866 \quad \text{D.W.} = 2.0574$$

9. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวออสเตรเลียที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{ap} = 5.5281 - 7.2772 \text{ LOG RPGNP}_a - 2.8346 \text{ LOG REX}$$

$$(-3.630)^* \quad (-5.193)^*$$

$$+ 3.7119 \text{ LOG NHRT}_p + 1.3746 \text{ LOG NHRB}_p$$

$$(3.813)^* \quad (6.048)^*$$

$$R^2 = 0.9966 \quad R^2 = 0.9897 \quad F = 144.931 \quad \text{D.W.} = 3.3755$$

10. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวสหรัฐอเมริกาที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{usp} = -40.2230 + 13.1723 \text{ LOG RPGNP}_{us} + 2.4205 \text{ LOG RPI}$$

$$(20.156)^* \quad (2.036)$$

$$- 1.6623 \text{ LOG REX} + 5.9412 \text{ LOG NHRT}_p + 0.1931 \text{ D}$$

$$(-8.421)^* \quad (21.694)^* \quad (14.228)^*$$

$$R^2 = 0.9999 \quad R^2 = 0.9992 \quad F = 1593.769 \quad \text{D.W.} = 2.7186$$

11. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวมาเลเซียที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{mp} = -8.2807 - 25.7421 \text{ LOG RPI} + 3.0665 \text{ LOG NHRT}_p$$

$$(-4.302)^* \quad (2.825)^*$$

$$+ 0.7506 \text{ LOG NHRB}_p + 0.1292 \text{ D}$$

$$(5.017)^* \quad (2.045)^*$$

$$R^2 = 0.9917 \quad R^2 = 0.9750 \quad F = 59.566 \quad \text{D.W.} = 3.4258$$

12. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวญี่ปุ่นที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$$\text{LOG NT}_{jp} = -82.0514 + 68.0413 \text{ LOG POP}_j - 26.4039 \text{ LOG CPI}_j$$

$$(1.486) \quad (-2.373)^*$$

$$+ 2.0465 \text{ LOG REX} + 0.2627 \text{ D}$$

$$(2.359)^* \quad (2.436)^*$$

$$R^2 = 0.9926 \quad R^2 = 0.9777 \quad F = 66.849 \quad \text{D.W.} = 3.5683$$

13. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในอนาคต

$$\begin{aligned} \text{LOG NT}_p &= 3.1734 + 1.1143 \text{ LOG NHR}_p + 0.6307 \text{ LOG NF}_p \\ &\quad (3.679)^* \quad (2.634)^* \\ &\quad - 0.9649 \text{ LOG NB}_p + 0.1646 D \\ &\quad (-2.085)^* \quad (2.8377)^* \end{aligned}$$

$$R^2 = 0.9860 \quad R^2 = 0.9767 \quad F = 105.571 \quad D.W. = 2.9269$$

* แสดงนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่มากกว่าร้อยละ 90

โดยผลการศึกษาพบว่าจำนวนห้องพักของโรงแรมทั้งหมดในจังหวัดภูเก็ต จำนวนเที่ยวบินที่เสนอบริการ ณ ท่าอากาศยานภูเก็ต และตัวแปรหุ่นที่แสดงเหตุการณ์ พิเศษในปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต มีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวน นักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ จำนวนเที่ยวบริการของรถโดยสารระหว่างจังหวัด ณ สถานีขนส่งจังหวัดภูเก็ต มี นัยสำคัญในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ในทิศทางตรงกันข้าม ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวไทยพบว่าจำนวนประชากรไทยและ จำนวนห้องพักของโรงแรมในตัวเมืองจังหวัดภูเก็ต มีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวน นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในทิศทางเดียวกัน ในขณะที่ จำนวนห้องพักของโรงแรมและบังกะโลบริเวณชายหาดจังหวัดภูเก็ต มีนัยสำคัญในการ กำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในทิศทางตรงกัน ข้าม และในส่วนอุปสงค์ของจำนวนนักท่องเที่ยว ระหว่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต พบว่ามูลค่าผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้นต่อหัวที่แท้จริงของประเทศของ นักท่องเที่ยวอัตราแลกเปลี่ยนเงินตราเปรียบเทียบกับระหว่างเงินของประเทศของ นักท่องเที่ยวเกี่ยวกับเงินบาท จำนวนห้องพักของโรงแรมในตัวเมืองจังหวัดภูเก็ต จำนวน ห้องพักของโรงแรมและบังกะโลบริเวณชายหาดของจังหวัดภูเก็ตและตัวแปรหุ่นที่ แสดงเหตุการณ์พิเศษในปีที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เป็นปัจจัยสำคัญ ต่อการกำหนดอุปสงค์หรือจำนวนนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศสัญชาติต่าง ๆ ที่เดินทาง มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต และในส่วนของการพยากรณ์จำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในช่วงปี พ.ศ. 2531-2534 พบว่าอัตราการเจริญเติบโต

เฉลี่ยของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดมีค่าประมาณร้อยละ 15.23 ต่อปี กล่าวคือจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดจะเพิ่มจากประมาณ 683,754 คนในปี พ.ศ. 2531 เป็นประมาณ 1,205,036 คนในปี พ.ศ. 2534

ศรัณยา กิจสำนอง (2532) ได้ทำการศึกษาความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ประการ ประการที่หนึ่งคือ ต้องการศึกษ่าปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต เพื่อคาดคะเนปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ ประการที่ 2 คือศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยว เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานของรัฐบาลในการเพิ่มขีดความสามารถให้เหมาะสมกับปริมาณนักท่องเที่ยวและประการสุดท้ายคือ ศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาทรัพยากรชายฝั่งทะเลของจังหวัดภูเก็ตที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ซึ่งวิธีการจะใช้ทั้งการวิเคราะห์เชิงคุณภาพและการวิเคราะห์เชิงปริมาณ โดยการวิเคราะห์เชิงคุณภาพจะใช้การสำรวจ 2 แบบคือ การสำรวจเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวและการวิจัยแบบเดลฟาย โดยใช้วิธีสัมภาษณ์และการทำแบบสอบถาม ในส่วนการวิเคราะห์เชิงปริมาณจะใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์คือสมการถดถอยเชิงซ้อนและประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี OLS โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิระหว่างปี พ.ศ. 2515-2530 เพื่อหาปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตและคาดคะเนปริมาณนักท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลาต่าง ๆ

ผลการศึกษาพบว่าทรัพยากรชายฝั่งทะเลซึ่งเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตได้ถูกทำลายลงอย่างมาก อันเนื่องมาจากความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ของชาวประมง ผลจากการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวและการขาดระเบียบวินัยของนักท่องเที่ยว และจากการวิเคราะห์พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวคือ นโยบายสนับสนุนการท่องเที่ยวโดยรัฐบาลควรสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องแบบปีเว้นปี ซึ่งจะทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้นเป็น 853,966 คน และ 1,618,866 คนในปีพ.ศ. 2535 และปี พ.ศ. 2539 ตามลำดับ ในขณะที่เดียวกันรัฐบาลจะต้องเพิ่มขีดความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวทั้งในด้านที่พักอาศัย น้ำใช้ การจัดเก็บขยะ การคมนาคม และการบริการต่าง ๆ

ของรัฐควบคู่กันไปด้วย โดยรัฐบาลจะต้องปรับปรุงน้ำประปาให้ผลิตและบริการนักท่องเที่ยวและประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2530 เป็น 7,649 ลบ.ม./วัน และ 17,041 ลบ.ม./วัน ในปี พ.ศ. 2535 และปี พ.ศ. 2539 ตามลำดับ ในส่วนทางด้านการรักษาความปลอดภัยต้องเพิ่มกำลังตำรวจอีก 127 คนในปี พ.ศ. 2539 ส่วนทางด้านการคมนาคมนั้นจะต้องเพิ่มเที่ยวบินหรือเที่ยวรถยนต์โดยสารปรับอากาศเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นอีก 421 คน/วัน และ 3,295 คน/วัน ในปี พ.ศ. 2535 และปี พ.ศ. 2539 ตามลำดับ และในด้านการจัดเก็บขยะที่เพิ่มขึ้น โดยจะต้องทำการจัดเก็บจำนวน 101 ลบ.ม./วัน และ 223 ลบ.ม./วัน ในปี พ.ศ. 2535 และปี พ.ศ. 2539 ตามลำดับ

ธงชัย ฐิบัติวิริยะ (2541) ได้ทำการศึกษาอุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศปี พ.ศ. 2530-2540 โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาคือ ต้องการศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลกระทบต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวของคนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนแรกจะเป็นการวิเคราะห์ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล และประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี โดยสุ่มตัวอย่างจำนวน 99 คน ผลการศึกษาพบว่า นักท่องเที่ยวมีอายุระหว่าง 26-45 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้ในช่วง 5,000-9,999 บาท และ 15,000-19,999 บาท เป็นนักท่องเที่ยวที่มาจากภาคกลางและกรุงเทพมหานครมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวระหว่าง 1,000-9,999 บาทนิยมพักตามโรงแรม และบ้านญาติหรือบ้านเพื่อน วัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวก็ถือเป็นการเยี่ยมญาติหรือเพื่อน และเพื่อการพักผ่อนใช้ระยะเวลาในการเที่ยวประมาณ 1-4 วัน ในการเที่ยวมีทั้งแบบมาคนเดียว เกี่ยวกับเพื่อน และเกี่ยวกับครอบครัว สาเหตุที่มาเที่ยวเพราะว่ามีแหล่งท่องเที่ยวที่สวยงาม และต้องการให้มีการพัฒนาและปรับปรุงในด้านแหล่งท่องเที่ยว การคมนาคมขนส่ง ความปลอดภัย ข้อมูลข่าวสารทางการท่องเที่ยวและที่พัก ส่วนที่สองเป็นการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดท่องเที่ยวที่สำคัญ 12 จังหวัด คือ กรุงเทพมหานคร ชลบุรี เชียงใหม่ เชียงราย พิษณุโลก นครราชสีมา อุบลราชธานี กาญจนบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สงขลา และ

ภูเก็ต โดยใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์คือสมการถดถอยเชิงซ้อนและใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปี พ.ศ. 2530-2540 โดยมีแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาคือ

$$NTOUR_i = f(YT, ET_i, NT_{(t-1)_i}, CPI, NR_i, BUDGET, DUMMY)$$

โดยที่

$NTOUR_i$ = จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดที่ i

YT = รายได้ที่แท้จริงต่อหัวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ET_i = ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดที่ i

$NT_{(t-1)_i}$ = จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดที่ i ในปีที่ผ่านมา

CPI = ดัชนีราคาผู้บริโภคภายในประเทศ

NR_i = จำนวนห้องพักของโรงแรมในจังหวัดที่ i

$BUDGET$ = งบประมาณของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

$DUMMY$ = ตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงปีที่มีการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว ($D = 1$)

หรือปีที่ไม่มีกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว ($D = 0$)

ผลการวิเคราะห์

1. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดกรุงเทพมหานคร

$$NTOUR1 = -78026106 - 1946.3258 YT - 12957.866 ET1 + 1473011.6 CPI1 \\ \quad \quad \quad (-4.923)^* \quad \quad (-3.975)^* \quad \quad (4.145)^* \\ + 763.063 NR1 + 0.0171 BUDGET \\ \quad \quad \quad (3.476)^* \quad \quad (8.258)^*$$

$$R^2 = 0.9375 \quad F = 14.565 \quad D.W. = 2.5363$$

2. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดชลบุรี (พัทยา)

$$NTOUR2 = 427419.82 - 67.4682 YT + 22675.019 CPI2 + 0.3209 NT2 \\ \quad \quad \quad (-3.4999)^* \quad (1.4645)^* \quad (1.8383)^* \\ + 0.0013 BUDGET - 121949.19 DUMMY \\ \quad \quad \quad (4.1011)^* \quad (-1.0413)$$

$$R^2 = 0.9149 \quad F = 10.7449 \quad D.W. = 2.4505$$

3. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่

$$\text{NTOUR3} = 6088516.4 + 99.0810 \text{ YT} - 1309.3223 \text{ ET3}$$

$$(2.3184)^* \quad (-2.2674)^*$$

$$- 72413.116 \text{ CPI3} + 0.5136 \text{ NT3}$$

$$(-1.5892)^* \quad (2.2004)^*$$

$$R^2 = 0.6892 \quad F = 3.327 \quad \text{D.W.} = 2.1667$$

4. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเชียงราย

$$\text{NTOUR4} = 62057.974 + 8.9331 \text{ YT} - 39.9150 \text{ ET4} + 0.0791 \text{ NT4}$$

$$(4.83)^* \quad (-1.62)^* \quad (0.41)$$

$$- 50177.583 \text{ DUMMY}$$

$$(2.33)^*$$

$$R^2 = 0.9869 \quad F = 112.7592 \quad \text{D.W.} = 1.7616$$

5. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดพิษณุโลก

$$\text{NTOUR5} = 3144919.9 + 31.8227 \text{ YT} - 42140.661 \text{ CPI5} + 543.1910 \text{ NR5}$$

$$(3.216)^* \quad (-3.132)^* \quad (3.729)^*$$

$$+ 0.0002 \text{ BUDGET} - 193226 \text{ DUMMY}$$

$$(1.209) \quad (-2.969)^*$$

$$R^2 = 0.9832 \quad F = 58.4468 \quad \text{D.W.} = 2.282$$

6. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดนครราชสีมา

$$\text{NTOUR6} = 14889747 + 342.3466 \text{ YT} - 8615.3336 \text{ ET6} - 201883.25 \text{ CPI6}$$

$$(3.2975)^* \quad (-2.5486)^* \quad (-2.1654)^*$$

$$- 0.3169 \text{ NT6}$$

$$(-1.2742)$$

$$R^2 = 0.7574 \quad F = 4.6841 \quad \text{D.W.} = 3.2689$$

7. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดอุบลราชธานี

$$\text{NTOUR7} = 865555.90 + 202.9826 \text{ ET7} - 7442.2464 \text{ CPI7} + 0.3898 \text{ NT7}$$

$$(1.0477) \quad (-1.5937)^* \quad (1.2378)$$

$$+ 0.0003 \text{ BUDGET} - 60608.812 \text{ DUMMY}$$

$$(2.9097)^* \quad (-1.4725)^*$$

$$R^2 = 0.9528 \quad F = 20.1863 \quad D.W. = 2.1478$$

8. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดกาญจนบุรี

$$\text{NTOUR8} = 11605401 + 129.2102 \text{ YT} - 1783.9799 \text{ ET8} - 157025.72 \text{ CPI8}$$

$$(1.8611)^* \quad (-1.2152) \quad (-2.3947)^*$$

$$+ 0.3410 \text{ NT8} + 654.5368 \text{ NR8}$$

$$(1.2440) \quad (2.6834)^*$$

$$R^2 = 0.9114 \quad F = 10.2864 \quad D.W. = 2.1788$$

9. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรี

$$\text{NTOUR9} = -110400.74 + 39.0118 \text{ YT} - 1117.6615 \text{ ET9}$$

$$(3.3478)^* \quad (-1.0753)$$

$$+ 621801.40 \text{ DUMMY}$$

$$(2.1161)^*$$

$$R^2 = 0.7949 \quad F = 9.0448 \quad D.W. = 1.8551$$

10. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดประจวบคีรีขันธ์

$$\text{NTOUR10} = -66224.251 - 272.8347 \text{ ET10} + 0.66 \text{ NT10} + 271.0359 \text{ NR10}$$

$$(-1.0573) \quad (4.3424)^* \quad (2.8564)^*$$

$$+ 228642.06 \text{ DUMMY}$$

$$(2.2231)^*$$

$$R^2 = 0.9156 \quad F = 16.2652 \quad D.W. = 1.9544$$

11. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดสงขลา

(หาดใหญ่)

$$\text{NTOUR11} = 626630.55 - 830.07427 \text{ ET11} + 12548.828 \text{ CPI11}$$

$$(-5.1636)^* \quad (-1.1872)$$

$$- 0.62426 \text{ NT11} + 511.51904 \text{ NR11} + 0.00074 \text{ BUDGET}$$

$$(-2.8939)^* \quad (4.3659)^* \quad (4.4527)^*$$

-0.86604 AR (1)

(-4.2846)*

$R^2 = 0.9542$ $F = 10.4248$ $D.W. = 3.1458$

12. อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

$NTOUR12 = 527996.03 + 628.40 ET12 - 4200.3572 CPI12 - 0.6833 NT12$

(3.1923)* (-0.8394) (-3.6804)*

$R^2 = 0.9055$ $F = 22.3648$ $D.W. = 2.5568$

* แสดงนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่มากกว่าร้อยละ 90

โดยผลการศึกษาพบว่ารายได้ที่แท้จริงเฉลี่ยต่อหัว มีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย พิชญ โลก นครราชสีมา ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยว มีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวจังหวัดกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ เชียงราย นครราชสีมา สงขลา ส่วนดัชนีราคาผู้บริโภคมีนัยสำคัญในการกำหนดนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พิชญ โลก นครราชสีมา อุบลราชธานี กาญจนบุรี และจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยในปีที่ผ่านมา มีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดชลบุรี เชียงใหม่ ประจวบคีรีขันธ์ สำหรับจำนวนห้องพัก มีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดกรุงเทพมหานคร พิชญ โลก กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และ สงขลา นอกจากนี้งบประมาณของรัฐบาลในการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีนัยสำคัญต่อการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ชลบุรี อุบลราชธานี เพชรบุรี สงขลา และตัวแปรหุ่นที่แสดงถึงปีที่มีการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยว มีนัยสำคัญในการกำหนดจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงรายและประจวบคีรีขันธ์

การศึกษาทางด้านรายได้จากการท่องเที่ยวและรายจ่ายจากการท่องเที่ยว

1. การศึกษาทางด้านรายจ่ายของนักท่องเที่ยว

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (2540) ได้ทำการวิจัยในโครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยทำการศึกษาดัง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายเดินทางท่องเที่ยวของครัวเรือนไทย โดยใช้ Probit Regression ในการวิเคราะห์และ เนื่องจากตัวแปรที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นตัวแปรหุ่น เช่น เขตที่อยู่อาศัย เพศ (หัวหน้าครัวเรือน) สถานภาพสมรส (หัวหน้าครัวเรือน) สถานภาพการทำงาน (หัวหน้าครัวเรือน) และภูมิภาค ดังนั้น ผลที่ได้ส่วนใหญ่จึงเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม โดยผลการศึกษาพบว่า รายได้ของครัวเรือนมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว นั่นคือถ้ารายได้ยิ่งสูง ครัวเรือนจะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น ในขณะที่อายุกำลังสองมีความสัมพันธ์เป็นรูปประฆังหงายกับค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยว หมายความว่าหัวหน้าครัวเรือนวัยกลางคนจะใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวน้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่อายุน้อยและหัวหน้าครัวเรือนที่อายุมาก อาจเป็นเพราะหัวหน้าครัวเรือนวัยกลางคน ไม่ค่อยมีเวลา อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ต้องรับผิดชอบมาก ในขณะที่หัวหน้าครัวเรือนที่อายุน้อยหรือผู้เกษียณแล้ว มีเวลาท่องเที่ยวมากกว่า ทั้งนี้ผลที่ได้มีนัยสำคัญเฉพาะสำหรับข้อมูลปี พ.ศ. 2541 นอกจากนี้ ครัวเรือนที่อยู่ในเมืองใช้จ่ายท่องเที่ยวมากกว่าครัวเรือนในชนบท และครัวเรือนที่อยู่ในกรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือและภาคใต้ ใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวมากกว่าครัวเรือนที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และหัวหน้าครัวเรือนที่ทำงานในครอบครัวมีค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวน้อยกว่าครัวเรือนที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว สำหรับตัวแปรอื่น ๆ พบว่ามีนัยสำคัญเฉพาะผลการศึกษาในปี พ.ศ. 2537 ได้แก่ หัวหน้าครัวเรือนชาย ใช้จ่ายท่องเที่ยวมากกว่าหัวหน้าครัวเรือนหญิง หัวหน้าครัวเรือนโสด ใช้จ่ายท่องเที่ยว น้อยกว่าหัวหน้าครัวเรือนที่แต่งงานแล้ว นายจ้างและข้าราชการ ใช้จ่ายท่องเที่ยว น้อยกว่าผู้ที่ประกอบธุรกิจส่วนตัว ในขณะที่จำนวนปีที่ได้รับการศึกษาของหัวหน้าครัวเรือน จำนวนเด็กอายุต่ำกว่า 15 ปี ไม่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายเพื่อการท่องเที่ยวของครัวเรือนอย่างมีนัยสำคัญในทั้ง 2 ปีที่ทำการศึกษา

ปวีณา โทณแก้ว (2542) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย โดยการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์แบบถดถอยเชิงซ้อนศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา

อาชีพ รายได้และระยะเวลาพำนักโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทยจำนวน 900 ตัวอย่างที่ได้จากแหล่งท่องเที่ยวที่มีรายได้จากค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวสูงสุด 6 อันดับแรกของประเทศซึ่งได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ หาดใหญ่ นครราชสีมา กาญจนบุรี และพัทยาลำดับ

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย กับตัวแปรอิสระทั้ง 7 ตัวดังกล่าว พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 มี 5 ตัว ดังนี้คือ เพศของนักท่องเที่ยวจะมีความสัมพันธ์เชิงลบค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวกล่าวคือ นักท่องเที่ยวเพศหญิงจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าเพศชาย อายุของนักท่องเที่ยว จากค่าสถิติของอายุนักท่องเที่ยวพบว่าอายุมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว หมายความว่าเมื่อนักท่องเที่ยวมีอายุมากขึ้นจะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากขึ้น การศึกษาของนักท่องเที่ยว คือนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา และระดับปริญญาตรี จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่าระดับการศึกษาอื่น ๆ ส่วนอาชีพของนักท่องเที่ยวพบว่า นักท่องเที่ยวที่มีอาชีพลูกจ้าง/พนักงานเอกชน อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว และอาชีพแม่บ้าน/ทำงานในครอบครัว จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวมากกว่ากลุ่มอาชีพอื่น ๆ และในส่วนรายได้ของนักท่องเที่ยวพบว่า เมื่อนักท่องเที่ยวมีรายได้เพิ่มขึ้นก็จะมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นด้วย

2. การศึกษาทางด้านรายได้จากการท่องเที่ยว

วุฒิเทพ อินทปัญญา และจำลอง อติกุล (2528) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องผลทางด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญในการศึกษาคือ เพื่อศึกษาผลทางเศรษฐกิจที่เกิดจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ภายหลังจากที่ได้มีการปรับปรุงตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตขึ้นมาใหม่โดยแยกพิจารณาผลทางด้าน การขยายตัวทางเศรษฐกิจ การจ้างงาน และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยใช้ข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2526 และข้อมูลการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศปี 2525 ร่วมกับตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตขนาด 58 x 58 ในการวิเคราะห์

ซึ่งผลการศึกษาโดยใช้ข้อมูลจากการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ และนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ พบว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศในปี 2526 สามารถสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศได้ประมาณ 29,695 ล้านบาท ณ ราคาคงที่ปี 2523 ส่วนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างในปี 2525 สามารถสร้างผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศได้ประมาณ 20,853 ล้านบาท ณ ราคาคงที่ปี 2523 ผลของการท่องเที่ยวที่มีต่อการจ้างงานนั้นพบว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศในปี 2526 ก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมรวมประมาณ 0.039 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 1.19 ของการจ้างงานทั้งหมด ส่วนการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงานทั้งทางตรงและทางอ้อมรวมประมาณ 0.243 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 0.99 ของการจ้างงานทั้งประเทศ โดยการจ้างงานที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในประเทศมีในสาขาบริการมากที่สุด (ร้อยละ 35.84) รองลงมาคือสาขาอุตสาหกรรม (ร้อยละ 27.45) และสาขาคมนาคมขนส่งมีการจ้างงานเป็นอันดับสาม (ร้อยละ 17.70) ส่วนการจ้างงานที่เกิดขึ้นจากนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศนั้นก็มิลักษณะคล้ายกันกับการจ้างงานที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวภายในประเทศ แต่การจ้างงานในสาขาบริการและสาขาอุตสาหกรรมเกิดขึ้นเป็นสัดส่วนสูงกว่าในกรณีของการท่องเที่ยวภายในประเทศ ในส่วนทางด้านรายได้ก็นั้นพบว่าอุปสงค์หรือรายจ่าย ของนักท่องเที่ยวภายในประเทศ 1 ล้านบาท จะทำให้เกิดรายได้โดยตรง 0.529 ล้านบาท และรายได้ทางอ้อม 1.532 ล้านบาทในปี 2526 ส่วนการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ 1 ล้านบาท จะก่อให้เกิดผลทางตรงต่อรายได้ 0.524 ล้านบาทและผลทางอ้อม 1.536 ล้านบาท ส่วนความสำคัญของการท่องเที่ยวส่งผลต่อความแตกต่างกันระหว่างอุตสาหกรรมคือนักท่องเที่ยวในประเทศและนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศส่วนใหญ่จะใช้จ่ายในภาคบริการรองลงมาคือภาคอุตสาหกรรม หากพิจารณาในแง่การได้รับเงินตราต่างประเทศแล้วพบว่านักท่องเที่ยวระหว่างประเทศที่ได้เข้ามาใช้จ่ายในประเทศไทย 23,879 ล้านบาท จากการใช้จ่ายนี้ส่งผลทำให้ต้องนำสินค้าจากต่างประเทศเพิ่มขึ้น 8,181.4 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 34.26 ของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศทั้งหมด และในปี 2525 ประเทศไทยได้รับเงินตราต่างประเทศสุทธิจากการท่องเที่ยว

15,697.60 ล้านบาท การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศสามารถลดการขาดดุลการค้าได้ประมาณร้อยละ 40

การศึกษาทางด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

ศักดิ์ชัย เอ่งฉ้วน (2545) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา คือ พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศในจังหวัดกระบี่ วิธีการวิเคราะห์ใช้วิธีการออกแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดกระบี่ จำนวน 400 คน และใช้สถิติไคสแควร์เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่ โดยแยกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นการทดสอบตามสมมติฐานของนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนที่สองเป็นการทดสอบตามสมมติฐานของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ

ผลการศึกษาส่วนแรกพบว่าปัจจัยส่วนบุคคล เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ และอาชีพ มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ความคิดเห็นต่อสิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวไทยประทับใจในจังหวัดกระบี่ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ธรรมชาติที่สวยงาม อากาศดี และกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ ปีนเขา ดำน้ำ พายเรือคายัค และอื่น ๆ ตามลำดับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อสิ่งที่ควรปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ค่าครองชีพราคาแพง การคมนาคมและขนส่งภายในจังหวัด และข้อมูลการท่องเที่ยวไม่เพียงพอ ตามลำดับ ส่วนที่สองพบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา และรายได้ มีผลต่อพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ความคิดเห็นต่อสิ่งที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประทับใจในจังหวัดกระบี่ เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ธรรมชาติที่สวยงาม ความเป็นมิตรของคนในท้องถิ่น และอากาศดี ตามลำดับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศต่อสิ่งที่ควรปรับปรุง เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ปัญหาด้านสาธารณสุข ปัญหาด้านภาษา และปัญหาการเอาใจเอาเปรียบนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นจะพบว่าการศึกษาด้านการท่องเที่ยวที่ผ่านมา นั้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วนใหญ่ ๆ ด้วยกันคือ

ส่วนที่ 1 การศึกษาทางด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว โดยจะเป็นการศึกษาถึง โครงสร้างหรือปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในระดับมหภาค ซึ่งจะเน้น การศึกษาไปทางด้านผลกระทบจํานวนนักท่องเที่ยวทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและ/หรือนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยใช้ตัวแปรทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ที่จะเป็นตัวกำหนดหรือ มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยว เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) รายได้ ที่แท้จริงต่อหัว อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ ดัชนีราคาสินค้าผู้บริโภค จํานวนห้องพักของโรงแรม ตลอดจนนโยบายหรืองบประมาณของรัฐบาลที่ส่งเสริม ด้านการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่า วัตถุประสงค์หลักคือ ต้องการดูอิทธิพลของปัจจัยที่มีส่วนในการกำหนดความต้องการ (อุปสงค์) เดินทางมา ท่องเที่ยวในจังหวัดหรือประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทยและ/หรือนักท่องเที่ยวชาว ต่างประเทศ โดยจะใช้ข้อมูลอนุกรมเวลา และการวิเคราะห์ส่วนใหญ่จะใช้การวิเคราะห์ ถอดอยเชิงซ้อนในการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับอุปสงค์การท่องเที่ยว ซึ่ง แต่ละแบบจำลอง ตัวแปรอิสระอาจแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และ ขอบเขตในการศึกษา อย่างไรก็ตามผลของการศึกษาก็จะเป็นไปในทำนองเดียวกันคือ สามารถที่จะบอกถึงปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดหรือมีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวได้ อย่างมีนัยสำคัญ

ส่วนที่ 2 การศึกษาทางด้านรายได้จากการท่องเที่ยวและรายจ่ายจากการท่องเที่ยว โดยรายจ่ายจากการท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวทั้งสองส่วนนี้จะมี ความเชื่อมโยงกัน เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงดังกล่าว จะแยกพิจารณาออกเป็นสองส่วน โดย ส่วนแรกจะเป็นการศึกษาในเรื่องรายจ่ายของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะพิจารณาทางด้านปัจจัย ที่กำหนดค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว โดยจะเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าใช้จ่ายใน การท่องเที่ยวกับตัวแปรอิสระเช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น ข้อมูลที่ ใช้จะเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (cross section data) และใช้การวิเคราะห์สมการถดถอย เชิงซ้อนหรือการวิเคราะห์แบบจำลองโพรบิต (Probit Model) โดยตัวแปรอิสระที่ใช้ อาจจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์และขอบเขตในการศึกษา ซึ่งผลการศึกษา

จะเป็นไปในแนวเดียวกัน คือสามารถที่จะบอกถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลในการกำหนดค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวได้อย่างมีนัยสำคัญ และส่วนที่สองจะเป็นผลมาจากส่วนแรก กล่าวคือ การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อการจ้างงาน รายได้ประชาชาติ และดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ โดยจะใช้ตารางปัจจัยการผลิต-ผลผลิตในการวิเคราะห์

ส่วนที่ 3 การศึกษาด้านพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว โดยวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาด้านนี้คือ การพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว เช่น วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมา ลักษณะการจัดการเดินทาง และบุคคลที่ร่วมเดินทางมา เป็นต้น โดยจะใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากแบบสอบถามและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ โดยใช้สถิติไคสแควร์ ซึ่งผลการศึกษาส่วนใหญ่จะพบว่าปัจจัยส่วนบุคคลจะมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นบางพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้จะใช้ตัวแปรทั้งทางด้านสังคม (บุคคล) และทางด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ อายุสถานภาพสมรส ภูมิลำเนา การศึกษา อาชีพ รายได้ เป็นต้น และใช้ Logistic Regression ในการวิเคราะห์ ซึ่งจะแตกต่างจากการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น เนื่องจากการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะใช้ตัวแปรทางด้านเศรษฐกิจในการศึกษา โดยทำให้การศึกษาในครั้งนี้ได้ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามากขึ้น ตลอดจนส่งผลให้การศึกษาน่าเชื่อถือและครอบคลุมมากขึ้น โดยผลที่ได้จากศึกษานี้จะสามารถนำไปวางแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาท่องเที่ยวกันมากขึ้น

บทที่ 3

สภาพพื้นฐานและภาวะการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

ในบทนี้จะกล่าวถึงสภาพทั่วไปของจังหวัดภูเก็ต โครงสร้างทางเศรษฐกิจ ที่สำคัญ อุปทานทางการท่องเที่ยว และอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สภาพทั่วไปของจังหวัดภูเก็ต

ภูเก็ตได้ชื่อว่าเป็นไข่มุกแห่งอันดามัน เป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ในด้านความสวยงามของทิวทัศน์ หาดทราย และน้ำทะเลสีฟ้าใส พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวครบครัน เป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย และมีฐานะเป็นจังหวัดหนึ่งในภาคใต้ ตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศไทยในน่านน้ำทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย โดยมีระยะทางห่างจากกรุงเทพมหานครตามเส้นทางถนนสาย 4 (เพชรเกษม) ประมาณ 862 กิโลเมตร ภูเก็ตเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงมากนับตั้งแต่สมัยก่อน เพราะเป็นเกาะที่ร่ำรวยมีทรัพยากรในดินคือแร่ดีบุกมากกว่าแห่งใดในประเทศไทย มีประวัติการขุดแร่มากกว่า 500 ปีแล้ว ตัวเมืองภูเก็ตส่วนมากเป็นตึกสมัยเก่าแบบยุโรป สร้างตั้งแต่ครั้งกิจการเหมืองแร่เริ่มเจริญใหม่ ๆ และนอกจากความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติแล้ว วัฒนธรรมของชาวภูเก็ตก็มีลักษณะเฉพาะตัวที่เกิดจากการผสมกลมกลืนทางวัฒนธรรมของหลายชาติเข้าด้วยกัน ซึ่งสภาพดังกล่าวข้างต้นจึงเป็นสภาพที่เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง

ประวัติศาสตร์ของจังหวัดภูเก็ต

เกาะภูเก็ตถูกค้นพบโดยใครไม่มีหลักฐานปรากฏ แต่ปรากฏในประวัติศาสตร์นานแล้วราวปี พ.ศ. 700 นักภูมิศาสตร์กรีกชาวเมืองเล็กซานเดรีย ชื่อ คลอดิอุส ปโตเลมี

ได้เขียนเรื่องภูมิศาสตร์ของโลกไว้อย่างสมบูรณ์ และตอนหนึ่งในภูมิศาสตร์ของ
 ปโตเลมี กล่าวว่า บรรดาเรือโรมันที่จะเดินทางมายังแหลมทองหรือแหลมมลายูจะต้อง
 ผ่านแหลมจันซีลอน ซึ่งก็คือ แหลมสลาฟ หรือแหลมกลาง หรือเกาะภูเก็ตในปัจจุบัน
 เกาะภูเก็ตมีฐานะเป็นเมืองตั้งแต่ก่อนปี พ.ศ. 1700 โดยเป็นเมืองขึ้นของอาณาจักรศรีวิชัย
 ชื่อว่าเมืองสิลัน ภายหลังชื่อเมืองสิลัน เปลี่ยนไปตามสำเนียงไทยว่าเมืองสลาฟ เมือง
 ฉลาฟ และเมืองกลางตามลำดับ เมื่อสิ้นสมัยศรีวิชัยแล้ว เมืองสลาฟก็ขึ้นอยู่กับเมืองตะกั่ว
 ป่า (ปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดพังงา) ซึ่งขึ้นต่อเมืองนครศรีธรรมราชอีกต่อหนึ่ง
 สมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช ขยายอาณาเขตลงมาทางใต้ของแหลมมลายูได้ตะกั่วป่า
 เป็นเมืองขึ้น เมืองสลาฟจึงตกเป็นเมืองขึ้นของกรุงสุโขทัยด้วย และชื่อเมืองกลางก็คงจะ
 เรียกกันตั้งแต่นั้นมา ชื่อเกาะภูเก็ตได้ปรากฏขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2169 ในสมัยของสมเด็จพระ
 เจ้าทรงธรรมแห่งกรุงศรีอยุธยาได้พระราชทานที่ดินให้พวกฮอลันดาสร้างสถานีเก็บ
 สินค้าขึ้นที่ปากน้ำเจ้าพระยา และให้ตั้งสาขาขึ้นที่เกาะภูเก็ตและนครศรีธรรมราชเพื่อทำ
 การรับซื้อแร่ดีบุก จึงสันนิษฐานว่าคงจะเป็นสมัยนี้เองที่เกิดเมืองภูเก็ตขึ้นอีกเมืองหนึ่ง
 บนแหลมสลาฟนอกเหนือจากเมืองกลาง

ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก แห่งกรุงรัตนโกสินทร์
 ปี พ.ศ. 2328 พระเจ้าปะดุง กษัตริย์พม่าได้ยกทัพมาตีหัวเมืองต่าง ๆ ทางภาคใต้ได้เมือง
 ตะกั่วป่า ตะกั่วทุ่ง แล้วก็ยกเลยมายังเมืองฉลาฟ ขณะนั้นพระยาฉลาฟเจ้าเมืองเพิ่งถึงแก่
 กรรม คุณหญิงจันทร์ผู้เป็นภริยาและนางมุกน้องสาวคุณหญิงจันทร์ ได้วางแผนต่อสู้
 ข้ำศึกอย่างแข็งขัน ซึ่งพม่าล้อมฉลาฟอยู่ประมาณเดือนเศษก็ยังไม่สามารถยึดเมืองฉลาฟ
 ได้จึงได้ถอยทัพกลับไป เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงทราบได้ทรง
 พระกรุณาโปรดเกล้า ฯ พระราชทานบรรดาศักดิ์ให้แก่คุณหญิงจันทร์ เป็นท้าวเทพ
 กระษัตริ และนางมุกเป็นท้าวศรีสุนทร ต่อมาในสมัยต้นรัชกาลที่ 2 ตรงกับปี พ.ศ. 2352
 พม่ายกทัพมาตีเมืองฉลาฟอีก คราวนี้เมืองฉลาฟต้องเสียแก่พม่าทำให้บ้านเมืองเสียหาย
 มาก แม้ในเวลาต่อมาทัพจากกรุงเทพมหานคร จะยกไปขับไล่พม่าออกจากเกาะฉลาฟก็
 ตามที่ เมืองฉลาฟในครั้งนั้นซึ่งตั้งอยู่ที่ว่าการอำเภอฉลาฟปัจจุบันถูกภัยสงครามจนไม่อาจ
 ซ่อมแซมได้ ชาวบ้านจึงอพยพข้ามช่องแคบไปสู่แผ่นดินใหญ่ ตั้งชุมชนแห่งใหม่ที่ตำบล
 พุงา อยู่ห่างจากเกาะฉลาฟไปประมาณ 40 กิโลเมตร ซึ่งชุมชนแห่งนี้ต่อมาได้เจริญเป็น

จังหวัดพังงาในปัจจุบัน เมืองกลางจึงกลายเป็นเมืองร้าง ไปช่วงระยะเวลาหนึ่งจนถึงสมัย รัชกาลที่ 3 ชาวเมืองที่อพยพไปอยู่ที่ตำบลพุงา และชาวเมืองใกล้เคียงได้อพยพกลับมา อยู่ที่เมืองกลางอีกครั้งหนึ่ง แต่คราวนี้มาตั้งเมืองใหม่ที่ตำบลท่าเรือ ซึ่งปัจจุบันเป็นตำบล ศรีสุทร เรียกว่า เมืองกลางใหม่ ในช่วงเวลานั้นเองเมืองภูเก็ตซึ่งอยู่ทางตอนใต้ของเกาะ ภูเก็ตได้เจริญอย่างรวดเร็วจนใหญ่กว่าเมืองกลางใหม่ เนื่องจากอุดมสมบูรณ์ไปด้วย แร่ดีบุก ผู้คนพากันมาทำมาหากินซื้อขายแร่ดีบุกกันมาก และสมัยรัชกาลที่ 3 อังกฤษได้ ตั้งห้างรับซื้อแร่ดีบุกขึ้นที่เกาะหมาก (เกาะปีนัง) เพื่อส่งไปยังยุโรปทำให้ดีบุกที่เมือง ภูเก็ตพลอยมีราคาดีขึ้นว่าแต่ก่อนมาก

สมัยรัชกาลที่ 4 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ยกเมืองภูเก็ตเป็นเมืองขึ้นตรงต่อกรุงเทพมหานคร และ โปรดให้ยุบเมืองกลาง ใหม่เป็นอำเภอขึ้นอยู่กับเมืองภูเก็ต เมื่อมีการจัดการปกครองแบบมณฑล ต่อมาในสมัย รัชกาลที่ 5 เมืองภูเก็ตก็ได้เป็นที่ตั้งของมณฑล มีจังหวัดต่าง ๆ ขึ้นอยู่ด้วย 6 จังหวัด คือ พังงา กระบี่ ระนอง ตรัง สตูล และตะกั่วป่า ต่อมาเมื่อยุบเลิกการปกครองแบบมณฑล ในปี พ.ศ. 2476 ภูเก็ตจึงมีฐานะเป็นจังหวัดจนถึงปัจจุบัน

สภาพภูมิศาสตร์

ภูเก็ตเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ประกอบด้วยเกาะบริวารประมาณ 39 เกาะ เกาะภูเก็ตมีลักษณะยาวเรียวจากเหนือไปทางใต้ พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่สูง ๆ ต่ำ ๆ ซึ่งประกอบด้วยภูเขาและที่ราบเป็นตอน ๆ ที่ราบส่วนใหญ่มีลักษณะเป็นเนินเตี้ย ๆ คำว่า “ภูเก็ต” เป็นคำที่เรียกเพี้ยนมาจากภาษามลายู คือ “บุกิต” ซึ่งแปลว่าภูเขา เพราะเมื่อมองจากทะเลจะเห็นว่า เกาะภูเก็ตเหมือนภูเขาโผล่ขึ้นจากทะเล พื้นที่ของจังหวัดภูเก็ตมี ประมาณ 800 ตารางกิโลเมตร เฉพาะที่เป็นพื้นดินทั้งหมดประมาณ 587 ตารางกิโลเมตร เป็นเนื้อที่ของตัวเกาะใหญ่ 550 ตารางกิโลเมตร และของเกาะบริวารอีก 39 เกาะ ประมาณ 37 ตารางกิโลเมตร ส่วนที่ยาวที่สุดของเกาะภูเก็ตวัดจากทิศเหนือถึงทิศใต้ ประมาณ 48.70 กิโลเมตร และส่วนกว้างที่สุดวัดจากทิศตะวันออกไปถึงทิศตะวันตก ประมาณ 21.30 กิโลเมตร โดยจังหวัดภูเก็ตตั้งอยู่ทางชายฝั่งทะเลตะวันตกของประเทศ

ไทยอยู่ในน่านน้ำทะเลอันดามันมหาสมุทรอินเดีย ตั้งอยู่ระหว่างละติจูดที่ 7 องศา 30 ลิปดาเหนือ ลองจิจูดที่ 95 องศา 15 ลิปดาตะวันออก

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับจังหวัดพังงา เชื่อม โดยสะพานสารสินและสะพานท้าวเทพกระษัตรี

ทิศใต้ ติดกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

ทิศตะวันออก ติดกับทะเลเขตจังหวัดพังงา

ทิศตะวันตก ติดกับทะเลอันดามัน มหาสมุทรอินเดีย

สภาพภูมิอากาศ

ภูเก็ตเป็นเกาะริมทวีปอยู่ในเขตร้อน ลักษณะภูมิอากาศเป็นแบบฝนเมืองร้อน มีลมพัดผ่านตลอดเวลา อากาศอบอุ่นและชุ่มชื้นตลอดปี มี 2 ฤดู คือ ฤดูฝนและฤดูร้อน ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายน จนถึงปลายเดือนพฤศจิกายน ระยะเวลาที่ฝนตกชุก ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม ฤดูร้อนระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนกุมภาพันธ์อากาศอบอุ่น และในเดือนมีนาคมอากาศจะเริ่มร้อนแต่ไม่ร้อนจัดนักและจะมีฝนตกบ้างเป็นครั้งคราว อุณหภูมิโดยเฉลี่ยของจังหวัดภูเก็ตสูงสุดประมาณ 35.50 องศาเซลเซียส ต่ำสุด 21 องศาเซลเซียส

ภูมิประเทศ

จังหวัดภูเก็ตมีพื้นที่แบ่งเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. พื้นที่ภูเขา มีพื้นที่ประมาณ 207.28 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 38.17 ของพื้นที่จังหวัด กระจายอยู่ทั่วไปเป็นแนวยาวตามลักษณะของตัวเกาะ โดยเฉพาะบริเวณตอนบนของตัวเกาะในเขตอำเภอถลาง

2. พื้นที่ราบ สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 5 เมตร มีแร่ธาตุต่าง ๆ อาทิ ดินบุกรวม แร่ฟอสเฟต โคลัมไบต์ โมโนไซต์ และแทนทาลัมเป็นต้น โดยมีพื้นที่ประมาณ 335.75 ตารางกิโลเมตร คิดเป็นร้อยละ 61.83 ของพื้นที่จังหวัด กระจายตัวอยู่ตามชายฝั่งรอบ ๆ

เกาะ โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองบริเวณตอนเหนือของอำเภอกลางและที่ราบบางส่วน ระหว่างแนวเขาบนตัวเกาะในเขตอำเภอกลางและอำเภอกะทู้

การปกครอง

จังหวัดภูเก็ตแบ่งออกเป็น 3 อำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองภูเก็ต แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 8 ตำบล 44 หมู่บ้าน
2. อำเภอกลาง อยู่ห่างจากอำเภอเมือง 19 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 46 หมู่บ้าน
3. อำเภอกะทู้ อยู่ห่างจากอำเภอเมือง 5 กิโลเมตร แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 13 หมู่บ้าน

ลักษณะทางประชากร

1. จำนวนประชากร การกระจายตัวของประชากร และความหนาแน่นของประชากร

ประชากรที่อาศัยในจังหวัดภูเก็ต ณ วันที่ 1 เมษายน ปี พ.ศ. 2543 มีจำนวน 249,446 คน เป็นชาย 122,339 คน และหญิง 127,107 คน อัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยของประชากรในช่วงปี พ.ศ. 2533-2543 คิดเป็นร้อยละ 4.10 ต่อปี เมื่อพิจารณาการกระจายตัวของประชากร โดยเปรียบเทียบระหว่างอำเภอพบว่าอำเภอเมืองมีประชากรอาศัยอยู่มากที่สุด หรือคิดเป็นร้อยละ 60.80 และอำเภอกะทู้มีประชากรอาศัยอยู่น้อยที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 14.80 ในส่วนความหนาแน่นของประชากรนั้นพบว่าจังหวัดภูเก็ตมีจำนวนประชากรโดยเฉลี่ยประมาณ 459.40 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร

2. ศาสนา

ประชากรของจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่ร้อยละ 81.60 นับถือศาสนาพุทธ รองลงมาร้อยละ 17.10 นับถือศาสนาอิสลาม และที่เหลือนับถือศาสนาอื่น ๆ เช่นคริสต์ เป็นต้น

ภาษา

ภูเก็ตมีภาษาที่ใช้กันอยู่ 2 ภาษา คือ ภาษาที่ใช้ในราชการจะใช้ภาษากลาง และ ภาษาท้องถิ่น ภาษาท้องถิ่นของภูเก็ตเป็นภาษาถิ่นปักษ์ใต้ที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง สำเนียงตลอดจนการออกเสียงแตกต่างไปจากภาษาปักษ์ใต้จังหวัดอื่น ๆ ภาษาท้องถิ่นของภูเก็ตจะมีภาษาจีนปะปนเป็นส่วนมาก และยังมีภาษามลายูและภาษาอังกฤษอยู่บ้าง เป็นบางคำ ซึ่งเป็นที่รู้และใช้พูดกันทั่วไป นอกจากนี้ก็เป็นภาษาของชนกลุ่มน้อย เช่น ภาษาชาวเล เป็นต้น

โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

ในปี พ.ศ. 2545 จังหวัดภูเก็ตมีผลิตภัณฑ์จังหวัด (Gross Provincial Products: GPP) คิดเป็นมูลค่าทั้งสิ้น 47,624 ล้านบาท และมีมูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (Per Capita GPP) เท่ากับ 231,186 บาทต่อปี ซึ่งสูงที่สุดในภาคใต้ และสูงเป็นอันดับ 6 ของประเทศ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาโครงสร้างการผลิตของจังหวัดภูเก็ตโดยรวมพบว่าในปีดังกล่าว โครงสร้างของผลิตภัณฑ์จังหวัดจะพึ่งพากับ สาขาโรงแรมและภัตตาคาร การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม และภาคเกษตรเป็นสำคัญ โดยมีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 48.38 12.22 และ 9.92 ของผลิตภัณฑ์จังหวัดตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากอดีตที่โครงสร้างของผลิตภัณฑ์จังหวัดส่วนใหญ่ยังคงพึ่งพากับการค้าส่งและค้าปลีก การทำเหมืองแร่และข่อยหิน และเกษตรกรรม แต่ในปัจจุบันจังหวัดภูเก็ตมีบทบาทสำคัญด้านการท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้สาขาโรงแรมและภัตตาคารที่เกี่ยวข้องเนื่องกับการท่องเที่ยว มีอัตราการขยายตัวที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2545 (ตาราง 6) จนกลายเป็นแหล่งกระจายรายได้ที่สำคัญให้กับประชาชนในจังหวัด

ตาราง 6

ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) ของจังหวัดภูเก็ต ณ ราคาตลาด จำแนกตามสาขาการผลิต
ระหว่างปี พ.ศ. 2541-2545

สาขาการผลิต	หน่วย: ล้านบาท				
	2541	2542	2543	2544	2545 ^P
ภาคเกษตร	5,118	4,238	5,008	4,814	4,724
เกษตรกรรม การล่าสัตว์ และการป่าไม้	862	736	771	838	1,154
การประมง	4,256	3,501	4,237	3,977	3,570
ภาคนอกเกษตร	30,011	30,952	34,152	36,058	42,901
การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	228	210	30	15	18
การผลิตอุตสาหกรรม	1,596	1,463	1,761	1,580	1,542
การไฟฟ้า ก๊าซ และการประปา	1,010	890	966	1,001	1,052
การก่อสร้าง	628	1,065	1,347	1,029	1,532
การขายส่ง การขายปลีก และการซ่อมแซม ฯ	3,694	3,721	4,014	4,148	3,896
โรงแรมและภัตตาคาร	12,164	13,621	15,927	16,991	23,040
การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้า และการคมนาคม	4,757	4,395	4,708	5,467	5,819
ตัวกลางทางการเงิน	1,691	894	808	925	1,028
บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่า และบริการทางธุรกิจ	778	810	875	973	1,058
การบริหารราชการแผ่นดินและการป้องกันประเทศ	1,322	1,434	1,011	838	903
การศึกษา	926	1,018	974	1,013	1,023
การบริการด้านสุขภาพ ฯ	552	610	652	726	778
การให้บริการชุมชน สังคมและ บริการส่วนบุคคลอื่น ๆ	609	765	1,022	1,293	1,150
ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	55	55	57	59	61
ผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP)	35,129	35,190	39,160	42,873	47,624
มูลค่าผลิตภัณฑ์เฉลี่ยต่อคน (บาท)	179,229	176,835	194,827	201,344	203,186
ประชากร (1,000 คน)	196	199	201	203	206

ที่มา: จาก "ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดปี พ.ศ. 2545," (หน้า 55), โดยสำนักงาน

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2547, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

อุทยานทางการท่องเที่ยว

อุทยานทางการท่องเที่ยว คือ สินค้าหรือบริการต่าง ๆ ที่ให้บริการเพื่อตอบสนองอุปสงค์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งอุทยานนี้เองจะเป็นปัจจัยสำคัญในการดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่นั้น ๆ โดยอุทยานทางการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตจะแบ่งออกเป็น 9 ส่วนดังนี้

ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

หาดราไวย์ อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 17 กิโลเมตร เส้นทางจากห้าแยกฉลองไปสู่หาดราไวย์ (ทางหลวงหมายเลข 4024) เป็นเส้นทางที่สวยงามที่สุดสายหนึ่งของภูเก็ต หาดราไวย์เป็นหาดทรายขาวสวยงาม เล่นน้ำได้ เพราะชายฝั่งต้นคลื่นลมไม่แรงมีที่พักและร้านอาหารทะเลบริการริมหาด และมีชาวเลอาศัยอยู่

หาดกะตะ อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ต 17 กิโลเมตร หาดกะตะแบ่งออกเป็น 2 หาดคือ หาดกะตะใหญ่ กับหาดกะตะน้อย เป็นหาดที่เหมาะสมสำหรับการเล่นน้ำและใช้เป็นที่ฝึกดำน้ำ เนื่องจากมีแนวปะการังติดต่อกันไปจนถึงเกาะปูซึ่งอยู่ด้านหน้าหาดกะตะ

หาดกะรน อยู่ห่างจากหาดกะตะไปทางเหนือ มีเพียงเนินเขาเตี้ย ๆ ขึ้นอยู่เท่านั้นอ่าวกะรนจะใหญ่กว่าอ่าวกะตะ มีหาดหาดยาวเหยียด เหนือชายหาดเป็นเนินทรายสูง ๆ ต่ำ ๆ มีสนทะเลต้นใหญ่ และมีต้นตาลขึ้นเรียงรายอยู่โดยทั่วไป

หาดป่าตอง อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 15 กิโลเมตร เป็นอ่าวที่มีความโค้งมาก หาดทรายงดงามเป็นแนวยาว 9 กิโลเมตร น้ำทะเลใสสะอาดเหมาะแก่การเล่นน้ำ

หาดกะหลิม ไปตามเส้นทางเดียวกับหาดป่าตอง แต่เมื่อถึงตัวหาดป่าตองจะมีทางแยกให้เลี้ยวขวาก็จะถึงหาดกะหลิมเป็นหาดเล็ก ๆ มีโขดหินและแนวปะการัง

หาดกมลา อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ต 26 กิโลเมตร โดยตั้งอยู่ในอำเภอกะทู้ หาดกมลาเป็นแนวหาดทรายยาวประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นหาดที่สงบเงียบ

หาดสุรินทร์ อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 24 กิโลเมตร หาดสุรินทร์เป็นหาดที่อยู่ริมเชิงเขา บริเวณเหนือหาดมีต้นสนทะเลต้นใหญ่ ๆ เรียงรายอยู่ หาดสุรินทร์ไม่เหมาะแก่การเล่นน้ำ เพราะมีลักษณะลาดชัน และในฤดูมรสุมจะมีคลื่นลมจัดมาก

หาดในยาง (อุทยานแห่งชาติสิรินาถ) ได้รับการประกาศให้เป็นอุทยานแห่งชาติเมื่อวันที่ 13 กรกฎาคม 2524 อยู่ห่างจากตัวเมือง 30 กิโลเมตร โดยครอบคลุมเนื้อที่ 56,250 ไร่ เป็นหาดทรายที่มีความยาวต่อเนื่องกันถึง 13 กิโลเมตร โดยเริ่มจากหาดในทอน หาดในยาง หาดไม้ขาว และหาดทรายแก้ว โดยหาดในยางเป็นที่ตั้งทำการอุทยานเป็นหาดที่มีสวนสนร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อนและเล่นน้ำ นอกจากนี้ยังมีแนวปะการังขนาดใหญ่เป็นที่อาศัยของสัตว์ทะเลนานาชนิด โดยเฉพาะเต่าทะเล

หาดในทอน เป็นเว้าอ่าวที่งามแปลกตาทอดโค้งจากตัวเกาะ เป็นที่กำบังคลื่นลมได้อย่างดี และเป็นหาดที่เงียบสงบ เหมาะสำหรับการเล่นน้ำ

หาดไม้ขาวหรือหาดสนามบิน เป็นหาดที่ยาวที่สุดบนเกาะภูเก็ต มีจักจั่นทะเลและเต่าทะเลขึ้นมาวางไข่เช่นเดียวกับหาดในยาง

หาดทรายแก้ว เป็นหาดทรายขาวทอดยาวขนานกับทิวต้นสนอยู่ถัดจากหาดไม้ขาวไปจนถึงสะพานสารสิน นับเป็นหาดที่อยู่เหนือสุดของเกาะภูเก็ต

หาดในหาน เป็นหาดที่อยู่ถัดจากแหลมพรหมเทพขึ้นไปทางทิศเหนือ อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 18 กิโลเมตร ชายหาดในหานไม่ยาวนัก หาดทรายขาวสะอาด ด้านหลังของชายหาดเป็นบึงชาวบ้านเรียกว่าหนองหาน

แหลมพรหมเทพ เป็นจุดชมวิวที่สวยงามของภูเก็ต อยู่ห่างจากหาดราไวย์ประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นแหลมที่อยู่ตอนใต้สุดของเกาะภูเก็ต ชาวบ้านเรียกว่าแหลมเจ้าแหลมพรหมเทพ นับเป็นสถานที่ชมพระอาทิตย์ตกที่สวยงามมากแห่งหนึ่ง

แหลมกา มีหาดเล็ก ๆ และมีเรือให้เช่าไปเที่ยวตามเกาะต่าง ๆ เช่น เกาะเส เกาะบอน ห่างจากตัวเมือง 16 กิโลเมตร

แหลมสิงห์ จะเป็นหาดเล็ก ๆ ทรายขาวสะอาด ทางซ้ายมือของหาดจะเป็นแหลมเล็ก ๆ ที่มีโขดหินสวยงาม ซึ่งเรียกว่า แหลมสิงห์

อ่าวมะขาม อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตไปทางทิศใต้ ประมาณ 7 กิโลเมตร เป็นท่าเรือสำคัญของเกาะภูเก็ตสำหรับจอดขนถ่ายสินค้าระหว่างประเทศ

อ่าวฉลอง อยู่ห่างจากตัวเมือง 11 กิโลเมตร มีท่าเรือเป็นสะพานไม้ทอดยาวไปในทะเล ชายหาดเป็นรูปโค้งยาวเหยียดมองเห็นทิวมะพร้าวริมหาดเอนดูออกทะเล

อ่าวบางเทา อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 24 กิโลเมตร มีหาดทรายทอดยาวเหมาะสำหรับการเล่นน้ำและกีฬาทางน้ำต่าง ๆ

อ่าวสน เป็นอ่าวเล็ก ๆ ติดกับหาดในหาน มีชายหาดเล็ก ๆ ที่สงบเรียงรายไปด้วยโขดหินน้อยใหญ่ หาดทรายขาวสะอาด

เกาะสิเหร่ อยู่ห่างจากตัวเมือง 4 กิโลเมตร เป็นเกาะขนาดเล็กอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของเกาะภูเก็ต มีเนื้อที่ประมาณ 20 ตารางกิโลเมตร มีคลองทำจันทันระหว่างเกาะทั้งสอง บนยอดเขาเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ บริเวณแหลมตุ๊กแกเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวเลหรือชาวไทยใหม่

เกาะแก้ว อยู่ห่างจากหาดราไวย์ ประมาณ 3 กิโลเมตร เป็นเกาะที่มีหาดทรายและธรรมชาติใต้น้ำสวยงามมาก บนเกาะมีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองประดิษฐานอยู่

นอกจากนั้นยังมีเกาะอื่น ๆ อีก โดยภูเก็ตมีเกาะบริวารทั้งหมด 39 เกาะ ส่วนใหญ่จะอยู่ทางทิศตะวันออกของเกาะภูเก็ต เกาะที่น่าสนใจได้แก่ เกาะราชาใหญ่ เกาะราชาน้อย เกาะไม้ท่อน เกาะเฮ เกาะโหลน เกาะตะเภาใหญ่ เกาะมะพร้าว เป็นต้น

น้ำตกกะทู้ อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอกะทู้ 4 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็ก ร่มรื่นด้วยแมกไม้نانาพรรณ

น้ำตกตื้นไทร อยู่ห่างจากตัวเมือง 22 กิโลเมตร เป็นน้ำตกขนาดเล็ก มีต้นไม้ใหญ่ล้อมรอบร่มรื่นเหมาะแก่การพักผ่อน และมีเส้นทางเดินเท้าเพื่อศึกษาธรรมชาติด้วย

น้ำตกบางแป จากน้ำตกตื้นไทร สามารถเดินไปน้ำตกบางแปได้ ระหว่างทางจะพบพันธุ์ไม้สัญลักษณ์ของป่าดงดิบมากมาย รวมทั้งป่าลุ่มหลังเขาด้วย และที่นี่ยังเป็นสถานอนุบาลชะนี ซึ่งเป็นโครงการฟื้นฟูสภาพร่างกาย และจิตใจของชะนีที่ถูกจับมาเลี้ยงให้พร้อมกลับคืนสู่ป่า

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

อนุสาวรีย์วีรสตรี อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรีและท้าวศรีสุนทร ตั้งอยู่ที่สี่แยกท่าเรือห่างจากตัวเมืองภูเก็ต 12 กิโลเมตร เป็นอนุสาวรีย์ที่ชาวภูเก็ตร่วมกันสร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2509 เพื่อเชิดชูเกียรติวีรสตรีผู้กล้าหาญแห่งเมืองถลาง

สะพานหิน เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจภายในตัวเมือง อยู่สุดถนนภูเก็ทซึ่งยื่นลงไปในทะเลเล็กน้อย และเป็นที่ตั้งของอนุสาวรีย์ 60 ปี สร้างเมื่อปี พ.ศ. 2521 เพื่อเป็นที่ระลึกแก่กับตันเอ็ดเวิร์ด โรมัส ไมล์ ชาวออสเตรเลีย ผู้นำเรือซูดแร่ลำแรกมาใช้ซูดแร่ตีบุกในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2452 และนอกจากนั้นยังเป็นที่ตั้งของศูนย์กีฬาสะพานหินอีกด้วย

3. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุ

ตึกโบราณ ในตัวเมืองภูเก็ตส่วนมากเป็นตึกสมัยเก่า ซึ่งมีลักษณะทางสถาปัตยกรรมแบบยุโรป สร้างขึ้นเกือบร้อยปีมาแล้ว เมื่อครั้งกิจการเหมืองแร่เริ่มเจริญใหม่ ๆ อาทิ อาคารปัจจุบันที่ทำการศาลากลางจังหวัด ศาลจังหวัด ธนาคารนครหลวงไทย นอกจากนี้ยังมีอาคารบางส่วนของที่ได้รับอิทธิพลทางด้านสถาปัตยกรรมแบบจีนมาผสมผสาน เรียกว่า สถาปัตยกรรมแบบ ชิโน-โปรตุกีส (Chino-Portuguese) คืออาคารจะมีส่วนเล็กมากกว่าส่วนกว้างและไม่สูงนัก สามารถหาชมได้บริเวณถนนกลาง ถนนตีบุก ถนนพังงา ถนนเยาวราช และถนนกระบี่

วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 8 กิโลเมตร เป็นวัดที่มีชื่อเสียงของภูเก็ต มีรูปหล่อของหลวงพ่อแช่ม และหลวงพ่อช่วง ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวภูเก็ต

วัดพระทอง (วัดพระมุด) อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 21 กิโลเมตร วัดนี้มีพระพุทธรูปมุดขึ้นจากพื้นดินเพียงครึ่งองค์ เมื่อคราวศึกพระเจ้าปะดุงยกพลมาตีเมืองถลาง ปี พ.ศ. 2328 ทหารพม่าพยายามขุดพระมุดเพื่อนำกลับไปพม่า แต่ขุดลงไปคราวใดก็มีฝูงแตนไล่ต่อยจนต้องละความพยายาม ต่อมาชาวบ้านได้นำทองหุ้มพระพุทธรูปที่มุดจากพื้นดินเพียงครึ่งองค์ ดังปรากฏอยู่จนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นที่ตั้งของพิพิธภัณฑสถานวัดพระทองเป็นที่เก็บรวบรวม โบราณวัตถุข้าวของเครื่องใช้ของชาวภูเก็ตในสมัยก่อน

วัดพระนางสร้าง อยู่ห่างจากตัวเมือง 20 กิโลเมตร เป็นวัดที่เก่าแก่และเป็นแหล่งประวัติศาสตร์เมืองถลางที่สำคัญแห่งหนึ่ง เพราะเคยเป็นค่ายสู้รบกับพม่า เมื่อปี พ.ศ. 2328 นอกจากนี้ ภายในอุโบสถเก่ายังเป็นประดิษฐานพระพุทธรูปตีบุกที่เก่าแก่ 3

องค์เรียกว่า พระในพุง หรือ พระสามกษัตริย์ ซึ่งอยู่ในพระอุทรของพระพุทธรูปหล่อ องค์ใหญ่อีกชั้นหนึ่ง

วัดศรีสุนทร หรือที่ชาวบ้านเรียกกันว่า วัดลิพอน ตั้งอยู่บริเวณทางหลวง หมายเลข 402 ผ่านอนุสาวรีย์วีรสตรีเพียงเล็กน้อย ภายในบริเวณวัดมีพระพุทธรูปจำนวนมาก แต่จุดเด่นอยู่ที่มีพระพุทธรูปปางไสยาสน์องค์ใหญ่ประดิษฐานอยู่เหนือหลังคา ซึ่งมีความสวยงามมาก

4. ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านการดำเนินชีวิต วัฒนธรรม เทศกาลและงาน ประเพณี

4.1 การดำเนินชีวิตและวัฒนธรรม

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมจังหวัดภูเก็ต ตั้งอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต เป็นสถานที่จัดแสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมของภูเก็ต เกี่ยวกับบ้านเรือน วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ข้าวของเครื่องใช้ของเมืองถลางยุคโบราณ นอกจากนี้ยังมี ห้องสมุดที่เก็บรวบรวมหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมอีกด้วย

หมู่บ้านไทยและสวนกล้วยไม้ภูเก็ต อยู่ห่างจากตัวเมือง 3 กิโลเมตร บนถนนเทพกระษัตรี ภายในมีการแสดงศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน การแสดงของช้าง การ สาธิตการทำเหมืองแร่แบบดั้งเดิม และสวนกล้วยไม้

ศูนย์อนุรักษ์มรดกท้องถิ่นกะทู้ ตั้งอยู่ในโรงเรียนบ้านกะทู้ ห่างจากตัว เมือง 7 กิโลเมตร เป็นที่เก็บรวบรวมสินแร่ต่าง ๆ หินกาบเพชร หุ่นจำลองการทำ เหมืองแร่ในสมัยโบราณ อุปกรณ์การทำเหมืองแร่และเครื่องใช้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชน

พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติถลาง ตัวอาคารได้รับการออกแบบให้มีรูปทรง เป็นบ้านท้องถิ่นของชาวภูเก็ต มี 2 หลัง โดยอาคารแรกจัดแสดงเรื่องก่อนประวัติศาสตร์ ชายฝั่งทะเลตะวันตก สมัยแรกเริ่มประวัติศาสตร์ เมื่ออารยธรรมอินเดียเผยแพร่มายัง ภูเก็ตและวิธีการทำเหมืองแร่ดีบุกและสวนยางพารา ศิลปะพื้นบ้าน และชาติพันธุ์วิทยา ของกลุ่มชนที่อาศัยอยู่บริเวณคาบสมุทรมลายู สำหรับอาคารหลังที่สองจะจัดแสดงฉาก และเรื่องราวของศึกถลาง ชีวิตความเป็นอยู่และประเพณีที่น่าสนใจของชาวจีนในภูเก็ต และเรื่องราวความเป็นมาและถิ่นอาศัยของชาวเลในภูเก็ต

4.2 เทศกาลและงานประเพณี

งานท้าวเทพกระษัตรี-ท้าวศรีสุนทร ตรงกับวันที่ 13 มีนาคมของทุกปี มีการจัดงานเฉลิมฉลอง มีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่สองวีรสตรีสามารถปกป้องเมืองถลางให้รอดพ้นจากข้าศึกพม่าและศัตรูในวีรกรรมของท่าน

งานประเพณีปล่อยเต่า ตรงกับวันที่ 13 เมษายน หรือวันสงกรานต์ของทุกปี มีประเพณีปล่อยลูกเต่าลงทะเล โดยจัดงานในบริเวณหาดต่าง ๆ ในจังหวัดภูเก็ต

เทศกาลอาหารทะเล จัดขึ้นประมาณเดือนพฤษภาคมของทุกปี มีวัตถุประสงค์ที่จะเผยแพร่อาหารทะเลที่มีชื่อเสียงของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งกิจกรรมของงานมีการประกวดขบวนแห่ทรัพยากรท่องเที่ยวทางทะเล การออกร้านจำหน่ายอาหารทะเล และการสาธิตอาหารประจำภาค ตลอดจนการแสดงศิลปวัฒนธรรมของภาคต่าง ๆ

งานประเพณีลอยเรือชาวเล จะมีพิธีในกลางเดือน 6 และ 11 ของทุกปี โดยกลุ่มชาวเลที่หาดราไวย์และบ้านสะพาน จะมีการลอยเรือในวันขึ้น 13 ค่ำ และกลุ่มชาวเลที่แหลมหลา จะมีการลอยเรือในวันขึ้น 15 ค่ำ และมีการร่ายรำรอบเรือ (รำรองเง็ง) ซึ่งถือเป็นพิธีสะเดาะเคราะห์ของชาวเลคล้ายกับพิธีลอยกระทงของชาวไทย

งานฟู้ต้อ เป็นงานประเพณีของชาวภูเก็ตที่มีเชื้อสายจีน จะมีพิธีในช่วงเดือน 7 ของจีน (เดือน 9 ของไทย) โดยมีพิธีเช่นไหว้บรรพบุรุษและวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ด้วยเครื่องบวงสรวงซึ่งเป็นขนมชนิดหนึ่ง ทำด้วยแป้งเป็นรูปเต่าทาสีแดง

เทศกาลกินผัก กำหนดจัดในวันขึ้น 1-9 ค่ำเดือน 9 ของจีน ซึ่งจะอยู่ในช่วงเดือนกันยายน-ตุลาคมของทุกปี ระหว่างถือศีลกินผัก ชาวบ้านจะไปรับอาหารจากศาลเจ้า และมีพิธีกรรมตามความเชื่อ เช่น ลุยไฟ ไต่บันไดมิด ฯลฯ มีการแห่เจ้าไปตามถนนต่าง ๆ โดยชาวบ้านสองฝั่งถนนจะจุดประทัดเสียงอึกทึกไปตลอดสาย ประเพณีกินเจนี้ถือได้ว่าเป็นการอุทิศความดีให้กับพระและเทวดาฟ้าดินเพื่อให้พระคุ้มครองชาวภูเก็ตและเกาะภูเก็ตตลอดไป

เทศกาลเปิดฤดูกาลท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ตรงกับวันที่ 1 พฤศจิกายนของทุกปี วัตถุประสงค์ก็เพื่อต้อนรับฤดูกาลท่องเที่ยวที่เวียนมาถึงอีกครั้ง และเป็นการส่งเสริมความสามัคคีระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจสาขาต่าง ๆ ทั้งราชการและประชาชน

ในงานมีกิจกรรมต่าง ๆ มากมาย อาทิ พิธีดักบาตรในตอนเช้า การแข่งขันกีฬาทางน้ำ เป็นต้น

งานแข่งขันเรือใบชิงถ้วยพระราชทาน ตรงกับวันเฉลิมพระชนมพรรษา วันที่ 5 ธันวาคมของทุกปี โดยมีเรือใบจากนานาประเทศทั่วโลกเข้าร่วมการแข่งขัน บริเวณหาดในหาน เพื่อชิงถ้วยพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ฯ

ลาгуน่าภูเก็ตไตรกีฬา เป็นการแข่งขันกีฬา 3 ประเภทต่อเนื่องกันคือ ว่ายน้ำ ขี่จักรยาน และวิ่ง บริเวณลาгуน่าภูเก็ต หาดบางเทา มีผู้เข้าแข่งขันจากทั่วโลก การแข่งขันจะจัดขึ้นในช่วงปลายปีของทุกปี

5. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากกิจกรรมของมนุษย์

ประภาคารกาญจนาภิเษกแหลมพรหมเทพ สร้างขึ้นในวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฉลองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี มีขนาดความกว้างที่ฐาน 9 เมตร สูง 50 ฟุตภายในประภาคารมีการแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับการสร้างประภาคาร การรักษาเวลามาตรฐาน การคำนวณและแสดงเวลาดวงอาทิตย์ขึ้นและตก และบนยอดของประภาคารยังเป็นจุดชมวิว

เขารัง เป็นเนินเขาเตี้ย ๆ เทศบาลจัดเป็นสวนสุขภาพและสวนสาธารณะไว้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และชมทิวทัศน์เมืองภูเก็ตจากยอดเขาจะเห็นตัวเมืองภูเก็ตทะเลรวมทั้งทิวทัศน์ของเกาะ

จุดชมวิว อยู่ระหว่างหาดในหานและหาดกะตะน้อย จากจุดนี้สามารถมองเห็นทิวทัศน์ของเวียงอ่าวถึง 3 อ่าว คือ อ่าวกะตะน้อย อ่าวกะตะ และอ่าวกะรน ซึ่งเป็นทัศนียภาพที่สวยงาม

สถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ ตั้งอยู่ที่ปลายแหลมพันวา มีพันธุ์ปลาน้ำจืด และน้ำเค็มกว่า 100 ชนิด และปลาที่นำเข้ามาจากต่างประเทศรวมทั้งปลาที่หาดูยาก

สวนผีเสื้อและดอกไม้ภูเก็ต อยู่ห่างจากตัวเมือง 3 กิโลเมตร เป็นสถานที่รวบรวมและอนุรักษ์สิ่งมีชีวิตในเขตร้อนจำพวกผีเสื้อ แมลง ปลา และปะการัง โดยจัดสภาพแวดล้อมให้เหมือนกับธรรมชาติ

สถานีพัฒนาและส่งเสริมการอนุรักษ์สัตว์ป่าเขาพระแทว อยู่ห่างจากตัวเมืองภูเก็ตประมาณ 20 กิโลเมตร ในเขตอำเภอถลาง ได้รับการจัดตั้งเป็นอุทยานสัตว์ป่าเมื่อ

เดือนกรกฎาคม ปี พ.ศ. 2512 มีเนื้อที่ 13,925 ไร่ เป็นป่าที่อุดมสมบูรณ์สามารถพบสัตว์ป่าหลายชนิด อาทิ หมูป่า ลิง หมี กระเจง ตลอดจนพันธุ์ไม้หายากต่าง ๆ

สวนสัตว์ภูเก็ต ในสวนสัตว์มีสัตว์นานาชนิด อาทิ เสือ นกชนิดต่าง ๆ กวาง อูฐ ม้าลาย เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการแสดงช้าง และจระเข้ด้วย

พิพิธภัณฑ์เปลือกหอยภูเก็ต ตั้งอยู่ใกล้กับหาดราไวย์ เป็นแหล่งรวบรวมเปลือกหอย หลากสีสันและลวดลาย จากทั่วทุกมุมโลก มีฟอสซิลและเปลือกหอยอายุหลายร้อยล้านปี

การคมนาคมและการขนส่ง

การคมนาคมและการขนส่งของจังหวัดภูเก็ต สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ทางบก

รถยนต์ จากกรุงเทพมหานคร ใช้ทางหลวงหมายเลข 35 (ธนบุรี-ปากท่อ) ต่อด้วยทางหลวงหมายเลข 4 (เพชรเกษม) ผ่านจังหวัดเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร ระนอง พังงา แล้วเลี้ยวขวา เข้าทางหลวงหมายเลข 402 ข้ามสะพานท้าวเทพกระษัตรี เข้าสู่จังหวัดภูเก็ต ใช้เวลาประมาณ 12-14 ชั่วโมง

รถโดยสารประจำทาง กรุงเทพมหานคร-ภูเก็ต มีรถโดยสารทั้งรถธรรมดา และรถปรับอากาศไปภูเก็ตทุกวัน ทั้งของบริษัทขนส่งจำกัดและของบริษัทเอกชน

การเดินทางภายในจังหวัดภูเก็ต รถโดยสารภายในจังหวัดมี 5 ชนิด คือ รถจักรยานยนต์รับจ้าง รถตุ๊กตุ๊ก รถสองแถว รถแท็กซี่มิเตอร์ และรถไมโครบัส อัตราค่าโดยสารกำหนดไว้เป็นมาตรฐาน นอกจากนั้นยังมีรถตู้ปรับอากาศและรถแท็กซี่รับส่งไปสนามบิน

การเดินทางจากภูเก็ตไปจังหวัดใกล้เคียง จากภูเก็ตมีบริการทั้งรถโดยสารธรรมดาและรถโดยสารปรับอากาศจากสถานีขนส่งไปจังหวัดกระบี่ นครศรีธรรมราช พังงา ระนอง สุราษฎร์ธานี ตรัง สตูล หาดใหญ่ และเกาะสมุย

2. ทางน้ำ

การคมนาคมทางน้ำนิยมใช้ในการขนส่งสินค้า โดยมีเรือสินค้าชายฝั่งติดต่อระหว่างจังหวัดภูเก็ต ระนอง ตรัง และมีเรือสินค้าต่างประเทศเข้ามารับส่งสินค้าเป็นประจำ มีท่าเรือน้ำลึกบริเวณอ่าวมะขามสำหรับขนถ่ายสินค้า และเรือท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศ

3. ทางอากาศ

จากกรุงเทพมหานครมีเที่ยวบินตรงสู่ท่าอากาศยานนานาชาติภูเก็ตทุกวัน วันละหลายเที่ยวบิน และหลายสายการบิน ระยะทางการบินประมาณ 639 กิโลเมตร ใช้เวลาบินประมาณ 1 ชั่วโมง 20 นาที โดยมีสายการบินที่ให้บริการได้แก่ การบินไทย สายการบินบางกอกแอร์เวย์ ภูเก็ตแอร์ แอร์เอเชีย โอเรียนท์แอร์ และนกแอร์ นอกจากนี้การบินไทยยังมีเที่ยวบินจากภูเก็ตไปยังจังหวัดใกล้เคียง เช่น จังหวัด สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ตรัง และหาดใหญ่ และสายการบินบางกอกแอร์เวย์ ยังมีเที่ยวบินระหว่างภูเก็ต-สมุยให้บริการด้วย

การสาธารณูปโภค

1. การไฟฟ้า

กระแสไฟฟ้าที่ใช้อยู่ในจังหวัดภูเก็คนั้น การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดภูเก็ต รับกระแสไฟฟ้าจากการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย แล้วนำมาจ่ายให้กับผู้ใช้ไฟฟ้า

2. การประปา

การประปาในจังหวัดภูเก็ตมีหน่วยงานที่รับผิดชอบดำเนินการผลิตน้ำประปาหลักอยู่ 2 หน่วยงานคือ เทศบาลเมืองภูเก็ต และการประปาส่วนภูมิภาค เดิมในช่วงฤดูแล้งซึ่งเป็นช่วงฤดูการท่องเที่ยวนั้น จังหวัดภูเก็ต โดยเฉพาะในเขตเทศบาลเมืองภูเก็ต ประสบปัญหาการขาดแคลนน้ำดิบที่จะนำมาใช้ในการผลิตน้ำประปา แต่ในปัจจุบันได้แก้ไขโดยการซื้อน้ำจากการประปาภูมิภาค เพื่อนำมาจำหน่ายแก่ประชาชนผู้ใช้น้ำ

การโทรคมนาคมและการสื่อสาร

1. โทรศัพท์

การบริการด้านโทรศัพท์ในจังหวัดภูเก็ต ดำเนินการโดยบริษัท ทศท.คอร์เปอร์เรชั่นจำกัด (มหาชน) ระบบพื้นฐานไม่รวมระบบ ISDN แบ่งชุมสายเพื่อให้บริการแก่ชุมชนต่าง ๆ 12 ชุมสาย มีจำนวน 40,164 เลขหมาย และของบริษัท ที ทีแอนด์ที จำกัด อีกจำนวน 29,210 เลขหมาย

2. ไปรษณีย์และโทรเลข

การบริการด้านไปรษณีย์และโทรเลขในจังหวัดภูเก็ตดำเนินการโดยสำนักงานการสื่อสารไปรษณีย์เขต 8 โดยผ่านการให้บริการ ณ ที่ทำการไปรษณีย์ 11 แห่ง กระจายอยู่ทั่วทุกอำเภอ โดยให้บริการด้านไปรษณีย์และโทรเลขทั้งระดับจังหวัด ระดับประเทศ และต่างประเทศ

สถานที่พักแรม

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 เป็นต้นมา จังหวัดภูเก็ตมีอัตราการเพิ่มขึ้นของจำนวนโรงแรมและจำนวนห้องพักมาโดยตลอด โดยในปีดังกล่าวมีจำนวนโรงแรมทั้งหมด 303 แห่ง (ตาราง 7) และมีจำนวนห้องพัก 20,150 ห้อง (ตาราง 8) จนมาในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนโรงแรมทั้งหมด 510 แห่งและมีจำนวนห้องพัก 26,637 ห้อง และในปี พ.ศ. 2546 มีจำนวนโรงแรมทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็น 549 แห่ง และมีจำนวนห้องพักเพิ่มขึ้นเป็น 31,302 ห้อง ซึ่งโดยส่วนใหญ่อัตราการเพิ่มของจำนวนโรงแรม และห้องพักจะอยู่ที่บริเวณชายหาดมากกว่าในตัวเมือง

ภัตตาคารและร้านอาหาร

ภัตตาคารและร้านอาหารภายในจังหวัดภูเก็ตมีมากมายที่นอกเหนือไปจากห้องอาหารและ coffee shop ภายในโรงแรมต่าง ๆ ที่มีอยู่ทั่วไปแล้ว ยังประกอบไปด้วยร้านอาหารและภัตตาคารภายนอกโรงแรมอีกเป็นจำนวนมาก

ตาราง 7

จำนวนโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตจําแนกตามสถานที่ตั้งระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546

หน่วย: แห่ง

ปี	ในเมือง	หาดป่าตอง	หาดกะรน	หาดกะตะ	หาดอื่นๆ	รวม	เปลี่ยนแปลง (%)
2542	41	117	45	35	65	303	+3.41
2543	58	133	43	32	78	344	+13.53
2544	54	202	60	52	142	510	+32.55
2545	54	202	60	52	142	510	0.00
2546	54	211	72	61	151	549	+7.10

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 252), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 8

จำนวนห้องพักของโรงแรมในจังหวัดภูเก็ตจําแนกตามสถานที่ตั้งระหว่างปี

พ.ศ. 2542-2546

หน่วย: ห้อง

ปี	ในเมือง	หาดป่าตอง	หาดกะรน	หาดกะตะ	หาดอื่นๆ	รวม	เปลี่ยนแปลง (%)
2542	4,530	6,180	3,422	1,854	4,164	20,150	+12.24
2543	4,163	6,271	3,297	2,152	3,691	19,574	-0.87
2544	4,193	8,309	4,604	2,570	7,083	26,759	+36.71
2545	4,193	8,187	4,604	2,570	7,083	26,673	-0.32
2546	3,993	9,362	6,881	3,122	7,944	31,302	+17.35

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 252), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ธุรกิจจําหน่ายเที่ยว

ธุรกิจการจําหน่ายเที่ยวนอกจากจะมีการจัดโดยตรงจากกรุงเทพมหานครไปภูเก็ตแล้ว ธุรกิจประเภทเดียวกันในจังหวัดภูเก็ตเองก็มีไม่น้อย นอกจากจะจัดเที่ยวภายใน

ตัวจังหวัดภูเก็ตเองแล้ว ยังมีจัดนำเที่ยวไปยังบริเวณใกล้เคียง เช่น ไปยังจังหวัดกระบี่ และพังงาอีกด้วย

ห้างสรรพสินค้าและร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก/ของฝาก

ห้างสรรพสินค้าในจังหวัดภูเก็ตก็มีจำนวนหลายแห่ง ทั้งห้างสรรพสินค้าของคนไทยและห้างสรรพสินค้าของต่างชาติ เช่น โรบินสัน โอเชียนพลาซ่าป่าตอง บิ๊กซี ซูเปอร์เซ็นเตอร์ แม็คโคร และเซ็นทรัลเฟสติวัลภูเก็ต เป็นต้น สำหรับร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึกและของฝาก โดยสินค้าที่ระลึกที่นักท่องเที่ยวนิยมซื้อและร้านค้านิยมผลิตเพื่อขายแก่นักท่องเที่ยวที่เดินทางไปเที่ยวจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่ทำจากทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล ไข่มุก เครื่องดีบุก เครื่องเงิน เครื่องหวาย ผ้าบาติก เป็นต้น ซึ่งจะมีร้านขายสินค้าที่ระลึกในตัวเมือง บริเวณถนนรัชฎา ถนนพังงา ถนนมนตรี ถนนเจ้าฟ้า หรือบริเวณหาดต่าง ๆ อาทิ หาดราไวย์ แหลมพรหมเทพ หาดกะตะ หาดกะรน หาดป่าตอง หาดสุรินทร์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสินค้าประเภทเครื่องอุปโภคบริโภค เช่น เส้นหมี่สั่ว น้ำพริกกุ้งเสียบ เม็ดมะม่วงหิมพานต์ เต้าซ้อ และสับปะรดภูเก็ต เป็นต้น ซึ่งหาซื้อได้ตามร้านขายของฝากทั่วไปในจังหวัดภูเก็ต

บริการด้านอื่น ๆ

ได้แก่กีฬาและบริการประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม เช่นบริษัทที่ให้บริการเกี่ยวกับการดำน้ำ บริการเรือเช่า รถเช่า ทัวร์รอบเกาะ ทัวร์ตกปลา เป็นต้น โดยสามารถสอบถามข้อมูลได้ที่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคใต้เขต 4 จังหวัดภูเก็ต

อุปสงค์ทางการท่องเที่ยว

ในส่วนนี้จะกล่าวถึงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ต แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว ลักษณะของการพักผ่อน ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว จำนวนครั้งเฉลี่ยของการเดินทางในรอบ 1 ปี และรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ต

จังหวัดภูเก็ตได้รับฉายาว่าเป็นเสมือนไข่มุกอันดามัน เพราะมีความสวยงามของหาดทราย และน้ำทะเล รวมทั้งความงามของเกาะต่าง ๆ ภูเก็ตจึงเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก จากฐานะนี้จึงทำให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางไปเที่ยวภูเก็ตจำนวนมากในแต่ละปี โดยในรอบปี พ.ศ. 2546 มีผู้เดินทางมาเยือนจังหวัดภูเก็ตทั้งหมดจำนวน 4,050,077 คน โดยร้อยละ 67.82 หรือ 2,746,786 คน เป็นชาวต่างประเทศซึ่งเป็นตลาดนักท่องเที่ยวหลัก ลดลงจากปีที่ผ่านมาคิดเป็นร้อยละ 2.81 ซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะสงครามและโรค SARs ส่วนชาวไทยคิดเป็นร้อยละ 32.18 หรือ 1,303,291 คน

ผู้ที่เดินทางมาเยือนจังหวัดภูเก็ตนี้เป็นนักท่องเที่ยวจำนวน 3,906,737 คน ซึ่งประกอบไปด้วยนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,218,238 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศจำนวน 2,688,499 คน นอกเหนือจากนั้นเป็นนักทัศนาจรจำนวน 143,340 คน ซึ่งประกอบไปด้วยนักทัศนาจรชาวไทยจำนวน 85,053 คน และนักทัศนาจรชาวต่างประเทศจำนวน 58,287 คน (ตาราง 9)

ตาราง 9

จำนวนผู้ที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ต ปี พ.ศ. 2546

รายการ	หน่วย: คน		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
ผู้เยี่ยมเยือน	1,303,291	2,746,786	4,050,077
นักท่องเที่ยว	1,218,238	2,688,499	3,906,737
นักทัศนาจร	85,053	58,287	143,340

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 230), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

แหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว

ในจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาจากจังหวัดภูเก็ตดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกตามถิ่นที่อยู่ได้ดังนี้ กรุงเทพมหานคร คิดเป็นร้อยละ 31.34 ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ร้อยละ 8.21 ภาคตะวันตก ร้อยละ 4.86 ภาคตะวันออก ร้อยละ 4.26 ภาคเหนือ ร้อยละ 15.21 ภาคใต้ ร้อยละ 30.58 และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 5.54 (ตาราง 10)

นอกเหนือจากนักท่องเที่ยวชาวไทยแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศซึ่งสามารถจำแนกตามถิ่นที่อยู่ได้ดังนี้ อเมริกา คิดเป็นร้อยละ 6.46 ยุโรป ร้อยละ 57.75 โอเชียเนีย ร้อยละ 6.43 เอเชีย ร้อยละ 26.18 ตะวันออกกลาง ร้อยละ 2.40 และแอฟริกา ร้อยละ 0.78 (ตาราง 11)

ตาราง 10

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำแนกตามถิ่นที่อยู่ปี พ.ศ. 2546

ถิ่นที่อยู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กรุงเทพมหานคร	381,852	31.34
ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)	99,982	8.21
ภาคตะวันตก	59,148	4.86
ภาคตะวันออก	51,948	4.26
ภาคเหนือ	185,339	15.21
ภาคใต้	372,562	30.58
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	67,407	5.54
รวม	1,218,238	100.00

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 239), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ตาราง 11

จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำแนกตาม
ถิ่นที่อยู่ปี พ.ศ. 2546

ถิ่นที่อยู่	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อเมริกา	173,703	6.46
ยุโรป	1,552,367	57.75
โอเชียเนีย	172,973	6.43
เอเชีย	703,902	26.18
ตะวันออกกลาง	64,650	2.40
แอฟริกา	20,904	0.78
รวม	2,688,499	100.00

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 240), โดย
กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ลักษณะการเดินทางมายังจังหวัดภูเก็ต

ในการเดินทางมายังจังหวัดภูเก็ตสามารถเดินทางได้ทั้งทางบก ทางทะเล และ
ทางอากาศแต่ที่นิยมโดยทั่วไปก็มีทางอากาศโดยเครื่องบิน และทางบกโดยรถส่วนตัว
หรือรถโดยสารประจำทาง โดยในปี พ.ศ. 2546 พบว่าพาหนะเดินทางของนักท่องเที่ยว
ชาวไทยที่ใช้ในการเดินทางเข้าสู่จังหวัดภูเก็ตคือ รถส่วนตัว รถโดยสาร และเครื่องบิน
โดยคิดเป็นร้อยละ 42.96 28.92 และ 26.21 ตามลำดับ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ
พบว่าพาหนะที่ใช้เดินทางเข้าสู่จังหวัดภูเก็ตคือ รถส่วนตัว เครื่องบิน และรถโดยสาร
โดยคิดเป็นร้อยละ 50.89 32.78 และ 15.10 ตามลำดับ (ตาราง 12)

ตาราง 12

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางสู่จังหวัดภูเก็ตจำแนกตามพาหนะเดินทาง ปี พ.ศ. 2546

พาหนะเดินทาง	นักท่องเที่ยว		ร้อยละ		รวม	ร้อยละ
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ		
เครื่องบิน	319,261		26.21	881,274	1,200,535	30.73
รถโดยสาร	352,304		28.92	406,020	758,324	19.41
รถส่วนตัว	523,330		42.96	1,368,110	1,891,440	48.41
อื่น ๆ	23,343		1.91	33,095	56,438	1.45
รวม	1,218,238		100.00	2,688,499	3,906,737	100.00

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 237), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ลักษณะการพักแรมในจังหวัดภูเก็ต

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต สามารถพักแรมโดยแยกตามประเภทที่พักได้ดังนี้ โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท เกสเฮาส์ บ้านญาติ/เพื่อน ที่พักในอุทยานแห่งชาติ บ้านพักรับรอง และที่พักแรมอื่น ๆ

ในปี พ.ศ. 2546 พบว่ามีนักท่องเที่ยวเข้าพักที่โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท จำนวน 3,508,950 คน จำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 988,299 คน หรือร้อยละ 81.13 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 2,520,651 คน หรือร้อยละ 93.75 นักท่องเที่ยวที่พักบ้านญาติ/เพื่อน มีจำนวน 369,168 คน จำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 206,886 หรือร้อยละ 16.98 คน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 162,282 คน หรือร้อยละ 6.04 นักท่องเที่ยวที่พักในอุทยานแห่งชาติ จำนวน 11,396 คน จำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 9,514 คน หรือร้อยละ 0.78 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 1,882 คน หรือร้อยละ 0.07 นอกเหนือจากนั้นเป็นนักท่องเที่ยวที่พักที่บ้านพักรับรอง จำนวน 17,223 คน จำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย จำนวน 13,539 คน หรือร้อยละ 1.11 และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ จำนวน 3,684 คน หรือร้อยละ 0.14 (ตาราง 13)

ตาราง 13

จำนวนนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจําแนกตามประเภทที่พักปี พ.ศ. 2546

หน่วย: คน

สถานที่พัก	นักท่องเที่ยว	ร้อยละ	นักท่องเที่ยว	ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
	ชาวไทย		ชาวต่างประเทศ			
โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท	988,299	81.13	2,520,651	93.75	3,508,950	89.82
เกสต์เฮาส์	0	0.00	0	0.00	0	0.00
บ้านญาติ/เพื่อน	206,886	16.98	162,282	6.04	369,168	9.45
ที่พักในอุทยานแห่งชาติ	9,514	0.78	1,882	0.07	11,396	0.29
บ้านพักรับรอง	13,539	1.11	3,684	0.14	17,223	0.44
อื่น ๆ	0	0.00	0	0.00	0	0.00
รวม	1,218,238	100.00	2,688,499	100.00	3,906,737	100.00

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 238), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2546 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนจังหวัดภูเก็ตทั้งหมดมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 4.93 วัน โดยจําแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 3.82 วัน และนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งมีระยะเวลาพำนักเฉลี่ย 5.44 วัน (ตาราง 14)

ตาราง 14

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตระหว่างปี พ.ศ. 2542-2546

ระยะเวลาพำนักเฉลี่ย (วัน)	2542	2543	2544	2545	2546
นักท่องเที่ยวชาวไทย	3.51	3.57	3.63	3.72	3.82
นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	5.70	5.38	5.46	5.43	5.44
เฉลี่ยรวม	5.07	4.90	4.96	4.95	4.93

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 230), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ. 2546 พบว่าค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต อยู่ที่ 3,699.24 บาท/คน/วัน โดยจำแนกเป็นค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวไทย 2,853.92 บาท/คน/วัน และค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 4,082.27 บาท/คน/วัน

จากค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวในปีดังกล่าว ถ้านำมาจำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยจะพบว่า เป็นค่าที่พัก 831.46 บาท/คน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 29.13 ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 492.57 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 17.26 ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัด 536.05 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 18.78 ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก 478.41 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 16.76 ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง 370.73 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 12.99 และเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 144.70 บาท/คน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 5.08 ส่วนค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนั้นพบว่าเป็นค่าที่พัก 1,173.54 บาท/คน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 28.75 ค่าอาหารและเครื่องดื่ม 772.00 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 18.91 ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัด 642.46 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 15.74 ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก 818.16 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 20.04 ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง 527.35 บาท/คน/วัน หรือร้อยละ 12.92 และเป็นค่าใช้จ่ายอื่น ๆ 148.76 บาท/คน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.64 (ตาราง 15)

ตาราง 15

ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำแนกตามหมวดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ปี พ.ศ. 2546

หน่วย: บาท/คน/วัน

หมวดค่าใช้จ่าย	นักท่องเที่ยว ร้อยละ	นักท่องเที่ยว ร้อยละ	รวม	ร้อยละ
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ		
ค่าที่พัก	831.46	29.13	1,173.54	28.75
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	492.57	17.26	772.00	18.91
ค่าบริการเดินทางท่องเที่ยว				
ในจังหวัด	536.05	18.78	642.46	15.74
ค่าซื้อสินค้าและของที่ระลึก	478.41	16.76	818.16	20.04
ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง	370.73	12.99	527.35	12.92
ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ	144.70	5.08	148.76	3.64
รวมทุกหมวดค่าใช้จ่าย	2,853.92	100.00	4,082.27	100.00

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 249), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

จำนวนครั้งของการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตในรอบ 1 ปี

สำหรับนักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2546 จำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาในรอบ 1 ปี คิดเป็นจำนวนครั้งเฉลี่ย/ปี เท่ากับ 2.34 โดยจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งมีจำนวนครั้งเฉลี่ย/ปี ในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ต เท่ากับ 2.35 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีจำนวนครั้งเฉลี่ย/ปี ในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ต เท่ากับ 2.33

โดยในปีดังกล่าวนักท่องเที่ยวชาวไทย มีจำนวนครั้งของการเดินทางที่ 1 ครั้ง จำนวน 499,884 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 41.03 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 2 ครั้ง จำนวน 299,947 คน คิดเป็นร้อยละ 24.62 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 3 ครั้งเป็นจำนวน 170,772 คน คิดเป็นร้อยละ 14.02 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 4 ครั้ง เป็นจำนวน 91,049 คน คิดเป็นร้อยละ 7.47 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 5 ครั้ง เป็นจำนวน

56,315 คน คิดเป็นร้อยละ 4.62 และจำนวนครั้งของการเดินทางที่มากกว่า 5 ครั้งเป็นจำนวน 100,271 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 8.24 ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีจำนวนครั้งของการเดินทางที่ 1 ครั้ง เป็นจำนวน 1,571,233 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 58.44 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 2 ครั้ง เป็นจำนวน 297,299 คน คิดเป็นร้อยละ 11.06 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 3 ครั้ง เป็นจำนวน 157,274 คน คิดเป็นร้อยละ 5.85 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 4 ครั้ง เป็นจำนวน 120,547 คน คิดเป็นร้อยละ 4.48 จำนวนครั้งของการเดินทางที่ 5 ครั้ง เป็นจำนวน 99,536 คน คิดเป็นร้อยละ 3.70 และจำนวนครั้งของการเดินทางที่มากกว่า 5 ครั้งเป็นจำนวน 442,610 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.47 (ตาราง 16)

ตาราง 16

จำนวนนักท่องเที่ยวจำแนกตามจำนวนครั้งที่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตในรอบ 1 ปี
ปี พ.ศ. 2546

จำนวนครั้ง ของการเดินทาง	นักท่องเที่ยว		นักท่องเที่ยว		รวม	ร้อยละ
	ชาวไทย	ร้อยละ	ชาวต่างประเทศ	ร้อยละ		
1 ครั้ง	499,884	41.03	1,571,233	58.44	2,071,117	53.01
2 ครั้ง	299,947	24.62	297,299	11.06	597,246	15.29
3 ครั้ง	170,772	14.02	157,274	5.85	328,046	8.40
4 ครั้ง	91,049	7.47	120,547	4.48	211,596	5.42
5 ครั้ง	56,315	4.62	99,536	3.70	155,851	3.99
มากกว่า 5 ครั้ง	100,271	8.24	442,610	16.47	542,881	13.89
รวม	1,218,238	100.00	2,688,499	100.00	3,906,737	100.00
จำนวนครั้งเฉลี่ย/ปี	2.35	-	2.33	-	2.34	-

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 247), โดย
กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จังหวัดภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มสูงขึ้นมาโดยตลอด โดยในปีดังกล่าวจังหวัดภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวน 55,458.89 ล้านบาท จำแนกเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย 7,669.83 ล้านบาท และเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 47,789.06 ล้านบาท มาในปี พ.ศ. 2546 จังหวัดภูเก็ตมีรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวน 72,991.03 ล้านบาท โดยจำแนกเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย 13,288.44 ล้านบาท และเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 59,702.59 ล้านบาท (ตาราง 17)

ตาราง 17

รายได้จากการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตระหว่างปี

พ.ศ. 2542-2546

ปี	รายได้จากการท่องเที่ยว		รวม	หน่วย: ล้านบาท เปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
	นักท่องเที่ยวชาวไทย	นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ		
2542	7,669.83	47,789.06	55,458.89	+22.97
2543	9,037.17	52,977.87	62,015.04	+11.82
2544	10,291.91	59,128.65	69,420.56	+11.94
2545	11,257.69	61,084.34	72,342.03	+4.21
2546	13,288.44	59,702.59	72,991.03	+0.90

ที่มา: จาก “สถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้,” (หน้า 250), โดย กองสถิติและวิจัยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2546, กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

บทที่ 4

วิธีการศึกษาและผลการศึกษา

วิธีการศึกษา

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยวิธีการศึกษาจะแบ่งเป็น 2 ส่วนดังนี้

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล จะแบ่งเป็น 2 ประเภทคือ

1.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) จะได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการออกแบบสอบถาม ซึ่งจะมีลักษณะเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (cross section data) และสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) โดยใช้วิธีเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ (accidental sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในช่วงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2547

1.1.1 ขนาดตัวอย่าง (sampling size) โดยการศึกษาครั้งนี้ได้คำนวณขนาดของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจากสูตรของ Taro Yamane ซึ่งมีสูตรในการคำนวณคือ

$$n = \frac{NZ^2P(1-P)}{ND^2 + Z^2P(1-P)}$$

โดยที่

n = จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

N = จำนวนประชากรทั้งหมดซึ่งในที่นี้คือจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตปี พ.ศ. 2546 โดยมีจำนวน 1,218,238 คน

P = สัดส่วนของการเปลี่ยนแปลงจากการได้รับการกระตุ้นจากปัจจัยทางด้านต่าง ๆ โดยกำหนดให้เท่ากับ 0.5

Z = ค่ามาตรฐานเมื่อข้อมูลมีการกระจายแบบโค้งปกติ โดยกำหนดความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนั้นค่า Z จะเท่ากับ 1.96

D = ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดที่ยอมรับได้ โดยกำหนดให้เท่ากับ 0.05 ดังนั้น

$$n = \frac{(1,218,238)(1.96)^2(0.5)(1-0.5)}{(1,218,238)(0.05)^2 + (1.96)^2(0.5)(1-0.5)}$$

$$= 385.1204$$

$$\approx 400$$

เมื่อได้จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมโดยการคำนวณจากสูตรของ Taro Yamane แล้ว จะแบ่งการเก็บข้อมูลจากสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตดังนี้ หาดป่าตอง 80 จุด แหลมพรหมเทพ 80 จุด หาดกะตะ 80 จุด หาดกะรน 80 จุด และวัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) 80 จุด

1.1.2 เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษาครั้งนี้จะใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือแบบสอบถาม ซึ่งแบบสอบถามจะมีลักษณะเป็นคำถามแบบปิด (closed end questionnaire) และคำถามแบบเปิด (open end questionnaire) โดยจะประกอบไปด้วย 3 ส่วน จำนวน 23 ข้อ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ สมรส ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี

ส่วนที่ 2 ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ต ลักษณะของการได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต รูปแบบของผู้ร่วมเดินทาง พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ต รูปแบบของสถานที่พัก ระยะเวลาในการพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของนักท่องเที่ยว (บาท/คน/วัน) แบบแผนการใช้จ่ายเงิน (พิจารณาในประเด็นของฝาก/สินค้าที่ระลึกที่ซื้อ) สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวนิยมไป การตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวในรอบปี พ.ศ. 2547 และการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในช่วงปี พ.ศ. 2547

ส่วนที่ 3 ทักษะคิดหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวที่มีต่อ จังหวัดภูเก็ต ของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจในจังหวัดภูเก็ต ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

1.2 ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) ได้แก่ ข้อมูลทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว สถิติและรายละเอียดที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ งานวิจัย เอกสาร และสิ่งพิมพ์ของหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เพื่อนำมากำหนดกรอบทฤษฎีและแนวความคิดในการกำหนดแบบสอบถาม

2. การวิเคราะห์ข้อมูล จะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (descriptive analysis) จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม ของกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ในการอธิบายถึงลักษณะทั่วไปและลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว สำหรับการวิเคราะห์ทัศนคติหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวในส่วน of ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตจะใช้ค่าเฉลี่ย โดยจะแบ่งระดับการวัดออกเป็น 5 ระดับ คือ แพงมาก แพง เหมาะสม ถูก ถูกมาก โดยให้น้ำหนักคะแนนเป็น 5 4 3 2 1 ตามลำดับ และกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลแต่ละช่วงคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นดังนี้

4.21-5.00 หมายถึง แพงมาก

3.41-4.20 หมายถึง แพง

2.61-3.40 หมายถึง เหมาะสม

1.81-2.60 หมายถึง ถูก

1.00-1.80 หมายถึง ถูกมาก

ในส่วนของการวิเคราะห์ สิ่งที่นักท่องเที่ยวประทับใจ และความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตนั้น จะให้คะแนนโดยใช้วิธีการให้น้ำหนักเป็นแต้มคะแนน โดยมีการให้คะแนนดังนี้

อันดับที่ 1 หมายถึงสิ่งที่ประทับใจมากที่สุด/สิ่งที่เป็นปัญหามากที่สุด
ได้ 3 คะแนน

อันดับที่ 2 หมายถึงสิ่งที่ประทับใจเป็นอันดับสอง/สิ่งที่เป็นปัญหาอันดับสอง
ได้ 2 คะแนน

อันดับที่ 3 หมายถึงสิ่งที่ประทับใจน้อยที่สุด/สิ่งที่เป็นปัญหาเล็กน้อย
ได้ 1 คะแนน

โดยคะแนนที่ได้จะเท่ากับ (อันดับที่ 1×3) + (อันดับที่ 2×2) + (อันดับที่ 3×1)

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (quantitative analysis) จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต เพื่อทดสอบสมมุติฐานในการศึกษา โดยแสดงรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.2.1 แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษา

ในการศึกษานี้ต้องการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยโดยใช้ Logistic Regression (Binomial Logit Model) ซึ่งเป็นแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ซึ่งโดยทั่วไปในการวิเคราะห์สมการถดถอยนั้น ตัวแปรตามจะกำหนดให้เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ (quantitative variables) แต่ในบางกรณีเราอาจสนใจตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ (qualitative variables) คือมีค่าเพียง 2 ค่า คือ 0 และ 1 หรือเรียกว่า Binary Choice Model ซึ่งเป็นตัวแบบที่แสดงการตัดสินใจเลือกเพียง 2 ทาง โดยการวิเคราะห์แบบจำลองประเภทนี้ ต้องการหาคำตอบว่าการตัดสินใจที่จะเลือกทางใดทางหนึ่งมีความน่าจะเป็นมากน้อยเพียงใด และขึ้นอยู่กับปัจจัยใด (ตัวแปรอิสระ) โดยจะอยู่ในรูปของค่าความน่าจะเป็น (probability) ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 มิได้ออกมาเป็นตัวเลขอย่างแบบจำลองสมการถดถอยที่ตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ

การนำ Logit Model ไปใช้ในอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยกำหนดให้อุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของ นักท่องเที่ยวชาวไทยขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานทางด้านเศรษฐกิจ สังคม (บุคคล) และปัจจัย อื่น ๆ โดยสามารถเขียนตัวแบบความถดถอยโลจิสติกได้ดังนี้

$$E(D_i) = P_i(\text{event}) = \frac{1}{1 + e^{-Z_i}} ; i = 1, 2, 3, \dots, n \quad (1)$$

โดยที่

$$Z_i = \alpha + \beta_1 \text{Age}_i + \beta_2 \text{Sta} 1_i + \beta_3 \text{Sta} 2_i + \beta_4 \text{Dom} 1_i + \beta_5 \text{Dom} 2_i + \beta_6 \text{Dom} 3_i + \beta_7 \text{Dom} 4_i + \beta_8 \text{Dom} 5_i + \beta_9 \text{Dom} 6_i + \beta_{10} \text{Edu} 1_i + \beta_{11} \text{Edu} 2_i + \beta_{12} \text{Edu} 3_i + \beta_{13} \text{Edu} 4_i + \beta_{14} \text{Occ} 1_i + \beta_{15} \text{Occ} 2_i + \beta_{16} \text{Occ} 3_i + \beta_{17} \text{Occ} 4_i + \beta_{18} \text{Inc}_i + \beta_{19} \text{Ahy}_i + \beta_{20} \text{Bud}_i + u_i$$

และเราเรียกสมการที่ (1) ว่า Logistic Response Function โดยจะมีการแจกแจงความถี่ สะสมแบบ Logistic ซึ่งค่า Z_i จะมีค่าอยู่ระหว่าง $-\infty$ ถึง $+\infty$ และค่า P_i คือความน่าจะเป็นที่จะเกิด $D_i = 1$ ซึ่งจะมีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ดังนั้นความสัมพันธ์ระหว่าง P_i และ Z_i จึงไม่ใช่เส้นตรง และ Function Logistic ที่กำหนดนี้จะมีคุณสมบัติที่สำคัญคือ เมื่อค่า $Z_i \uparrow \rightarrow P_i \uparrow$ แต่ค่า P_i จะเพิ่มขึ้นไม่เกิน 1 และเมื่อค่า $Z_i \downarrow \rightarrow P_i \downarrow$ แต่จะลดลงไม่น้อยไปกว่า 0

ต่อมาเมื่อปรับสมการที่ (1) ให้อยู่ในรูปเชิงเส้นแล้ว จะได้ Logit Response Function คือ

$$\ln(\text{Odds}) = \ln\left(\frac{P_i}{1 - P_i}\right) = Z_i \quad (2)$$

โดยกำหนดให้

$D_i = 1$ ถ้าเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง (ในรอบปี พ.ศ. 2547)

$= 0$ ถ้าเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต 1 ครั้ง (ในรอบปี พ.ศ. 2547)

$P_i(\text{event}) = P_i$ (นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง $D_i=1$) คือ ค่าความน่าจะเป็น (probability) ที่มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1

$Z_i = \text{Function}$ ของปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

Age_i คือ อายุของตัวอย่างที่ i

Sta_i คือ สถานภาพสมรสของตัวอย่างที่ i

Sta1_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีสถานภาพสมรสโสด
= 0 otherwise

Sta2_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีสถานภาพสมรสแต่งงาน
= 0 otherwise

(ให้กลุ่มที่มีสถานภาพสมรส หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ เป็นกลุ่ม reference)

Dom_i คือ ภูมิภาคของตัวอย่างที่ i

Dom1_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร
= 0 otherwise

Dom2_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีภูมิลำเนาอยู่ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)
= 0 otherwise

Dom3_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
= 0 otherwise

Dom4_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันออก
= 0 otherwise

Dom5_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีภูมิลำเนาอยู่ภาคตะวันตก
= 0 otherwise

Dom6_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้
= 0 otherwise

(ให้กลุ่มที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือเป็นกลุ่ม reference)

Edu_i คือ ระดับการศึกษาของตัวอย่างที่ i

Edu1_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือ ปวช.
= 0 otherwise

Edu2_i = 1 ถ้าตัวอย่างที่ i มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือ ปวส.
= 0 otherwise

$Edu3_i = 1$ ถ้าตัวอย่างที่ i มีการศึกษาระดับปริญญาตรี
 $= 0$ otherwise

$Edu4_i = 1$ ถ้าตัวอย่างที่ i มีการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรี
 $= 0$ otherwise

(ให้กลุ่มที่มีการศึกษาน้อยกว่าหรือเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่ม reference)

Occ_i คือ อาชีพของตัวอย่างที่ i

$Occ1_i = 1$ ถ้าตัวอย่างที่ i ประกอบอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 $= 0$ otherwise

$Occ2_i = 1$ ถ้าตัวอย่างที่ i ประกอบอาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน
 $= 0$ otherwise

$Occ3_i = 1$ ถ้าตัวอย่างที่ i ประกอบอาชีพกิจการส่วนตัว
 $= 0$ otherwise

$Occ4_i = 1$ ถ้าตัวอย่างที่ i เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
 $= 0$ otherwise

(ให้กลุ่มที่มีอาชีพอื่น ๆ เป็นกลุ่ม reference)

Inc_i คือ รายได้ของตัวอย่างที่ i

Ahy_i คือ จำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบหนึ่งปีของตัวอย่างที่ i

Bud_i คือ การตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวของตัวอย่างที่ i

$u_i = \text{Error Term}$

$\ln = \text{Natural Logarithms } (\log_e x)$

$e = \text{Exponential Function}$

$i = \text{ตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทย (observations) ที่เดินทางมาท่องเที่ยว
 จังหวัดภูเก็ตในช่วงปี พ.ศ. 2547}$

ต่อมาประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (Maximum Likelihood Estimation: MLE) โดยให้ $\hat{\alpha}, \hat{\beta}_1, \hat{\beta}_2, \dots, \hat{\beta}_{20}$ คือค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้จากการประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธี MLE และนำค่าสัมประสิทธิ์ที่ได้ไปแทนลงในสมการที่ (2) ซึ่งจะได้

$$\ln(Odds) = \ln\left(\frac{\hat{P}_i}{1 - \hat{P}_i}\right) = Z_i \quad (3)$$

$$\begin{aligned} ; Z_i = & \hat{\alpha} + \hat{\beta}_1 Age_i + \hat{\beta}_2 Sta 1_i + \hat{\beta}_3 Sta 2_i + \hat{\beta}_4 Dom 1_i + \hat{\beta}_5 Dom 2_i + \\ & \hat{\beta}_6 Dom 3_i + \hat{\beta}_7 Dom 4_i + \hat{\beta}_8 Dom 5_i + \hat{\beta}_9 Dom 6_i + \hat{\beta}_{10} Edu 1_i + \\ & \hat{\beta}_{11} Edu 2_i + \hat{\beta}_{12} Edu 3_i + \hat{\beta}_{13} Edu 4_i + \hat{\beta}_{14} Occ 1_i + \hat{\beta}_{15} Occ 2_i + \\ & \hat{\beta}_{16} Occ 3_i + \hat{\beta}_{17} Occ 4_i + \hat{\beta}_{18} Inc_i + \hat{\beta}_{19} Ahy_i + \hat{\beta}_{20} Bud_i \end{aligned}$$

โดยที่
$$\hat{P}_i = \frac{1}{1 + e^{-Z_i}} \quad (4)$$

สมการที่ (3) จะอยู่ในรูปเชิงเส้นและเรียกว่า Logit Response Function จากสูตรของ Odds จะพบว่าถ้า Odds มีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าเหตุการณ์นั้นมีโอกาสเกิดมากกว่าที่จะไม่เกิด จะเห็นได้ว่าค่าประมาณและค่าพยากรณ์คือ \hat{P}_i (สมการที่ (4)) ไม่ใช่ \hat{D}_i โดยที่ \hat{P}_i ในที่นี้ก็คือความน่าจะเป็นที่ $\hat{D}_i = 1$ (เหตุการณ์นั้นจะเกิดขึ้นกับตัวอย่างที่ i) โดยที่ค่า \hat{P}_i จะปรากฏอยู่ในช่วง 0 ถึง 1

ดังนั้นสมการที่ (4) จึงเป็นสมการที่ใช้ในการพยากรณ์อุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยการนำปัจจัยต่าง ๆ (ตัวแปรอิสระ) ที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยไปแทนลงใน Function Z_i ซึ่งค่าที่ได้จะอยู่ในรูปของค่าความน่าจะเป็น แต่เนื่องจากตัวแปรส่วนใหญ่ที่ใช้ในแบบจำลองเป็นตัวแปรหุ่น (dummy variables) ดังนั้นผลที่ได้ส่วนใหญ่จึงเป็นการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

2.2.2 การคาดคะเนความสัมพันธ์ของตัวแปร (สมมุติฐาน)

แบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย $Z_t = f(Age^+, Sta^{+-}, Dom^{+-}, Edu^+, Occ^{+-}, Inc^+, Ahy^+, Bud^+)$ โดยมีรายละเอียดต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

อายุ (Age) ช่วงอายุของนักท่องเที่ยวที่ต่างกันจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่แตกต่างกันไป เช่นคนในช่วงวัยรุ่นส่วนใหญ่จะมีรายได้น้อยและยังไม่มีเงินออม ทำให้คนในวัยนี้ตัดสินใจที่จะชะลอการท่องเที่ยวไว้ก่อน ซึ่งจะแตกต่างจากคนในวัยกลางคนที่มียาได้มากกว่า ดังนั้นอายุจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางบวก

สถานภาพสมรส (Sta) สถานภาพสมรสเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่แตกต่างกัน โดยที่บุคคลที่มีสถานภาพสมรสโสด หรือหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ จะมีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางบวก ส่วนบุคคลที่มีสถานภาพสมรสแต่งงานจะมีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางลบ เนื่องจากบุคคลที่เป็นโสดหรือหย่าร้างจะไม่มีพันธะทางครอบครัวจึงมีรายได้เพียงพอที่จะเดินทางท่องเที่ยวได้มากกว่าคนที่มียุทธครอบครัว เพราะการที่มีสมาชิกในครอบครัวจะทำให้การใช้จ่ายในการซื้อสินค้าและบริการที่จำเป็นย่อมมีมากขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้อุปสงค์การท่องเที่ยวลดลง ดังนั้นสถานภาพสมรสจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตได้ทั้งในทางบวกและทางลบ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งสถานภาพสมรสออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

- โสด
- แต่งงาน
- หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่

ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว (Dom) ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวก็เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลในการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานครและภาคใต้ จะมีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางบวกส่วนนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาค

ตะวันออกและภาคตะวันตก จะมีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางลบ ทั้งนี้เนื่องจากนักท่องเที่ยวมักจะเลือกแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในภูมิภาค หรืออยู่ใกล้กับภูมิภาคของตนเอง เพราะนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาที่อยู่ไกลจากภาคใดอาจจะต้องใช้เวลาในการเดินทางตลอดจนค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเดินทางท่องเที่ยวมากกว่า ซึ่งจะส่งผลทำให้ความต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตลดลง โดยจะแตกต่างกันท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้หรืออยู่ใกล้ภาคใต้ ดังนั้นภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตได้ทั้งในทางบวกและทางลบ โดยได้แบ่งภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวออกเป็น 7 กลุ่มดังนี้

- กรุงเทพมหานคร
- ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)
- ภาคเหนือ
- ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ภาคตะวันออก
- ภาคตะวันตก
- ภาคใต้

ระดับการศึกษา (Edu) ระดับการศึกษาถือเป็นปัจจัยที่สำคัญตัวหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยว เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาสูงขึ้นจะมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ ได้มากกว่า และเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวไม่ว่าเพื่อจะเป็นการหาประสบการณ์ชีวิต การพักผ่อน หรือแม้แต่การยกระดับฐานะทางสังคม ดังนั้นระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางบวก โดยการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

- น้อยกว่าหรือเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.
- ระดับอนุปริญญา หรือ ปวส.
- ระดับปริญญาตรี
- สูงกว่าระดับปริญญาตรี

อาชีพ (Occ) อาชีพเป็นปัจจัยตัวหนึ่งที่มีผลต่อการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว เนื่องจากความแตกต่างของอาชีพส่งผลต่อเวลาว่างและรายได้ของนักท่องเที่ยวที่ไม่เหมือนกัน โดยที่อาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ อาชีพพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน และนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา จะมีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางบวก ส่วนอาชีพประกอบกิจการส่วนตัว และอาชีพอื่น ๆ จะมีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางลบ ดังนั้นอาชีพของนักท่องเที่ยวจึงเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตได้ทั้งในทางบวกและทางลบ โดยการศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งอาชีพออกเป็น 5 กลุ่มดังนี้

- ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน
- ประกอบกิจการส่วนตัว
- นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
- อาชีพอื่น ๆ

รายได้ (Inc) ตามทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์การบริโภคจะเป็นฟังก์ชันที่ขึ้นอยู่กับรายได้ โดยที่การท่องเที่ยวก็เปรียบเสมือนเป็นสินค้าชนิดหนึ่ง กล่าวคือถ้ารายได้ของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ซึ่งโดยปกติแล้วจะทำให้อุปสงค์การท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นด้วย และในทางตรงข้ามถ้ารายได้ของนักท่องเที่ยวลดลง ก็จะส่งผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวที่ลดลงด้วย (ถ้าปัจจัยอื่น ๆ คงที่) ดังนั้นรายได้ของนักท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางบวก

จำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี (Ahy) จำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี เป็นปัจจัยสำคัญที่จะสร้างโอกาสในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว เนื่องจากนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปีที่มากกว่า สามารถที่จะท่องเที่ยวได้นานกว่านักท่องเที่ยวที่มีจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปีที่น้อยกว่า นั่นอาจเป็นเพราะนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี น้อยกว่าอาจมีหน้าที่การงานหรือภาระที่จะต้องรับผิดชอบ จึงไม่สามารถที่จะอยู่ท่องเที่ยวานานได้ ประกอบกับจังหวัดภูเก็ตมีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามหลายแห่ง และหากนักท่องเที่ยวต้องการเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง อาจต้องใช้เวลาในการท่องเที่ยวหลายวัน ดังนั้นจึงคาดว่า

จำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี ของนักท่องเที่ยวจะเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตโดยตรงในทางบวก

การตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยว (Bud) การตั้งงบประมาณหรือการวางแผนออมทรัพย์/เก็บเงินไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการท่องเที่ยวถือเป็นปัจจัยประการหนึ่งที่มีอิทธิพลในการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยว เนื่องจากถ้านักท่องเที่ยวมีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวไว้จะส่งผลต่อการวางแผนตลอดจนการตัดสินใจในการท่องเที่ยว ที่จะเป็นไปได้มากกว่านักท่องเที่ยวที่ไม่ได้มีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวไว้ ดังนั้นการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว จึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตในทางบวก

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย สามารถแบ่งการพิจารณาออกเป็น 2 ส่วนคือ

สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ลักษณะการท่องเที่ยว และทัศนคติหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต

1. ลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่าเป็นเพศหญิงร้อยละ 59.75 ทั้งนี้อาจเนื่องจากตัวอย่างที่เก็บได้จากแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย โดยมีอายุอยู่ระหว่าง 25-34 ปีมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 34.00 รองลงมาคืออายุระหว่าง 15-24 ปี และ 35-44 ปี โดยคิดเป็นร้อยละ 29.50 และ 21.50 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาสถานภาพสมรสของนักท่องเที่ยว พบว่ามีสถานภาพสมรสโสดคิดเป็นร้อยละ 79.00 ส่วนสถานภาพสมรสแต่งงานและหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่คิดเป็นร้อยละ 20.00 และ 1.00 ตามลำดับ ซึ่งนักท่องเที่ยวมี

ภูมิลาเนาอยู่ภาคใต้เป็นส่วนใหญ่คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาคือกรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หรือคิดเป็นร้อยละ 24.25 และ 10.25 ตามลำดับ

นอกจากนี้ถ้าพิจารณาตามระดับการศึกษาจะพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือคิดเป็นร้อยละ 44.50 รองลงมาคือน้อยกว่าหรือเทียบเท่าระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือร้อยละ 18.75 และ 18.25 ตามลำดับ ส่วนการประกอบอาชีพนั้นพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชนมากที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 40.50 รองลงมาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา หรือคิดเป็นร้อยละ 29.75 และอาชีพข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 12.75 สำหรับรายได้ของนักท่องเที่ยวนั้นพบว่าจะอยู่ในช่วงน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มากที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมาคือ 10,001-20,000 บาทต่อเดือนและ 20,001-30,000 บาทต่อเดือน โดยคิดเป็นร้อยละ 27.50 และ 6.25 ตามลำดับ ในส่วนจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปีของนักท่องเที่ยว พบว่าส่วนใหญ่มีจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปีอยู่ในช่วง 101-140 วันมากที่สุด หรือคิดเป็นร้อยละ 47.50 (ตาราง 18)

ตาราง 18

ข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทย

	ประเภทของข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ			
	ชาย	161	40.25
	หญิง	239	59.75
	รวม	400	100.00
อายุ			
	15-24 ปี	118	29.50
	25-34 ปี	136	34.00
	35-44 ปี	86	21.50
	45-55 ปี	49	12.25
	มากกว่า 55 ปี	11	2.75
	รวม	400	100.00

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเภทของข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
สถานภาพสมรส		
โสด	316	79.00
แต่งงาน	80	20.00
หย่า/หม้าย/แยกกันอยู่	4	1.00
รวม	400	100.00
ภูมิลำเนา		
กรุงเทพมหานคร	97	24.25
ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร)	15	3.75
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	41	10.25
ภาคตะวันออก	5	1.25
ภาคตะวันตก	4	1.00
ภาคใต้	216	54.00
ภาคเหนือ	22	5.50
รวม	400	100.00
ระดับการศึกษา		
น้อยกว่าหรือเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น	75	18.75
มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.	73	18.25
อนุปริญญา หรือ ปวส.	46	11.50
ปริญญาตรี	178	44.50
สูงกว่าปริญญาตรี	28	7.00
รวม	400	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	51	12.75
พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน	162	40.50
ประกอบกิจการส่วนตัว	41	10.25
นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา	119	29.75
อาชีพอื่น ๆ	27	6.75
รวม	400	100.00
รายได้		
น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน	238	59.50

ตาราง 18 (ต่อ)

ประเภทของข้อมูล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
10,001-20,000 บาทต่อเดือน	110	27.50
20,001-30,000 บาทต่อเดือน	25	6.25
30,001-40,000 บาทต่อเดือน	10	2.50
มากกว่า 40,000 บาทต่อเดือน	17	4.25
รวม	400	100.00
จำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี		
น้อยกว่า 100 วันต่อปี	86	21.50
101-140 วันต่อปี	190	47.50
มากกว่า 140 วันต่อปี	124	31.00
รวม	400	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

2. ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตจำนวน 400 ตัวอย่าง พบว่าวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวมีความหลากหลาย โดยนักท่องเที่ยวกว่าครึ่ง คือร้อยละ 55.25 มีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน รองลงมา มีวัตถุประสงค์เพื่อทัศนศึกษา โดยคิดเป็นร้อยละ 18.00 ทั้งนี้อาจเนื่องจากตัวอย่างที่เก็บได้จากแบบสอบถามเป็นกลุ่มนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา และร้อยละ 11.00 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเยี่ยมครอบครัว/ญาติ/เพื่อน สำหรับลักษณะการได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวที่พบว่ามีนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต จากการบอกเล่าปากต่อปากมากที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 25.08 รองลงมาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือ โฆษณา/รายการในโทรทัศน์/บทความจากหนังสือพิมพ์ และหนังสือ/วารสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ที่นอกเหนือจากของ ททท.) โดยคิดเป็นร้อยละ 22.07 และ 15.44 ตามลำดับ สำหรับรูปแบบของผู้ร่วมเดินทางที่พบว่ามีนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางกับเพื่อน โดยคิดเป็น

ร้อยละ 41.00 รองลงมาคือ เดินทางกับกลุ่มทัวร์/คณะเดินทาง/คณะทำงาน และครอบครัว/ญาติ โดยคิดเป็นร้อยละ 29.50 และ 25.75 ตามลำดับ ในส่วนของพาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตนั้นพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาจังหวัดภูเก็ตโดยใช้รถส่วนตัวมากที่สุด หรือคิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมาคือ รถโดยสารประจำทาง และเครื่องบิน โดยคิดเป็นร้อยละ 33.25 และ 12.00 ตามลำดับ สำหรับรูปแบบของสถานที่พัก พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พักแรมที่โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท โดยคิดเป็นร้อยละ 56.75 รองลงมาคือ บ้านญาติ/บ้านเพื่อน หรือคิดเป็นร้อยละ 26.75 และระยะเวลาในการพำนักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วง 1-3 วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 72.25

นอกจากนี้ถ้าพิจารณาด้านค่าใช้จ่ายเฉลี่ย (บาท/คน/วัน) ของนักท่องเที่ยวนั้นพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้จ่ายเฉลี่ยอยู่ในช่วงน้อยกว่า 1,500 บาท/คน/วัน โดยคิดเป็นร้อยละ 46.25 รองลงมาจะอยู่ในช่วง 1,501-3,000 บาท/คน/วัน และมากกว่า 4,500 บาท/คน/วัน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.00 และ 12.00 ตามลำดับ สำหรับประเภทสินค้าของที่ระลึก/ของฝากในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวเลือกซื้อพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกซื้อสินค้าบริโภคมากที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 40.45 รองลงมาคือ เครื่องแต่งกาย และอัญมณี/เครื่องประดับ โดยคิดเป็นร้อยละ 24.24 และ 21.06 ตามลำดับ ในส่วนของสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวนิยมไปนั้นพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกระจายตัวตามสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดภูเก็ตที่ใกล้เคียงกัน คือ แหลมพรหมเทพ หาดป่าตอง และวัดฉลอง (วัดไชยธาราราม) โดยคิดเป็นร้อยละ 19.03 16.58 และ 14.67 ตามลำดับ สำหรับการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวในรอบปี พ.ศ. 2547 ของนักท่องเที่ยวนั้นพบว่า มีนักท่องเที่ยวเพียงร้อยละ 42.75 ที่มีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวไว้ โดยการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวดังกล่าวต่อการเดินทาง 1 ครั้ง พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในงบประมาณ 1,000-5,000 บาทหรือคิดเป็นร้อยละ 27.75 รองลงมาคือ 5,001-10,000 บาท และ มากกว่า 10,000 บาทโดยคิดเป็นร้อยละ 7.75 และ 7.25 ตามลำดับ สำหรับการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในช่วงปี พ.ศ. 2547 พบว่าในปีดังกล่าวนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีจำนวนครั้งของการเดินทางที่ 1 ครั้งมากที่สุดหรือคิดเป็นร้อยละ 57.25 รองลงมาคือจำนวนครั้งของการ

เดินทางที่ 2 ครั้ง และจำนวนครั้งของการเดินทางที่ 3 ครั้ง โดยคิดเป็นร้อยละ 21.25 และ 10.50 ตามลำดับ (ตาราง 19)

ตาราง 19

ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทย

ประเภทของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ต		
ท่องเที่ยว/พักผ่อน	221	55.25
เยี่ยมครอบครัว/ญาติ/เพื่อน	44	11.00
ทัศนศึกษา	72	18.00
ธุรกิจ/ปฏิบัติราชการ	38	9.50
ประชุม/สัมมนา	7	1.75
อื่น ๆ	18	4.50
รวม	400	100.00
ลักษณะของการได้รับข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต		
การบอกเล่าปากต่อปาก	242	25.08
โฆษณา/รายการในโทรทัศน์/บทความจากหนังสือพิมพ์	213	22.07
อินเทอร์เน็ต	122	12.64
แผ่นพับใบปลิวโฆษณาจากบริษัทนำเที่ยว	90	9.33
เอกสารแนะนำการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)	137	14.20
หนังสือ/วารสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ที่นอกเหนือจากของ ททท.)	149	15.44
อื่น ๆ	12	1.24
รวม	965	100.00
ผู้ร่วมเดินทาง		
เดินทางคนเดียว	15	3.75
เพื่อน	164	41.00
ครอบครัว/ญาติ	103	25.75
กลุ่มทัวร์/คณะเดินทาง/คณะทำงาน	118	29.50
รวม	400	100.00
พาหนะหลักที่ใช้เดินทางมาจังหวัดภูเก็ต		
เครื่องบิน	48	12.00

ตาราง 19 (ต่อ)

ประเภทของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
รถโดยสารประจำทาง	133	33.25
รถส่วนตัว	180	45.00
อื่น ๆ	39	9.75
รวม	400	100.00
รูปแบบของสถานที่พัก		
โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท	227	56.75
เกสต์เฮาส์	20	5.00
บ้านญาติ/บ้านเพื่อน	107	26.75
อื่น ๆ	46	11.50
รวม	400	100.00
ระยะเวลาในการพำนักเฉลี่ย		
1-3 วัน	289	72.25
4-6 วัน	60	15.00
7-9 วัน	12	3.00
มากกว่า 9 วัน	39	9.75
รวม	400	100.00
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยว (บาท/คน/วัน)		
น้อยกว่า 1,500 บาท	185	46.25
1,501-3,000 บาท	132	33.00
3,001-4,500 บาท	35	8.75
มากกว่า 4,500 บาท	48	12.00
รวม	400	100.00
ประเภทสินค้า/ของที่ระลึก/ของฝากในจังหวัดภูเก็ตที่เลือกซื้อ		
เครื่องเรือน/เครื่องตกแต่งสถานที่/เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน	61	9.24
อัญมณี/เครื่องประดับ	139	21.06
เครื่องแต่งกาย	160	24.24
สินค้าบริโภค	267	40.45
เครื่องสำอาง/เครื่องใช้ในการเสริมสวย	23	3.49
อื่น ๆ	10	1.52
รวม	660	100.00

ตาราง 19 (ต่อ)

ประเภทของข้อมูล	จำนวน	ร้อยละ
สถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวนิยมไป		
แหลมพรหมเทพ	349	19.03
หาดป่าตอง	304	16.58
วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม)	269	14.67
หาดกะตะ	138	7.53
หาดกะรน	130	7.09
เมืองภูเก็ต	235	12.81
หาดราไวย์	175	9.54
เขารัง	102	5.56
หาดในยาง	100	5.45
อื่น ๆ	32	1.74
รวม	1,834	100.00
การตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวในรอบปี พ.ศ. 2547		
1,000-5,000 บาท	111	27.75
5,001-10,000 บาท	31	7.75
มากกว่า 10,000 บาท	29	7.25
ไม่มีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยว	229	57.25
รวม	400	100.00
การเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในรอบปี พ.ศ. 2547		
1 ครั้ง	229	57.25
2 ครั้ง	85	21.25
3 ครั้ง	42	10.50
4 ครั้ง	18	4.50
5 ครั้ง	6	1.50
มากกว่า 5 ครั้ง	20	5.00
รวม	400	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

3. ทักษะหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ทักษะหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ตสามารถแบ่งการพิจารณาได้ดังนี้

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยจากตาราง 20 พบว่า ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าสูงที่สุด คือค่าอาหารและเครื่องดื่ม (ค่าเฉลี่ย 3.70) รองลงมาในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกันคือค่าที่พัก (ค่าเฉลี่ย 3.64) ค่าซื้อสินค้า/ของที่ระลึก (ค่าเฉลี่ย 3.63) และค่าบริการเดินทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.61) อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยดังกล่าวยังคงอยู่ในระดับที่แพง ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าเหมาะสม ก็คือค่าบัตรผ่านประตู/ค่าเข้าชมสถานที่ในจังหวัด (ค่าเฉลี่ย 3.40)

ตาราง 20

ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

ประเภทของค่าใช้จ่าย	จำนวน (ร้อยละ)					ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
	แพงมาก	แพง	เหมาะสม	ถูก	ถูกมาก		
ค่าที่พัก	55 (13.75)	168 (42.00)	158 (39.50)	15 (3.75)	4 (1.00)	3.64	แพง
ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	54 (13.50)	181 (42.25)	155 (38.75)	10 (2.50)	0 (0.00)	3.70	แพง
ค่าบริการเดินทาง ท่องเที่ยวในจังหวัด	46 (11.50)	161 (40.25)	182 (45.50)	11 (2.75)	0 (0.00)	3.61	แพง
ค่าซื้อสินค้า/ของที่ระลึก	46 (11.50)	171 (42.75)	173 (43.25)	9 (2.25)	1 (0.25)	3.63	แพง
ค่าบัตรผ่านประตู/ค่าเข้า ชมสถานที่ในจังหวัด	40 (10.00)	109 (27.25)	224 (56.00)	23 (5.75)	4 (1.00)	3.40	เหมาะสม

ที่มา: จากการสำรวจ

3.2 สิ่งที่น่าทึ่งที่ท่องเที่ยวประทับใจในจังหวัดภูเก็ต

เมื่อพิจารณาถึงสิ่งที่น่าทึ่งที่ท่องเที่ยวประทับใจในจังหวัดภูเก็ต จากตาราง 21 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประทับใจในสภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยวมาเป็นอันดับ 1 (1,070 คะแนน) รองลงมาคือความสะดวกสบายของที่พักร (534 คะแนน) ความสะดวกในการเดินทาง (248 คะแนน) สถานที่ซื้อของฝาก/ของที่ระลึก (237 คะแนน) ทัศนียภาพของเจ้าของพื้นที่ (231 คะแนน) และกิจกรรม (ดำน้ำ, ตั้งแคมป์, อื่น ๆ) (179 คะแนน)

ตาราง 21

สิ่งที่น่าทึ่งที่ท่องเที่ยวประทับใจในจังหวัดภูเก็ต

สิ่งที่ประทับใจ	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	คะแนน	อันดับ
สภาพแวดล้อมและความสวยงาม					
ของแหล่งท่องเที่ยว	324	38	22	1,070	1
ความสะดวกสบายของที่พักร	25	146	167	534	2
ทัศนียภาพของเจ้าของพื้นที่	11	62	74	231	5
สถานที่ซื้อของฝาก/ของที่ระลึก	8	59	95	237	4
ความสะดวกในการเดินทาง	14	49	108	248	3
กิจกรรม (ดำน้ำ, ตั้งแคมป์, อื่น ๆ)	18	45	35	179	6

ที่มา: จากการสำรวจ

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

เมื่อพิจารณาถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตจากตาราง 22 พบว่าปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เห็นว่าเป็นปัญหามากที่สุดคือ ค่าใช้จ่ายสูง (ค่าที่พัก/ค่าอาหารแพง) (854 คะแนน) รองลงมาคือ ค่าพาหนะแพง(รถเช่า/รถรับจ้าง) (399 คะแนน) ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว (331 คะแนน) การเอาโรคเอาเปรียบนักท่องเที่ยว (267 คะแนน) ป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว (169 คะแนน) ความปลอดภัยในการเดินทาง (154 คะแนน) ที่จอดรถ (145 คะแนน) บริการของเจ้าหน้าที่/

พนักงานที่ให้การต้อนรับ (88 คะแนน) อัยาศัยไมตรีของเจ้าของพื้นที่ (87 คะแนน) และสิ่งที่นักท่องเที่ยวเห็นว่าปัญหาเล็กน้อยคือ บริการข้อมูลข่าวสาร/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (83 คะแนน)

ตาราง 22

ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

สิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรค	อันดับที่ 1	อันดับที่ 2	อันดับที่ 3	คะแนน	อันดับ
ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว	71	21	76	331	3
อัยาศัยไมตรีของเจ้าของพื้นที่	11	20	14	87	9
การเอาใจเปรียบนักท่องเที่ยว	48	35	53	267	4
ค่าใช้จ่ายสูง (ค่าที่พัก/ค่าอาหารแพง)	148	185	40	854	1
ป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว	25	32	30	169	5
ค่าพาหนะแพง (รถเช่า/รถรับจ้าง)	43	110	50	399	2
บริการข้อมูลข่าวสาร/ศูนย์บริการ นักท่องเที่ยว	6	22	21	83	10
ความปลอดภัยในการเดินทาง	18	29	42	154	6
บริการของเจ้าหน้าที่/พนักงาน ที่ให้การต้อนรับ	9	20	21	88	8
ที่จอดรถ	17	22	50	145	7

ที่มา: จากการสำรวจ

3.4 ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

เมื่อพิจารณาถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทย จากตาราง 23 พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดภูเก็ตอีก หรือคิดเป็นร้อยละ 96.50 และมีนักท่องเที่ยวที่ไม่ต้องการจะกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดภูเก็ตอีกโดยคิดเป็นร้อยละ 3.50 โดยนักท่องเที่ยวกลุ่มดังกล่าวให้เหตุผลว่า จังหวัดภูเก็ตอยู่ไกลเกินไปซึ่งทำให้ต้องใช้เวลาในการเดินทางและค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สูงตลอดจนมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่มากเกินไป

ตาราง 23

ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต

ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลับมา	386	96.50
ไม่กลับมา	14	3.50
รวม	400	100.00

ที่มา: จากการสำรวจ

การวิเคราะห์แบบจำลอง Logit

ในการวิเคราะห์นี้จะแสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย ผลการวิเคราะห์จะพิจารณาว่าปัจจัยใดที่มีความสำคัญต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้ Logistic Regression (Binomial Logit Model) และประมาณค่าพารามิเตอร์ด้วยวิธีภาวะน่าจะเป็นสูงสุด (MLE) ซึ่งแบบจำลองดังกล่าวเป็นแบบจำลองที่ใช้วิเคราะห์ตัวแปรตามที่มีลักษณะเป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ ในที่นี้คืออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย (D) ซึ่งค่าที่ได้จะอยู่ในรูปของค่าความน่าจะเป็น (probability) อย่างไรก็ตามตัวแปรอิสระบางส่วนที่นำมาใช้ในการศึกษานั้นเป็นตัวแปรหุ่นซึ่งถือเป็นตัวแปรเชิงคุณภาพ (qualitative variables) ดังนั้นค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรบางตัวที่ปรากฏจึงบอกลักษณะของตัวแปร ไม่ใช่บอกปริมาณ ซึ่งบอกได้เพียงว่าตัวแปรเชิงคุณภาพนั้น มีอิทธิพลหรือมีความสัมพันธ์หรือไม่ ทิศทางความสัมพันธ์ มีลักษณะใด และมีความสัมพันธ์กันมากหรือน้อยเท่านั้น โดยค่าความสัมพันธ์ไม่ใช่ขนาดของความสัมพันธ์เชิงปริมาณ และค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองจะแสดงถึงผลกระทบของตัวแปรนั้น ๆ ต่อค่าคาดหมายของตัวแปรตาม ($E(D_i)$) มิใช่ค่าสังเกตของตัวแปรตาม ดังนั้นในการอธิบายอิทธิพลของตัวแปรแต่ละตัวจึงดูที่เครื่องหมายหน้าค่าสัมประสิทธิ์และค่าสถิติเป็นหลัก และจากผลการวิเคราะห์นี้ ทำให้พอจะทราบถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยได้ โดยสามารถแสดงผลการวิเคราะห์ได้ตามตาราง 24

ตาราง 24

ผลการประมาณค่าแบบจำลองปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต
ของนักท่องเที่ยวชาวไทย

Variable	Coefficient	z-Statistic
C	-3.723738	-2.152896
Age	0.068407	2.786570 ***
Sta1	0.378181	0.302068
Sta2	-0.094448	-0.077763
Dom1	1.288328	2.364188 **
Dom2	1.005250	1.319094
Dom3	0.084316	0.119459
Dom4	3.403821	2.605740 ***
Dom5	2.472117	1.878267
Dom6	2.315751	4.067673 ***
Edu1	0.884540	1.896367
Edu2	0.567163	1.078733
Edu3	1.023032	2.398726 **
Edu4	0.924118	1.418268
Occ1	-0.642228	-1.065231
Occ2	0.070864	0.130806
Occ3	-0.128418	-0.208823
Occ4	-1.412564	-2.404590 **
Inc	1.56448E-05	2.063551 **
Ahy	-0.005015	-1.493830
Bud	-2.93286E-05	-2.424666 **

McFadden R-squared = 0.238564

Likelihood Ratio (LR) Statistic = 130.2746

Standard Error of Regression = 0.428327

Total Observations = 400

ที่มา: จากการคำนวณ

หมายเหตุ

** แสดงนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

*** แสดงนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99

จากตาราง 24 ปรากฏว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยคือ

1. อายุ (Age)

อายุมีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.068407 ซึ่งหมายความว่า ถ้าช่วงอายุของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ค่าความน่าจะเป็น (probability) ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง หรืออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งแสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวในช่วงวัยรุ่น โดยในช่วงอายุดังกล่าวส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่งมักจะมีรายได้น้อยและยังไม่มีเงินออม ทำให้คนวัยนี้ตัดสินใจที่จะชะลอการท่องเที่ยวไว้ก่อน โดยจะแตกต่างจากนักท่องเที่ยวในช่วงวัยกลางคนที่มียาได้มากกว่าทำให้สามารถท่องเที่ยวได้ในปัจจุบัน

2. ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว (Dom)

ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางบวก โดยเฉพาะภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยวที่อยู่กรุงเทพมหานคร (Dom1) ภาคตะวันออก (Dom4) และภาคใต้ (Dom6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 99 และ 99 ตามลำดับ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.288328 3.403821 และ 2.315751 ตามลำดับ ซึ่งหมายความว่า ถ้านักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคดังกล่าวเพิ่มขึ้น ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ค่า ความน่าจะเป็น (probability) ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง หรืออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ภาคเหนือ

3. ระดับการศึกษา (Edu)

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางบวก โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (Edu3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.023032 ซึ่งหมายความว่า ถ้านักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับ

ปริญญาตรีเพิ่มขึ้น ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ค่าความน่าจะเป็น (probability) ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง หรืออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มมากขึ้นด้วย ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาในระดับที่น้อยกว่าหรือเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้ที่ได้รับการศึกษาจะมีโอกาสได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่าง ๆ และเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวที่มากกว่า

4. อาชีพ (Occ)

อาชีพมีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางลบ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา (Occ4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ -1.412564 ซึ่งหมายความว่า ถ้านักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาเดินทางท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลทำให้ค่าความน่าจะเป็น (probability) ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง หรืออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง ทั้งนี้เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีอาชีพอื่น ๆ ซึ่งอาจเนื่องมาจากนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียนหรือนักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่มีรายได้หรือมีรายได้ค่อนข้างน้อย ทำให้มีการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตที่น้อยกว่า ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับตัวแปรอายุ (Age) ดังที่กล่าวมาข้างต้น

5. รายได้ (Inc)

รายได้มีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.0000156448 โดยตรงตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งหมายความว่าถ้านักท่องเที่ยวมีระดับรายได้เพิ่มขึ้น ก็จะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้ค่าความน่าจะเป็น (probability) ที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง หรืออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มมากขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีอุปสงค์การท่องเที่ยว

6. การตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยว (Bud)

การตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กับอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางลบ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ -0.0000293286 ซึ่งหมายความว่า ถ้านักท่องเที่ยวมีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวไว้จะส่งผลให้ค่าความน่าจะเป็น (probability) ที่จะทำให้ความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมากกว่า 1 ครั้ง ($D_i=1$) ลดลง ทั้งนี้อาจเนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่ไม่มีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวไว้ และค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่ค่อนข้างแพง ซึ่งทำให้การที่จะมาเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเป็นครั้งที่ 2 นักท่องเที่ยวอาจตัดสินใจไปท่องเที่ยวจังหวัดอื่นที่มีลักษณะอุปทานทางการท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกันแทน เช่น จังหวัดกระบี่ พังงา หรือประจวบคีรีขันธ์ (หัวหิน) เพราะสามารถซื้อสินค้าหรือบริการทางการท่องเที่ยวด้วยค่าใช้จ่ายในระดับที่น้อยกว่า

สำหรับตัวแปรอื่น ๆ คือ สถานภาพสมรส (โสด (Sta1) แต่งงาน (Sta2)) ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร (Dom2) ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ (Dom3) และภาคตะวันตก (Dom5)) ระดับการศึกษา (มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. (Edu1) อนุปริญญาหรือ ปวส. (Edu2) และสูงกว่าปริญญาตรี (Edu4)) อาชีพ (ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (Occ1) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน (Occ2) และประกอบกิจการส่วนตัว (Occ3)) และจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี (Ahy) ยังคงไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่า McFadden R-squared โดยสามารถคำนวณได้จากสูตร $R^2_{McF} = 1 - (LLF_{ur} / LLF_f)$ โดยที่ LLF_{ur} คือค่า Log Likelihood Function เมื่อค่าพารามิเตอร์ทุกตัวไม่เท่ากับศูนย์ (full model) และ LLF_f คือค่า Log Likelihood Function เมื่อค่าพารามิเตอร์ทุกตัวเท่ากับศูนย์หรือมีเฉพาะค่า intercept (Gugarati, 2003, p. 606) ที่มีค่าเท่ากับ 0.238564 ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเหมาะสมของสมการ (goodness of fit) ได้ดีพอสมควร โดยจะเห็นได้ว่าค่า McFadden R-squared ที่คำนวณได้อาจมีค่าค่อนข้างต่ำ ถ้าเปรียบเทียบกับค่า R-squared ที่คำนวณได้จากรูปแบบสมการถดถอยทั่ว ๆ ไป

ที่ตัวแปรตามเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ ทั้งนี้อาจเนื่องจากในแต่ละค่าของตัวแปรอิสระ ค่าของตัวแปรตาม (D_i) จะมีค่าได้เพียง 2 ค่า คือ 0 หรือ 1 ซึ่งไม่มีค่าใดที่อยู่ระหว่างค่าทั้งสอง ดังนั้นแบบจำลอง Logit จึงมีแนวโน้มที่จะไม่แนบชิดกับข้อมูลนัก จึงทำให้ค่า R-squared ที่ได้มักมีค่าต่ำ อย่างไรก็ตามก็ไม่ได้หมายความว่าแบบจำลองนั้นไม่ดีเสมอไป โดยถ้าค่า R-squared มีค่าระหว่าง 0.20-0.60 ก็จัดว่ามีค่าอยู่ในระดับที่สูง (ถวิล นิลใบ, 2544, หน้า 127) และถ้าหากพิจารณาค่า Count R-squared ซึ่งคำนวณได้จาก จำนวนของการพยากรณ์ที่ถูกต้องหารด้วยจำนวนทั้งหมดของค่าสังเกต (กำหนดค่า Success Cutoff = 0.50) ซึ่งได้เท่ากับ 0.7450 (Expectation-Prediction (Classification) Table ในภาคผนวก ก) หมายความว่าแบบจำลองนี้ สามารถพยากรณ์ได้ถูกต้องถึงร้อยละ 74.50 และเมื่อคำนวณค่า Likelihood Ratio (LR) Statistic ($LR \text{ Statistic} = -2[LLF_r - LLF_{\text{null}}]$) ที่มีค่าเท่ากับ 130.2746 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 99 จึงเป็นการยืนยันได้ว่าการเลือกตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในแบบจำลองนี้ มีความเหมาะสมในการอธิบายอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ กล่าวคือเป็นช่องทางในการนำเงินตราเข้าประเทศ ซึ่งอยู่ในรูปของการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยว มีผลในการจ้างงานและการกระจายรายได้ไปสู่ภูมิภาคที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังเป็นตัวเร่งให้เกิดการพัฒนาธุรกิจในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยหนึ่งในแหล่งท่องเที่ยวหลักที่นักท่องเที่ยวรู้จักเป็นอย่างดีก็คือ จังหวัดภูเก็ต ภูเก็ตเป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยวที่มีความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่ครบครันไม่ว่าจะเป็น โรงแรมขนาดใหญ่ สนามบินนานาชาติ จึงทำให้จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในย่านทะเลอันดามัน และมีฐานะเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับโลกเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี และจะเห็นได้ว่าจังหวัดภูเก็ตมีบทบาทสำคัญยิ่งในเรื่องการนำนักท่องเที่ยว และการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวให้กับจังหวัดภูเก็ต และประเทศในส่วนรวม อย่างไรก็ตามตลาดหลักของการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตก็ยังคงเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศอยู่ ดังนั้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวชาวไทยหันมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น ประกอบกับเพื่อให้บรรลุผลตามนโยบายส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ จึงควรได้มีการส่งเสริมการวิจัย โดยงานวิจัยฉบับนี้ จะเป็นการศึกษาวิจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งข้อมูลและผลการศึกษาที่ได้จะเป็นประโยชน์ในการวางแผนนโยบาย มาตรการและแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ลักษณะของการท่องเที่ยว และทัศนคติหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยว รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวาง (cross section data) ที่ได้จากการออกแบบสอบถาม และสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (nonprobability sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตในช่วงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2547 จำนวน 400 ตัวอย่าง และนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้แบบจำลองทางเศรษฐมิติ (Econometrics Model) คือสมการถดถอยโลจิสติก (Binomial Logit Model) ซึ่งผลการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ดังนี้

สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ลักษณะการท่องเที่ยว และทัศนคติหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวจากกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต

1. ลักษณะทั่วไปของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาลักษณะทั่วไปจากกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต พบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี สถานภาพโสด มีภูมิลำเนาอยู่ภาคใต้ การศึกษาระดับปริญญาตรี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นพนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน มีรายได้อยู่ในช่วงน้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี อยู่ระหว่าง 101-140 วัน

2. ลักษณะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาลักษณะการท่องเที่ยวจากกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ตพบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเป็นครั้งแรก (ในรอบปี 2547) และมีวัตถุประสงค์หลักในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ตเพื่อท่องเที่ยว/พักผ่อน โดยส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวของจังหวัด

ภูเก็ตจากการบอกเล่าปากต่อปาก ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่มีการตั้งงบประมาณสำหรับการท่องเที่ยวไว้ โดยเป็นการเดินทางท่องเที่ยวร่วมกับเพื่อน ใช้รถส่วนตัวในการเดินทางเข้าสู่จังหวัดภูเก็ต โดยมีสถานที่พักแรมคือ โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ทที่มีระยะเวลาการพำนักเฉลี่ยในจังหวัดภูเก็ต 1-3 วัน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยในการท่องเที่ยวมากกว่า 1,500 บาท/คน/วัน โดยนักท่องเที่ยวมีแบบแผนการใช้จ่ายเงิน (ประเภทสินค้า/ของที่ระลึก/ของฝาก) โดยเลือกซื้อสินค้าบริโภคนิยมเป็นส่วนใหญ่ และสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตที่นักท่องเที่ยวนิยมไปคือแหลมพรหมเทพ

3. ทักษะหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

ผลการศึกษาทักษะหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยวจากกลุ่มตัวอย่างของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดภูเก็ต พบว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประทับใจในจังหวัดภูเก็ตคือ สภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว ในส่วนของค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตนั้นพบว่า ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่แพง ยกเว้นค่าบัตรผ่านประตู/ค่าเข้าชมสถานที่ในจังหวัด ที่อยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยที่เหมาะสม สำหรับสิ่งที่เป็นปัญหาและอุปสรรคด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยส่วนใหญ่คือ ค่าใช้จ่ายสูง และนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตอีกครั้ง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย

จากการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยใช้สมการถดถอยโลจิสติก (Logistic Regression) สามารถสรุปได้ว่า อายุ (Age) ภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว (Dom) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่กรุงเทพมหานคร (Dom1) ภาคตะวันออก (Dom4) และภาคใต้ (Dom6) ระดับการศึกษา (Edu) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี (Edu3) และรายได้ (Inc) เป็นปัจจัยสำคัญในการกำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทยในทิศทางบวก ในส่วนของอาชีพ (Occ) โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นนักเรียน/นิสิต/นักศึกษา (Occ4) และการตั้งงบประมาณสำหรับ

การท้องเที่ยว (Bud) จะมีผลต่อการกำหนดอุปสงค์การท้องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท้องเที่ยวชาวไทยในทิศทางลบ

สำหรับตัวแปรอื่น ๆ คือสถานภาพสมรส (โสด (Sta1) แต่งงาน (Sta2)) ภูมิภาคของนักท้องเที่ยว (ภาคกลาง (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) (Dom2) ภาคตะวันออก (Dom3) และภาคตะวันตก (Dom5)) ระดับการศึกษา (มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช. (Edu1) อนุปริญญาหรือ ปวส. (Edu2) และสูงกว่าปริญญาตรี (Edu4)) อาชีพ (ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (Occ1) พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน (Occ2) และประกอบกิจการส่วนตัว (Occ3)) และจำนวนวันหยุดเฉลี่ยในรอบ 1 ปี (Ahy) ยังคงไม่มีอิทธิพลต่อการกำหนดอุปสงค์การท้องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท้องเที่ยวชาวไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้น สามารถพอจะสรุปแนวทางการนโยบายในการส่งเสริม และการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต ซึ่งเน้นที่การส่งเสริมอุปสงค์การท้องเที่ยวของนักท้องเที่ยวชาวไทย โดยเน้นกลุ่มเป้าหมายหลักคือ กลุ่มนักท้องเที่ยวชาวไทยที่อยู่ในช่วงวัยกลางคนถึงอายุค่อนข้างสูง ที่มีระดับรายได้ปานกลางขึ้นไป ในทุก ๆ ภูมิภาค โดยเฉพาะนักท้องเที่ยวที่อยู่ภาคใต้ กรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออก นอกจากนี้เมื่อนำผลการวิเคราะห์แบบจำลอง Logit ที่ได้มากับความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ แล้ว ก็จะได้กลุ่มเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกันและส่งเสริมขยายกว้างออกไปคือ กลุ่มพนักงานเอกชน ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับนักท้องเที่ยวที่มีระดับรายได้ค่อนข้างสูง โดยการส่งเสริมอาจทำได้โดยใช้สื่อต่าง ๆ ที่สามารถเข้าถึงได้ในทุกกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์ วิทยุ นิตยสาร หนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น เพื่อดึงดูดนักท้องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว ให้หันมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตมากขึ้น สำหรับสินค้าทางการท่องเที่ยวนั้นควรส่งเสริมให้ภาคเอกชน โดยเฉพาะผู้ประกอบการขนาดกลางลงมา เน้นพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวให้มีคุณภาพมากขึ้น เช่น ที่พัก อาหาร และสถานที่ท่องเที่ยว เป็นต้น

ควบคู่ไปกับการไม่ให้มีค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวที่สูงมากจนเกินไป โดยคำนึงถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีระดับรายได้ปานกลาง นอกจากนั้นควรชักชวน และส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวหันมาเดินทางด้วยตนเองมากขึ้น โดยเฉพาะการเดินทางโดยเครื่องบิน ซึ่งในปัจจุบันมีสายการบินภายในประเทศต้นทุนต่ำ (low cost airline) ให้บริการสู่จังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้นหลายสายการบิน ซึ่งจะช่วยลดปัญหาทั้งเวลาในการเดินทาง รวมไปถึงค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวที่อยู่ภูมิภาคอื่น ๆ ได้พอสมควร ตลอดจนควรจัดหาหน่วยงานหรือสินค้า เพื่ออำนวยความสะดวกในการเดินทางแก่นักท่องเที่ยว เช่น จัดทำคู่มือการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตเผยแพร่ให้มากขึ้น รวมไปถึงการโฆษณาประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยว และเทศกาลต่าง ๆ ที่จะจัดขึ้นในแต่ละฤดูกาลของจังหวัดภูเก็ตให้นักท่องเที่ยวชาวไทยรับรู้มากขึ้น

อย่างไรก็ตามข้อเสนอแนะที่กล่าวมาข้างต้น คงเป็นเพียงแนวทางกว้าง ๆ เท่านั้น ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมต่อไป ซึ่งผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ก็น่าจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งเพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการตัดสินใจลงทุน หรือดำเนินงานทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ตลอดจนนำไปใช้ในการส่งเสริม และพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตให้ได้ผลดี ขึ้นไม่มากนักน้อย

ภาคผนวก ก
ค่าสถิติที่ได้จากการประมวลผล

Dependent Variable: D

Method: ML - Binary Logit (Quadratic hill climbing)

Date: 02/14/05 Time: 09:22

Sample: 1 400 (Included observations: 400)

Convergence achieved after 7 iterations

Covariance matrix computed using second derivatives

Variable	Coefficient	Std. Error	z-Statistic	Prob.
C	-3.723738175	1.729641691	-2.152895709	0.031326876
Age	0.068407134	0.024548865	2.786570165	0.005326908
Sta1	0.378181331	1.251975947	0.302067569	0.762600554
Sta2	-0.094448389	1.214567684	-0.077762968	0.938016604
Dom1	1.288327838	0.544934574	2.364188103	0.018069635
Dom2	1.005249612	0.762075926	1.319093778	0.187137763
Dom3	0.084316337	0.705819430	0.119458792	0.904911885
Dom4	3.403821162	1.306278131	2.605739988	0.009167603
Dom5	2.472117000	1.316168844	1.878267375	0.060344597
Dom6	2.315750656	0.569305958	4.067673319	4.74848-E05
Edu1	0.884539511	0.466438975	1.896367068	0.057911523
Edu2	0.567162581	0.525767154	1.078733384	0.280706599
Edu3	1.023031801	0.426489640	2.398726028	0.016452219
Edu4	0.924117872	0.651581756	1.418268489	0.156112393
Occ1	-0.642228057	0.602900259	-1.065231017	0.286771401
Occ2	0.070863541	0.541746676	0.130805677	0.895929032
Occ3	-0.128417972	0.614961073	-0.208822929	0.834586471
Occ4	-1.412563648	0.587444678	-2.404590083	0.016190615
Inc	1.564478667E-05	7.58148780E-06	2.063550992	0.039060308
Ahy	-0.005014627	0.003356893	-1.493829803	0.135220110
Bud	-2.93286422E-05	1.20959498E-05	-2.424666311	0.015322463
Mean dependent var		0.427500000	S.D. dependent var	0.495335384
Standard Error of Regression		0.428326859	Akaike info criterion	1.144508642
Sum squared residual		69.53281727	Schwarz criterion	1.354060531
Log likelihood		-207.9017284	Hannan-Quinn criter.	1.227493910
Restr. log likelihood		-273.0390119	Avg. log likelihood	-0.519754321
LR statistic (20 df)		130.2745669	McFadden R-squared	0.238564017
Probability (LR statistic)		0.000000000	Total Observations	400
Obs with Dep = 0		229	Obs with Dep = 1	171

Expectation-Prediction (Classification) Table

Dependent Variable: D

Method: ML - Binary Logit (Quadratic hill climbing)

Date: 02/14/05 Time: 09:24

Sample: 1 400

Included observations: 400

Prediction Evaluation (success cutoff C = 0.50)

	Estimated Equation			Constant Probability		
	Dep=0	Dep=1	Total	Dep=0	Dep=1	Total
P(Dep=1)≤C	179	52	231	229	171	400
P(Dep=1)>C	50	119	169	0	0	0
Total	229	171	400	229	171	400
Correct	179	119	298	229	0	229
% Correct	78.17	69.59	74.50	100.00	0.00	57.25
% Incorrect	21.83	30.41	25.50	0.00	100.00	42.75
Total Gain*	-21.83	69.59	17.25			
Percent Gain**	NA	69.59	40.35			

	Estimated Equation			Constant Probability		
	Dep=0	Dep=1	Total	Dep=0	Dep=1	Total
E(# of Dep=0)	159.58	69.42	229.00	131.10	97.90	229.00
E(# of Dep=1)	69.42	101.58	171.00	97.90	73.10	171.00
Total	229.00	171.00	400.00	229.00	171.00	400.00
Correct	159.58	101.58	261.17	131.10	73.10	204.21
% Correct	69.69	59.41	65.29	57.25	42.75	51.05
% Incorrect	30.31	40.59	34.71	42.75	57.25	48.95
Total Gain*	12.44	16.66	14.24			
Percent Gain**	29.09	29.09	29.09			

* Change in "% Correct" from default (constant probability) specification

** Percent of incorrect (default) prediction corrected by equation

ภาคผนวก ข
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

โครงการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตของนักท่องเที่ยวชาวไทย”

แบบสอบถามนี้เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในหลักสูตรเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบสอบถามเพื่อประโยชน์ทางการศึกษา และผู้วิจัยขอแสดงความขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

♪ กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หรือกรอกข้อความลงในช่องว่างโดยละเอียด

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไป

- 1 เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง
- 2 อายุ.....ปี (ใส่จำนวนปีบริบูรณ์)
- 3 สถานภาพสมรส () 1. โสด () 2. สมรส () 3. หย่า/หย่าร้าง/แยกกันอยู่
- 4 ภูมิลำเนาที่เป็นที่อยู่ปัจจุบันของท่าน
() 1. กรุงเทพมหานคร () 2. ภาคเหนือ () 3. ภาคกลาง () 4. ภาคใต้
() 5. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ () 6. ภาคตะวันออก () 7. ภาคตะวันตก
- 5 ระดับการศึกษาขั้นสูงสุด
() 1. น้อยกว่าหรือเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น () 2. มัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ ปวช.
() 3. อนุปริญญา หรือ ปวส. () 4. ปริญญาตรี
() 5. สูงกว่าปริญญาตรี
- 6 อาชีพหลัก
() 1. ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ () 2. พนักงาน/ลูกจ้างบริษัทเอกชน
() 3. ประกอบกิจการส่วนตัว () 4. นักเรียน/นิสิต/นักศึกษา
() 5. อื่น ๆ (ระบุ).....
- 7 รายได้ต่อเดือน.....บาท (กรุณาใส่จำนวนจริง)
- 8 จำนวนวันหยุดเฉลี่ยของท่านในรอบ 1 ปี มีประมาณ.....วัน (โดยทั่วไปจำนวนวันหยุดเฉลี่ยเฉพาะวันเสาร์และวันอาทิตย์จะมีประมาณ 104 วัน/ปี ส่วนวันหยุดราชการจะมีประมาณ 20 วัน/ปี ทั้งนี้ให้นับรวมวันหยุดจากการลางาน/ลาพักร้อน หรือวันหยุดจากการปิดภาคเรียนด้วย (กรณีที่เป็นนักเรียน/นักศึกษา))
- 9 ในรอบปี 2547 นี้ ท่านมีการวางแผนออมทรัพย์หรือเก็บเงินไว้ส่วนหนึ่งสำหรับการเดินทางท่องเที่ยว (ภายในประเทศ) หรือไม่
() 1. ไม่มี () 2. มี จำนวน.....บาท (ระบุจำนวนเงินต่อการเดินทาง 1 ครั้ง)
- 10 ในรอบปี 2547 นี้ ท่านได้เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต (รวมครั้งนี้ด้วย) เป็นจำนวนกี่ครั้ง (ต้องพักค้างคืนอย่างน้อย 1 คืน แต่ไม่เกิน 90 วัน)
() 1. 1 ครั้ง () 2. มากกว่า 1 ครั้ง (ระบุ).....ครั้ง

ส่วนที่ 2: ลักษณะการท่องเที่ยว

11 วัตถุประสงค์หลักของการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ต

- () 1. ท่องเที่ยว/พักผ่อน () 2. เยี่ยมครอบครัว/ญาติ/เพื่อน
 () 3. ทักเรียนศึกษา () 4. ธุรกิจ/ปฏิบัติราชการ
 () 5. ประชุม/สัมมนา () 6. อื่น ๆ (ระบุ)

12 ส่วนใหญ่ที่ท่านได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจังหวัดภูเก็ตจากที่ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. การบอกเล่าปากต่อปาก
 () 2. โฆษณา/รายการในโทรทัศน์/ บทความจากหนังสือพิมพ์
 () 3. อินเทอร์เน็ต
 () 4. แผ่นพับ/ใบปลิว โฆษณาจากบริษัทนำเที่ยว
 () 5. เอกสารแนะนำการท่องเที่ยวจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
 () 6. หนังสือ/วารสารที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว (ที่นอกเหนือจากของ ททท.)
 () 7. อื่น ๆ (ระบุ)

13 ผู้ร่วมเดินทาง

- () 1. เดินทางคนเดียว () 2. เพื่อน
 () 3. ครอบครัว/ญาติ () 4. กลุ่มทัวร์/คณะเดินทาง/คณะทำงาน

14 พาหนะหลักที่ใช้ในการเดินทางมาจังหวัดภูเก็ต

- () 1. เครื่องบิน () 2. รถโดยสารประจำทาง
 () 3. รถส่วนตัว () 4. อื่น ๆ (ระบุ)

15 สถานที่พักแรมที่ท่านใช้บริการ

- () 1. โรงแรม/บังกะโล/รีสอร์ท () 2. เกสต์เฮาส์
 () 3. บ้านญาติ/บ้านเพื่อน () 4. อื่น ๆ (ระบุ)

16 ระยะเวลาที่ท่านเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

- () 1. 1-3 วัน () 2. 4-6 วัน
 () 3. 7-9 วัน () 4. มากกว่า 9 วัน

17 ท่านใช้จ่ายเงินเฉลี่ย (บาท/คน/วัน) ในการเดินทางท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตประมาณ (รวมทั้งที่จ่ายเป็นเงินสด บัตรเครดิต และอื่น ๆ)

- () 1. น้อยกว่า 1,500 บาท () 2. 1,501 - 3,000 บาท
 () 3. 3,001 - 4,500 บาท () 4. มากกว่า 4,500 บาท

18 ประเภทสินค้า/ของที่ระลึก/ของฝาก ในจังหวัดภูเก็ตที่ท่านเลือกซื้อ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เครื่องเรือน/เครื่องตกแต่งสถานที่/เครื่องมือเครื่องใช้ในครัวเรือน
 () 2. อัญมณี/เครื่องประดับ
 () 3. เครื่องแต่งกาย
 () 4. สินค้าบริโภค
 () 5. เครื่องสำอาง/เครื่องใช้ในการเสริมสวย
 () 6. อื่น ๆ (ระบุ)

19 สถานที่ท่องเที่ยวใดที่ท่านเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. แหลมพรหมเทพ () 2. หาดป่าตอง () 3. วัดฉลอง (วัดไชยธาราราม)
 () 4. หาดกะตะ () 5. หาดกะรน () 6. เมืองภูเก็ต
 () 7. หาดราไวย์ () 8. เขารัง () 9. หาดในยาง
 () 10. อื่น ๆ (ระบุ)

ส่วนที่ 3: ทักษะคิดหรือความคิดเห็นในด้านการท่องเที่ยว

20 ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต

(โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องท้ายข้อความเพียง 1 ช่องตามความเป็นจริง)

ประเภทของค่าใช้จ่าย	แพงมาก	แพง	เหมาะสม	ถูก	ถูกมาก
1. ค่าที่พัก					
2. ค่าอาหารและเครื่องดื่ม					
3. ค่าบริการ เดินทางท่องเที่ยวในจังหวัด					
4. ค่าซื้อสินค้าของที่ระลึก					
5. ค่าบัตรผ่านประตู/ค่าเข้าชมสถานที่ในจังหวัด					

21 กรุณาเรียงลำดับสิ่งที่ท่านประทับใจในจังหวัดภูเก็ต อันดับที่ 1-3 โดยเรียงลำดับจากสิ่งที่น่าสนใจมากที่สุด (อันดับที่ 1) ไปจนถึงสิ่งที่น่าสนใจน้อยสุด (อันดับที่ 3) ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นสมควร

- 1. สภาพแวดล้อมและความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว
 2. ความสะดวกสบายของที่พัก
 3. อธิยาศัยไมตรีของเจ้าของพื้นที่
 4. สถานที่ซื้อของฝาก/ของที่ระลึก
 5. ความสะดวกในการเดินทาง
 6. กิจกรรม (ดำน้ำ, ตั้งแคมป์, อื่น ๆ)

22 กรุณาเรียงลำดับปัญหาและอุปสรรคที่ท่านประสบในการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต อันดับที่ 1-3

โดยเรียงลำดับจากสิ่งที่เป็นปัญหามาก (อันดับที่ 1) ไปจนถึงสิ่งที่เป็นปัญหาน้อย (อันดับที่ 3)

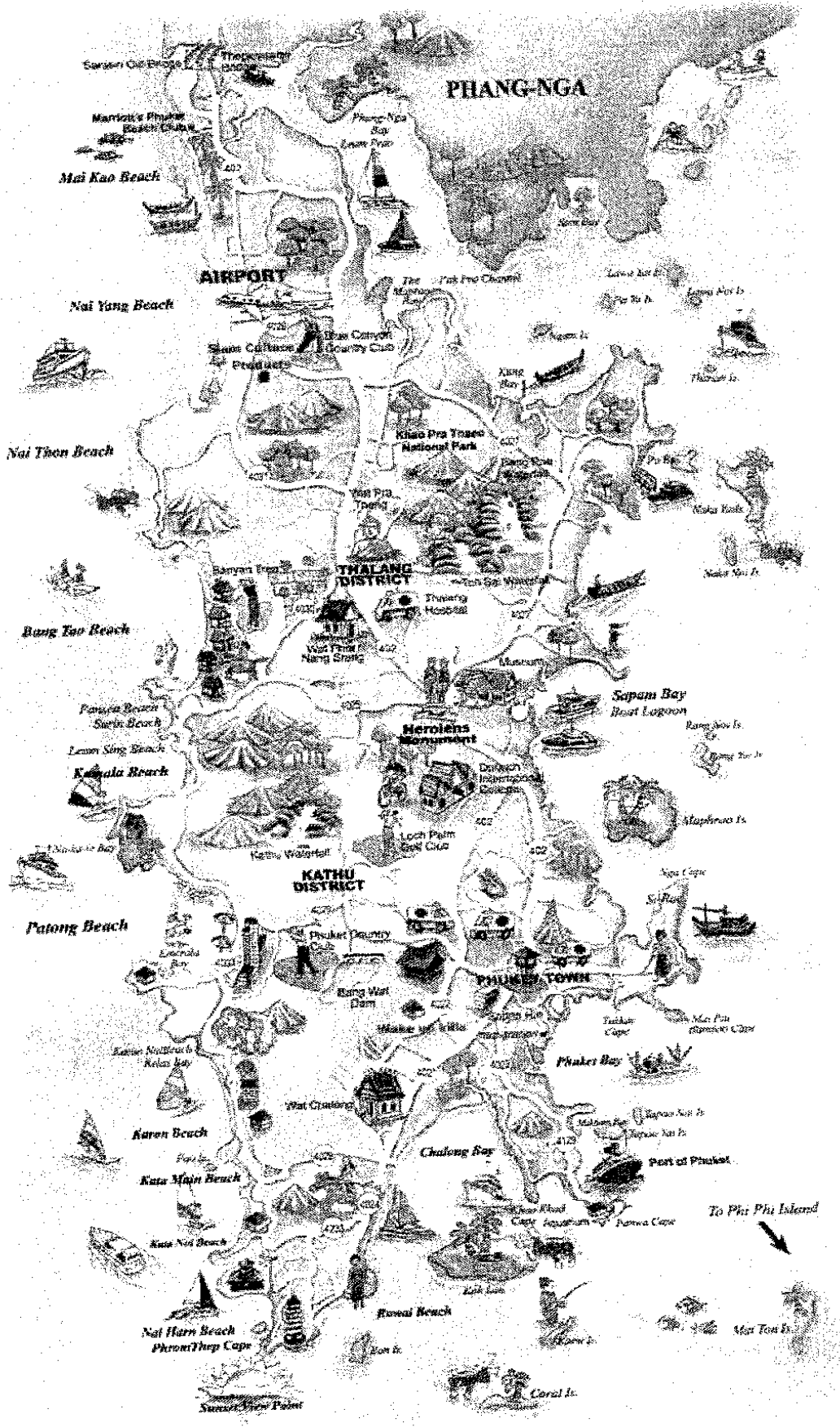
ลงหน้าข้อความที่ท่านเห็นสมควร

- 1. ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว 2. อธิยาศัยไมตรีของเจ้าของพื้นที่
 3. การเอารัดเอาเปรียบนักท่องเที่ยว 4. ค่าใช้จ่ายสูง (ค่าที่พัก/ค่าอาหารแพง)
 5. ป้ายบอกเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว 6. ค่าพาหนะแพง (รถเช่า/รถรับจ้าง)
 7. บริการข้อมูลข่าวสาร/ศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 8. ความปลอดภัยในการเดินทาง
 9. บริการของเจ้าหน้าที่/พนักงานที่ให้การต้อนรับ 10. ที่จอดรถ

23 ท่านมีความต้องการที่จะเดินทางกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตอีกครั้งหรือไม่

- () 1. ต้องการ () 2. ไม่ต้องการ (เพราะ.....)

ภาคผนวก ค
แผนที่ท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

ภาพแผนที่ท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

ที่มา: จาก "Phuket map," โดย Limmark Advertising, 2548, ค้นเมื่อ 14 กุมภาพันธ์ 2548, จาก <http://www.limmark.com>

บรรณานุกรม

- กระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา. (2546). รายงานประจำปี 2546. กรุงเทพมหานคร:
ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545 ก). รายงานประจำปี 2545. กรุงเทพมหานคร:
ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2545 ข). หนังสือนำเที่ยวภูเก็ต/กระบี่/พังงา.
กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย. (2544). สถิติการท่องเที่ยว
ภายในประเทศปี 2544 ภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย. (2545 ก). โครงการสำรวจค่าใช้จ่าย
นักท่องเที่ยวปี 2545. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย. (2545 ข). รายงานสถิติประจำปี 2545.
กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย. (2545 ค). สถิติการท่องเที่ยว
ภายในประเทศปี 2545 ภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย. (2545 ง). สถานการณ์ท่องเที่ยวใน
ประเทศปี 2545 (รายปี). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองสถิติและวิจัย. (2546). สถิติการท่องเที่ยว
ภายในประเทศปี 2546 ภาคใต้. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, กองข่าวสารการท่องเที่ยว. (2547). ท่องเที่ยวภูเก็ต.
กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- กุศล เอี่ยมอรุณ (บรรณาธิการ). (2535). ภูเก็ต: กว่าจะเป็นที่รู้จักกันดี.
กรุงเทพมหานคร: ด้านสุทธาการพิมพ์.

- จุฑาทพร สุรเชษฐกมลสัน. (2532). การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต.
วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ณัฐกานต์ โรจนุตมะ. (2542). ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศของ
ชาวกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- ถวิล นิลโบ. (2544). เศรษฐมิตี 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธงชัย ฐิบัติวิริยะ. (2541). อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางท่องเที่ยว
ภายในประเทศปี พ.ศ. 2530-2540. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปวีณา โทนแก้ว. (2542). ปัจจัยที่กำหนดรูปแบบการใช้จ่ายในการท่องเที่ยวภายใน
ประเทศของคนไทย. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
เชียงใหม่.
- มนตรี พิริยะกุล. (2545). เทคนิคการวิเคราะห์สมการถดถอย (ฉบับปรับปรุงใหม่).
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- มนัส ชัยสวัสดิ์, ปิยนาด อภิธรรมบัณฑิต และวัชร ชำนินา. (2546). รายงานวิจัยฉบับ
สมบูรณ์โครงการการศึกษากระบวนการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ตเพื่อทราบศักยภาพ
ของการพัฒนาไปสู่แหล่งท่องเที่ยวระดับโลกที่มีความยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร:
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- มัทนา พานานิรามย์. (2535). เอกสารการสอนชุดวิชาเศรษฐมิตีหน่วยที่ 9-15 (พิมพ์ครั้งที่
ที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วรณี จิเจริญ. (2543). เศรษฐศาสตร์จุลภาค 2 (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วุฒิเทพ อินทปัญญา และจำลอง อติกุล. (2528). รายงานการวิจัยเรื่องผลทางด้าน
เศรษฐกิจของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร:
ศูนย์บริการทางวิชาการสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ศักดิ์ชัย เองฉ้วน. (2545). การศึกษาพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในจังหวัดกระบี่.
วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศรัญญา กิจสำนอง. (2532). ความสามารถในการรองรับการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2540). แผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. (2544). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษา เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วง แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สาวิตรี แก่นพลอย. (2546). ปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวชาวไทย. การค้นคว้าแบบอิสระ เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักบัญชีประชาชาติ. (2547). ผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัดปี พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดภูเก็ต. (2546). ข้อมูลการตลาดจังหวัดภูเก็ตประจำปี 2545. ภูเก็ต: ผู้แต่ง.

สำนักงานพาณิชย์จังหวัดภูเก็ต. (2547). ข้อมูลการตลาดจังหวัดภูเก็ตประจำปี 2546. ภูเก็ต: ผู้แต่ง.

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดภูเก็ต. (ม.ป.ป.). แนะนำจังหวัดภูเก็ต. ม.ป.ท.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2540). สมุดรายนสถิติจังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2544). สำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 จังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.

สุวัฒน์ จูธารณ์ และจรรยา เจริญสุขใส. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- De la vina, Lynda., & Ford, Jamie. (2001). Logistic regression analysis of cruise vacation market potential: Demographic and trip attribute perception factors. *Journal of Travel Research*, 39, 406-410.
- Gujarati, Damodar N. (2003). *Basic econometrics* (4th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Limmark Advertising. (2005). *Phuket map*. Retrieved February 14, 2005, from <http://www.limmark.com>
- Pindyck, Roberts S., & Rubinfeld, Daniel L. (1991). *Econometric model and economic forecasts* (3rd ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Reece, William S. (2004). Are senior leisure travelers different ?. *Journal of Travel Research*, 43, 11-18.
- Yamane, T. (1993). *Statistics and introduction analysis*. New York: Harper & Row.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ ชื่อสกุล นายปณณรัตน์ มณีบุตร
วัน เดือน ปีเกิด 22 กรกฎาคม 2524
สถานที่เกิด จังหวัดระนอง
วุฒิการศึกษา สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
จากโรงเรียนพิชัยรัตนาคาร จังหวัดระนอง ปีการศึกษา 2541
สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี
เศรษฐศาสตรบัณฑิต (เกียรตินิยมอันดับ 2) จากคณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2544

